Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Práva na označení a jejich pravidla tvorby

Rights of designation and rules for their construction

Autor: Mgr. Michal Kalenský

Konzultant: JUDr. Mgr. Vít Horáček, Ph.D.

Praha září 2013

Prohlášení

„*Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.*“

V Praze dne 16. září 2013

_____

Mgr. Michal Kalenský

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval svému konzultantovi JUDr. Mgr. Vítu Horáčkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, názory a vstřícný přístup. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Pavlu Burianovi z Úřadu průmyslového vlastnictví za jeho věcné připomínky a ochotu.

Obsah

Prohlášení 2
Obsah 4
Úvod 6
Vymezení cílů a tématu práce 6
Věcné, geografické a časové vymezení rozsahu práce 7
Metody vědecké práce 8
Zhodnocení dosavadního zpracování tématu a charakteristika použitých zdrojů 9
Struktura textu 11
1 Práva na označení jako součást duševního vlastnictví 13
1.1 Vymezení pojmů „duševní vlastnictví“ a „nehmotné statky“ 13
1.2 Charakteristické znaky duševního vlastnictví 13
1.3 Zařazení práv na označení do systematiky duševního vlastnictví 15
2 Obchodní firma 17
2.1 Historický exkurz 17
2.2 Současná právní úprava 19
2.2.1 Obecně k právní úpravě 19
2.2.2 Úprava na národní úrovni 19
2.2.3 Úprava na unijní úrovni 20
2.2.4 Úprava na mezinárodní úrovni 21
2.3 Pojem obchodní firmy a její základní vymezení 21
2.4 Funkce obchodní firmy 22
2.5 Pravidla tvorby obchodní firmy 23
2.5.1 Obecně k pravidlům tvorby obchodní firmy 23
2.5.2 Struktura obchodní firmy 24
2.5.3 Zásady a principy tvorby 28
2.5.4 Dobré mravy, znění zvláštních právních předpisů a práva třetích osob 35
2.5.5 Pravidla tvorby obchodní firmy fyzické osoby 37
2.5.6 Pravidla tvorby obchodní firmy právnické osoby 41
3 Ochranné známky 54
3.1 Historický exkurz 54
3.2 Současná právní úprava 56
3.2.1 Úprava na národní úrovni 56
3.2.2 Úprava na unijní úrovni 57
3.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni 59
3.3 Pojem ochranné známky a její základní vymezení 60
3.4 Funkce ochranné známky 63
3.5 Pravidla tvorby ochranných známek 64
3.5.1 Obecně k vnější podobě ochranných známek 64
3.5.2 Obecně k pravidlům tvorby ochranných známek 66
3.5.3 Slovní ochranné známky 70
3.5.4 Obrazové ochranné známky 73
3.5.5 Prostorové ochranné známky 74
3.5.6 Ochranné známky tvořené barvou 75
3.5.7 Kombinované ochranné známky 78
3.5.8 Čichové ochranné známky 79

3.5.9 Zvukové ochranné známky 82
3.5.10 Chuťové ochranné známky....86
3.5.11 Další podoby ochranných známek 87
4 Označení původu a zeměpisná označení 89
4.1 Historický exkurz 89
4.2 Současná právní úprava 90
4.2.1 Úprava na národní úrovni....90
4.2.2 Úprava na unijní úrovni....91
4.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni 93
4.3 Pojem označení původu a zeměpisné označení a jejich základní vymezení....94
4.4 Funkce označení původu a zeměpisného označení 99
4.5 Pravidla tvorby označení původu a zeměpisného označení....100
5 Doménová jména....106
5.1 Historický exkurz 106
5.2 Současná právní úprava 107
5.2.1 Doménová jména „.cz“ 107
5.2.2 Doménová jména „.eu“ 108
5.3 Pojem doménového jména a jeho základní vymezení....110
5.4 Funkce doménového jména....111
5.5 Pravidla tvorby doménového jména „.cz“ a „.eu“....113
5.5.1 Obecně k pravidlům tvorby doménových jmen a jejich struktuře....113
5.5.2 Pravidla tvorby doménového jména „.cz“....117
5.5.3 Pravidla tvorby doménového jména „.eu“ 120
Závěr....126
Seznam použitých zkratek 131
Právní a jiné předpisy a mezinárodní smlouvy 131
Judikatura....134
Instituce a další....134
Lokální zkratky 135
Bibliografie 136
Monografie....136
Odborné články 139
Elektronické zdroje....141
Rozhodnutí....143
Kvalifikační práce 146
Důvodové zprávy 147
Rozšiřující literatura 147
Seznam příloh 149
Příloha č. 1 - Statistika počtu držitelů doménových jmen „.cz“ s adresou mimo ČR 150
Příloha č. 2 - Statistika registrovaných doménových jmen „.cz“ z hlediska jejich délky 151
Resumé 152
Název rigorózní práce v anglickém jazyce....153
Klíčová slova v českém jazyce 154
Klíčová slova v anglickém jazyce....155

Úvod

Vymezení cílů a tématu práce

Obchodní firma, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení tvoří společnou kategorii – práva na označení. Kromě těchto „tradičních" představitelů práv na označení známe doménová jména, resp. zkráceně jen domény, která prozatím nejsou českou právní doktrínou výslovně mezi práva na označení zařazována. Hlavní příčinou je, že doménová jména jsou oproti ostatním „tradičním" právům na označení poměrně novým právním institutem. Zpočátku doménová jména primárně představovala především technickou záležitost a až společenským vývojem (zejména masovým rozšířením internetu) došlo k tomu, že začala být stále více chápána i jako právní institut. Doménová jména mají přitom velmi podobné funkce jako ostatní „tradiční" práva na označení (k tomu blíže v kapitole 5.4), a proto neexistuje rozumný důvod, proč doménová jména mezi ně nezařazovat. Jsem tedy přesvědčen, že doménová jména jsou součástí kategorie práv na označení. Bude-li proto dále v této práci použit pojem „práva na označení", budou tím myšleny i doménová jména.

Práva na označení jako celek, která jsou zastoupena hned několika právními instituty regulovanými národní, unijní a mezinárodní právní úpravou, představují značně rozsáhlou, neucelenou a těžko uchopitelnou materii. Není tedy možné je komplexně pojmout do této rigorózní práce a přitom se jimi zabývat detailně. Z tohoto důvodu se zabývám právy na označení pouze z jednoho hlediska, kterým jsou „*pravidla tvorby*". Záměrně je zvoleno pouze jedno hledisko (komparační kritérium), aby tím bylo eliminováno povrchové a letmé zpracování této práce. Ponechávám tak právní teorii prostor pro bližší vědecké zkoumání práv na označení (resp. jejich porovnávání) i z jiných hledisek. V úvahu přitom připadají hlediska jako například ochrana práv na označení či jejich majetkové dispozice. K volbě tématu doplňuji, že si jsem plně vědom toho, že téma není příliš vnitřně sourodé, neboť společné znaky, které ho pojí, jsou do jisté míry uměle vytvořené.

Hlavním cílem této práce tedy je zabývání se konkrétními pravidly a požadavky, které jsou kladeny na tvorbu jednotlivých práv na označení. **Vedlejšími cíli** je začlenění práv na označení do systému práv duševního vlastnictví, vymezení

pramenů právní úpravy práv na označení (především těch, které se zabývají jejich tvorbou), věnování se historickému vývoji a stanovení funkcí práv na označení.

Věcné, geografické a časové vymezení rozsahu práce

Věcné vymezení rozsahu této práce plně koresponduje s jejím hlavním cílem. Z věcného hlediska se tedy budu zabývat obchodními firmami, ochrannými známkami, označeními původu, zeměpisnými označeními a doménovými jmény, a to především z pohledu jejich pravidel tvorby.

Z hlediska geografického bude právům na označení věnována pozornost z pohledu právní úpravy účinné na území České republiky (dále též „**ČR**"). Předmětem práce tedy jsou nejen národní práva na označení, ale též i unijní a mezinárodní.

Bližší poznámku si zaslouží vymezení rozsahu, ve kterém se budu zabývat doménovými jmény. Předmětem zkoumání budou pouze doménová jména nejvyššího řádu „.eu" a „.cz". Doménovým jménům „.eu" se věnuji proto, že jsou jedinými doménovými jmény, která jsou právně zakotvena na území ČR. Doménová jména „.cz" právně upravena nejsou (a to ani po rekodifikaci soukromého práva). Vznikají pouze na základě závazkových právních vztahů. Budu se jimi ovšem v této práci zabývat z důvodu jejich geografické vazby na území ČR. Ostatním národním či generickým doménám nejvyššího řádu nebude věnována pozornost. Nutno podotknout, že předmětem zkoumání budou pouze druhé řády doménových jmen „.cz" a „.eu", neboť pouze ty jsou regulovány a pouze pro ně jsou stanovena pravidla tvorby.

K časovému vymezení rozsahu své práce uvádím následující. Tato práce je psána v době, kdy již nabyly platnosti právní předpisy, které rekodifikují soukromoprávní úpravu, ale doposud se ještě nestaly účinnými. Ve vztahu k právům na označení nová soukromoprávní úprava přináší přímé změny v právní úpravě obchodní firmy. Ostatní práva na označení nebudou rekodifikací soukromého práva přímo dotčena.[1] Přesto koncepční a terminologické změny, které s sebou rekodifikace přináší, se nepřímo dotknou i těchto práv na označení, neboť změny jsou takové povahy, která svým významem zdaleka přesahuje soukromoprávní oblast. Mezi tyto nejvýznamnější terminologické a koncepční změny, které mají současně vztah k předmětu této práce, patří širší pojetí „věci v právním smyslu" a „vlastnictví",

[1] Přinejmenším se jich rekodifikace nedotkne v tom rozsahu, který tvoří předmět této rigorózní práce.

v důsledku čehož se bude na některé nehmotné statky nově hledět jako na věci nehmotné a oprávněná osoba bude moci být zásadně označována jako vlastník, protože nehmotné statky budou předmětem vlastnického práva.[2]

Jelikož je mým záměrem vytvořit práci, která bude aktuální a použitelná i po nabytí účinnosti nové soukromoprávní úpravy, **budu při psaní této práce vycházet již z nové soukromoprávní úpravy**. Taktéž bude používána **terminologie a koncepční pojetí výhradně v souladu s novou soukromoprávní úpravou.**

Práce reflektuje právní stav ke dni 31. května 2013 s tím, že se v ní **zabývám zásadně právní úpravou účinnou k tomuto dni s výhradou aplikace**

(i) **zákona č. 89/2012 Sb.,** občanský zákoník (dále též „**NOZ**"), **namísto zákona č. 40/1964 Sb.**, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**OZ**"), a

(ii) **zákona č. 90/2012 Sb.**, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále též „**ZOK**"), **namísto zákona č. 513/1991 Sb.**, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**ObchZ**").

Doménová jména „.cz" nebudou právně zakotvena ani po rekodifikaci soukromého práva. Pravidla tvorby budou tedy upravena i nadále ve vnitřních předpisech sdružení CZ.NIC a normách RFC. I u těchto dokumentů je zohledněn jejich stav ke dni **31. května 2013**.

Metody vědecké práce

K dosažení shora stanovených cílů jsou v práci využity následující vědecké metody. Primární vědeckou metodou této práce je **komparace**, která je použita při porovnávání

- jednotlivých práv na označení mezi sebou,
- právních úprav z časového hlediska (komparace předúčinného, účinného a historického znění),
- právní úpravy účinné na území ČR s právními úpravami jiných státu,

[2] Závěr, že osoba oprávněná z nehmotného statku se bude moci označovat jako vlastník, neplatí bezvýjimečně. Například osoba oprávněná z označení původu a zeměpisných označení nebude moci být označována jako vlastník, a to ani po rekodifikaci soukromého práva (k tomu blíže v kapitole 1.2 a 4.3).

- právní úpravy v rámci právního řádu národního, mezinárodního a unijního (dříve komunitárního).

Další metodou je **analogie**, která je využívána především při vyplňování mezer v právní úpravě. Při psaní této práce neopomíjím ani metodu **analytickou**, pomocí níž rozčleňuji problém na jeho jednotlivé dílčí části.

Stranou nezůstává ani **dedukce** sloužící k usuzování od obecného předpokladu ke konkrétnímu závěru a **indukce**, s jejíž pomocí jsou naopak vyvozovány obecné závěry z konkrétních předpokladů.

Zhodnocení dosavadního zpracování tématu a charakteristika použitých zdrojů

Obecně se právům na označení věnují autoři jak v knižních publikacích, tak i v odborných článcích. Jedná se ovšem vždy o literaturu, která se zabývá buď pouze dílčí úpravou jednoho práva na označení, nebo naopak všemi právy průmyslového vlastnictví vcelku, kde je právům na označení ponecháno velmi málo prostoru. V současnosti chybí monograficky zaměřená literatura, jejímž předmětem by byla výlučně práva na označení, nemluvě o literatuře zabývající se pouze pravidly jejich tvorby. Výjimkou zůstává publikace od doc. Ludmily Lochmanové s názvem *„Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků“* z roku 1997,[3] ve které se autorka věnuje právům na označení včetně pravidel jejich tvorby. Nutno podotknout, že v této publikaci není věnována pozornost doménových jménům a že od roku 1997 došlo k zásadním změnám v právní úpravě práv na označení, ke vstupu ČR do EU, a tím i k závaznosti unijního práva na území ČR, a dále k vydání několika průlomových rozhodnutí Evropského soudního dvora (Lisabonskou smlouvou přejmenovaného na Soudní dvůr – dále též jako „**ESD**“) majících velký vliv na tvorbu ochranných známek. Ve své práci se budu snažit všechny tyto nové skutečnosti reflektovat a zpracovat tak materii, které nebyla v jejím celku doposud věnována bližší pozornost.

K nové rekodifikované úpravě obchodní firmy neexistuje prozatím žádná literatura, která by se jí detailněji zabývala. Jako zdroj poznání je možné zmínit důvodovou zprávu k NOZ, která není ovšem příliš podrobná. Blíže se bude úpravou

[3] LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení: obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha : ORAC, 1997. 213 s. ISBN 80-901938-3-8.

obchodní firmy zabývat publikace „*Občanský zákoník - velký komentář*“, která je již připravována vydavatelstvím Leges a jehož autoři jsou členové rekodifikační komise.[4] Nadále bude možné též vycházet i z komentovaných znění ObchZ a odborných článků v rozsahu, ve kterém NOZ beze změn přebírá předchozí firemní úpravu. Nová právní úprava obchodní firmy ponechává některé otázky nevyřešené. Bude tedy záležet až na rozhodovací praxi, jakým způsobem je vyřeší. V současné době pochopitelně k nové právní úpravě neexistuje žádná judikatura. Bude možné si ale vypomoci aplikací judikatury vztahující se k ObchZ, která by měla být použitelná ve stejném rozsahu jako literatura.

Významným zdrojem informací, ze kterého lze čerpat o tvorbě ochranných známek, je rozhodovací činnost, a to především ESD a Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) (dále též „**OHIM**“). Dále nelze nezmínit publikaci od JUDr. Hany Pipkové s názvem *„Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství“* z roku 2007,[5] která je z převážné části tvořena právě judikaturou ESD obohacenou o autorčin odborný komentář. Již na tomto místě uvádím, že judikatura ESD je aplikovatelná i na národní ochrannou známku (blíže v podkapitole 3.2.2).

Pokud jde o tvorbu označení původu a zeměpisných označení, literatura je k tomuto tématu velmi strohá. Ostatně lze konstatovat, že celkově je těmto institutům věnováno oproti ostatním právům na označení méně pozornosti. Hlavní pramen poznání proto představuje důvodová zpráva k zákonu č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označeních, a případně komentář k tomuto zákonu od JUDr. Romana Horáčka, Ph.D.,[6] který je ovšem z velké části právě citací této důvodové zprávy. Významná je taktéž judikatura ESD a OHIMu, která je ovšem o poznání chudší než v případě ochranných známek. I ona je přiměřeně aplikovatelná na národní instituty s ohledem na podobnost národní a unijní právní úpravy.

Doménovými jmény „.cz“ se zabývají především odborné články. Z monografií odkazuji na publikaci od JUDr. Martina Frimmela, Ph.D. s názvem „*Elektronický*

[4] MELZER, Filip; TÉGL, Petr aj. *Občanský zákoník - velký komentář*. Praha : Leges, ca. 2013. ca. 6000 s.
[5] PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha : ASPI, a. s., 2007. 363 s. ISBN 80-7282-055-9.
[6] HORÁČEK, Roman aj. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.* 2. podstatně doplněné vydání. Praha : C. H. BECK, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7400-058-4.

obchod“, ve které jsou doménová jména „.cz“ podrobně a kvalitně zpracována.[7] Negativem této publikace je její stáří. Doménovým jménům „.eu“ se věnují taktéž především odborné články. Vzhledem k tomu, že tato doménová jména mají jednotnou právní úpravu na celém území EU, je možné vycházet i z cizojazyčné literatury (to lze ostatně i v případě ochranných známek, označení původu a zeměpisných označení Společenství).

Při psaní této práce budu samozřejmě pracovat kromě výše zmíněných knižních publikací, odborných článků, judikatury a důvodových zpráv i s příslušnou právní úpravou, která je vymezena v kapitolách 2.2, 3.2, 4.2 a 5.2 této práce. Dalšími zdroji informací, které budou při psaní této práce využity, jsou konzultace s odborníky z příslušných oborů, zejména s pracovníky Úřadu průmyslového vlastnictví ČR (dále též „**ÚPV**“).

Bližší poznámku si zasluhuje práce s důvodovou zprávou k NOZ. Čísla paragrafů NOZ neodpovídají očíslování paragrafů v důvodové zprávě k NOZ, což je způsobeno povahou legislativního procesu, kdy důvodová zpráva je vyhotovena na jeho samém počátku a přirozeně tak nemůže reflektovat následující pozměňovací návrhy. Tak tomu bylo i v případě NOZ, který byl v důsledku pozměňovacích návrhů oproti svému původnímu znění přečíslován. V případech, kdy budu ve své práci odkazovat na tuto důvodovou zprávu, budu vycházet z číslování paragrafů v NOZ. Ostatně i v publikaci od prof. Karla Eliáše a kolektivu vyšla aktualizovaná a přečíslovaná důvodová zpráva k NOZ.[8]

Struktura textu

První kapitola se zabývá obecně duševním vlastnictvím, jehož jsou práva na označení součástí. Duševní vlastnictví je v této kapitole vymezeno pomocí jeho pojmových a charakteristických znaků.

Druhá až pátá kapitola se zabývá z důvodu přehlednosti jednotlivými právy na označení zvlášť. Výjimku představují označení původu a zeměpisná označení, o nichž je pojednáno společně v jedné kapitole, neboť si jsou velmi blízké. To samé lze konstatovat i o jejich právní úpravě, protože zeměpisná označení do značné míry

[7] FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, 321 s. ISBN 80-7175-114-6.
[8] ELIÁŠ, Karel aj. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava : Sagit, 2012. 1120 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

vycházejí právě z právní úpravy označení původu. Nebylo by tedy účelné o nich pojednávat zvlášť.

Kapitoly druhá až pátá jsou rozděleny vždy podle stejné logické struktury do podkapitol. První podkapitola je věnována historickému vývoji příslušného nehmotného statku od nejstarších období až do současnosti.

Jelikož jsou práva na označení upravena velkým množstvím pramenů nejrůznější podoby (právní předpisy, mezinárodní smlouvy, vnitřní předpisy, všeobecné obchodní podmínky), přičemž tyto prameny současně pocházejí z národního, unijního a mezinárodního právního řádu, bylo nutné pro přehlednost a orientaci uvést alespoň v obecné rovině nejvýznamnější prameny upravující předmětnou materii. Přehled těchto pramenů společně s jejich letmou charakteristikou je obsažen u jednotlivých práv na označení vždy v druhé podkapitole.

Ve třetí podkapitole podávám definice a základní vymezení jednotlivých práv na označení a ve čtvrté se zabývám jejich funkcemi.

Pátá podkapitola je tou nejvýznamnější, neboť právě v ní se zabývám pravidly a požadavky, které jsou kladeny na tvorbu jednotlivých práv na označení. S ohledem na existenci určité závislosti mezinárodních ochranných známek na známkách národních a závislosti mezinárodních označení původu na národních označeních nebude o pravidlech tvorby těchto mezinárodních institutů v této práci samostatně pojednáno, neboť co bude platit pro tvorbu národních institutů, bude de facto platit zprostředkovaně i pro tvorbu mezinárodních ochranných známek a označení původu.[9] Nemá tedy smysl se zabývat těmito pravidly tvorby duplicitně. O pravidlech tvorby ochranných známek Společenství a národních ochranných známek bude pojednáno společně, neboť jsou tato pravidla velmi podobná. Obdobně tomu bude i v případě národních a unijních označení původu a zeměpisných označení.

[9] Blíže k závislosti mezinárodních institutů na národních institutech v podkapitole 3.3 a 4.3 této práce.

1 Práva na označení jako součást duševního vlastnictví

1.1 Vymezení pojmů „duševní vlastnictví“ a „nehmotné statky“

Jelikož se práva na označení řadí mezi práva duševního vlastnictví, je nutné se zabývat i tímto pojmem. Právu duševního vlastnictví bývá někdy na roveň stavěn pojem nehmotné statky. Takovéto zaměňování je nepřesné, protože pojetí nehmotných statků je širší než pojetí práv duševního vlastnictví. Nehmotné statky obsahují vedle práv duševního vlastnictví také nehmotné (ideální) hodnoty osobní (tzv. nemajetkové hodnoty), mezi které patří osobnost fyzické osoby (všeobecná práva osobnostní chráněná podle § 81 a násl. NOZ) a její obdoba u právnické osoby (pověst právnické osoby chráněná podle § 135 odst. 2 NOZ). Právo duševního vlastnictví je tvořeno pouze nehmotnými (ideálními) majetkovými hodnotami.[10] Pokud bude v práci použit pojem nehmotný statek, budou tím myšleny pouze nehmotné majetkové hodnoty (práva duševního vlastnictví).

1.2 Charakteristické znaky duševního vlastnictví

V NOZ nově platí, že nehmotné majetkové hodnoty jsou věcmi v právním smyslu,[11] a to konkrétně věcmi nehmotnými (§ 496 odst. 2 NOZ). Dle ustanovení § 1011 NOZ jsou tedy tyto nehmotné statky způsobilým předmětem vlastnického práva. NOZ tak zavádí širší pojetí věci v právním smyslu a vlastnického práva oproti dosavadní právní úpravě. Civilní pojetí vlastnického práva se tak dostává do souladu s ústavním pojetím vlastnického práva, které je vymezeno v čl. 11 odst. 1 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisu (dále též „**Listina**“), kde není spojeno výhradně s věcmi hmotnými, ale se širším pojmem, kterým je majetek. Označení původu a zeměpisná označení představují zvláštní kategorii věcí, a to konkrétně veřejné statky, které slouží k obecnému užívání (viz § 490 NOZ).

[10] TELEC, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*. 1997, roč. 5, č. 11, s. 550.
[11] Blíže k nehmotným věcem v TELEC, Ivo. Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním smyslu. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 12, s. 444 a násl.

Osoby oprávněné z nehmotného statku lze označovat zásadně jako vlastníky.[12] Tento závěr se uplatní i v případě doménových jmen „.cz“, u nichž je osoba oprávněná z doménového jména označována jako držitel.[13] Určitou výjimku představují osoby oprávněné z označení původu a ze zeměpisných označení, které nelze jako vlastníky označovat, neboť veřejné statky nelze subjektivizovat. V případě těchto označení se tedy bude i nadále jednat o oprávněného.[14]

Pro práva duševního vlastnictví jsou charakteristické určité znaky, které je jako nehmotné majetkové hodnoty odlišují od hmotných statků (věcí).

Prvním takovýmto společným znakem pro práva duševního vlastnictví je **nezávislost nehmotného statku na existenci hmotného substrátu**, v němž je nehmotný statek zachycen.[15]

Dalším znakem je, že nehmotné majetkové hodnoty mohou být předměty právních vztahů pouze tehdy, dojde-li k jejich zhmotnění, které je objektivně vnímatelné. Právní řád nepožaduje zachycení nehmotného statku do věci (tzv. fixní zhmotnění), která by se stala jeho hmotným nosičem, ale je postačující **efemérní materializace**, ke které dochází, pokud je nehmotný statek vyjádřen ve smysly vnímatelné podobě.[16] Není ani třeba, aby bylo dílo trvale zaznamenáno, ale naopak je postačující jeho dočasné zhmotnění.[17]

Pro nehmotné statky je dále charakteristické, že je lze využívat kdykoli, kdekoli a kýmkoli, a to současně i následně (neomezeným počtem subjektů), aniž by došlo k újmě na jejich podstatě (nespotřebovávají se) nebo na jejich funkci (kvalita se užíváním nesnižuje). Je možné je užít nezávisle na místě a času. Tento znak se nazývá **potenciální ubiquita**.[18, 19]

---

[12] Nutno podotknout, že i před rekodifikací byly jako vlastníci označovány například osoby oprávněné z ochranných známek. Toto označení bylo však nevhodné a nekoncepční, neboť předmětem vlastnického práva v civilním pojetí mohly být pouze věci hmotné, kterými ochranné známky nejsou.
[13] Viz čl. 1.2.8. Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD .cz
[14] Konzultace s prof. Ivo Telcem ze dne 9. května 2013.
[15] KNAP, Karel aj. *Práva k nehmotným statkům.* Praha : Codex, 1994, s. 12.
[16] Například slovní projev autora je zhmotněn pomocí zvukových vln.
[17] TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví.* Brno : Doplněk, 1994, s. 20 - 21.
[18] Tamtéž s. 21.
[19] KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 12.

Ochrana nehmotných statků bývá nezřídka **časově omezena** s tím, že vlastníci mohou v některých případech požádat o prodloužení ochrany.[20] Popřípadě je omezená doba trvání majetkových práv.[21]

Konečně práva k duševnímu vlastnictví jsou založena na **zásadě teritoriality**, což znamená, že nehmotným statkům vzniklým podle práva určitého státu je poskytnuta ochrana pouze na území tohoto státu a že veškeré právní vztahy s nehmotným statkem související se řídí pouze tímto právním řádem. K prolomení této zásady dochází v případě, kdy je na základě mezinárodních smluv nebo unijních předpisů poskytnuta určitým nehmotným statkům ochrana na území více států.[22]

1.3 Zařazení práv na označení do systematiky duševního vlastnictví

Práva duševního vlastnictví se obvykle člení podle diferenčního kritéria, zda jsou výsledkem duševní tvorby a současně zda se jedná o průmyslové právo.

Schematicky lze členění práv duševního vlastnictví znázornit tímto způsobem:

(i) Tvůrčí práva duševního vlastnictví
   - Tvůrčí práva průmyslového vlastnictví
   - Tvůrčí práva jiného než průmyslového vlastnictví

(ii) Netvůrčí práva duševního vlastnictví
   - Netvůrčí práva průmyslového vlastnictví
   - Netvůrčí práva jiného než průmyslového vlastnictví[23]

Pod tvůrčí činností rozumíme činnost fyzické osoby, která vede ke vzniku nehmotného statku a přitom se nejedná o rutinní, šablonovitou, stereotypní nebo jinak napodobující činnost, ale je v ní zachycena autorova osobitost (individualita).[24]

Práva průmyslového vlastnictví jsou tedy pouhou výsečí práv duševního vlastnictví. Vznikají jak činností tvůrčí, tak i netvůrčí povahy. Předměty průmyslového vlastnictví se vyznačují oproti ostatním předmětům duševního vlastnictví svojí

[20] Ochranu nelze prodloužit v případě patentu. Jeho platnost je dle ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, omezena na dvacet let od podání přihlášky vynálezu.
[21] TELEC: *O nehmotných...*, s. 549.
[22] TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě.* Praha : Linde, 1997, s. 10. ISBN 80-7201-102-2.
[23] TELEC: *Tvůrčí práva...*, s. 40 - 41.
[24] Tamtéž s. 41 - 42.

průmyslovou (hospodářskou) využitelností a obvykle i tím, že pro vznik jednotlivých práv je nezbytný jejich zápis do příslušného rejstříku (registrační princip).[25]

Pokud bych měl začlenit práva na označení do této systematiky, spadala by do kategorie **netvůrčích práv duševního vlastnictví** a zároveň by se jednalo o **práva průmyslového vlastnictví.**

[25] SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha : LexisNexis CZ, 2006, s. 13 - 14. ISBN 80-86920-08-9.

2 Obchodní firma

2.1 Historický exkurz

Potřeba odlišit se od konkurence vyvstala nejprve ve vztahu k subjektu výrobní činnosti. Z tohoto důvodu se první právní úpravy práv na označení týkaly samotného označování výrobců a představovaly předchůdce obchodní firmy. Teprve později vznikla potřeba individualizace samotných výrobků a služeb, a tím i právní regulace ochranných známek, označení původu a zeměpisných označení. S právními úpravami obchodního názvu (resp. obchodní firmy) se lze tedy setkat již v období starověku.[26]

Významným předpisem v novodobé historii, který platil na našem území a upravoval obchodní firmu, byl **zákon č. 1/1863 ř. z., Všeobecný obchodní zákoník** (dále též „**VOZ**“).[27] Na území Čech, Moravy a Slezska platil až do roku 1950. VOZ neznal označení „podnikatel“, ale operoval s pojmem „kupec“. Zákoník rozlišoval kupce „plného práva“ a „neúplného práva“.[28] Obchodní firmu měli pouze kupci „plného práva“, na které se vztahovala všechna ustanovení VOZ. Firma se zapisovala do obchodního rejstříku.

Ve 30. letech 20. století probíhaly práce na přípravě nového občanského zákoníku a obchodního zákona. Obchodní firma měla být upravena právě zmíněným obchodním zákonem. V roce 1937 byl návrh občanského zákoníku předložen poslanecké sněmovně ČSR, kterou nebyl ovšem nikdy schválen vzhledem k příchodu druhé světové války.[29] To obchodní zákon na tom byl ještě hůře, neboť se nedostal ani do fáze legislativního návrhu, ale zůstal pouze v podobě osnovy, jež vyšla tiskem v roce 1937.[30] Oba předpisy, ač nikdy nebyly dokončeny, byly vzhledem ke svému kvalitnímu a pokrokovému zpracování nadčasové, což dokazuje i fakt, že se staly předlohou a inspirací při tvorbě NOZ a ZOK.[31]

---

[26] KNAP, Karel; KUNZ, Otto; OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha : Academia, 1988, s. 15.

[27] Článek 15 VOZ stanovil: „*Firma kupcova jest jméno, pod kterýmž obchod provozuje a podpis svůj dává*“.

[28] Rozlišovacím kritériem byla výše státní výdělkové daně, kterou platili kupci. Některé profese (třídy) byly automaticky zařazovány mezi kupce „neúplného práva“ a k výši státní výdělkové daně se nepřihlíželo (viz § 7 obecných ustanovení VOZ a článek 10 VOZ).

[29] Senátní tisk 425 z roku 1937.

[30] *Osnova obchodního zákona*. Nákl. Ministerstva spravedlnosti, 1937. 222 s.

[31] Důvodová zpráva k NOZ. I. Obecná část. 2. Hlavní zásady navrhované právní úpravy. A. Obecně. Bod 2. Důvodová zpráva k ZOK. Obecná část. 1. Zhodnocení platného právního stavu. Odst. 1.

V roce 1950 byl Všeobecný obchodní zákoník zrušen **zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník**, který v sobě neobsahoval žádnou úpravu firemního práva. Pouze upravoval v ustanovení § 22 obecnou ochranu jména. Tento občanský zákoník byl zrušen[32] a nahrazen novým **občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb**. V roce 1964 byl přijat také **zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník**. Ovšem ani on neupravoval zpočátku firemní právo. Částečně (ale nedokonale) bylo firemní právo obnoveno v našem právním řádu novelizací hospodářského zákoníku provedenou zákonem č. 103/1990 Sb., která vrátila termínu „firma" jeho původní význam.[33]

Hospodářský zákoník byl zrušen **obchodním zákoníkem č. 513/1991 Sb**., který již nenavázal na tradiční pojem „firma", ale zavedl označení „obchodní jméno". Z autorského komentáře lze vyčíst, že „obchodní jméno" mělo odpovídat „obchodní firmě".[34] Obchodní zákoník obchodním jménem rozuměl název, pod kterým podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti. Obchodní jméno měli všichni podnikatelé bez rozdílu. Nerozlišovali se podnikatelé zapsaní nebo nezapsaní v obchodním rejstříku.

Jelikož „obchodní jméno" bylo nevhodným názvem z důvodu, že se jednalo o velice široký pojem a úprava tak ztrácela reálný význam a racionalitu, vrátil se obchodní zákoník v roce 2001 opět k tradičnímu termínu „firma".[35] Pojem obchodní firmy je tedy užší než obchodní jméno, neboť ji nemají všichni podnikatelé, ale pouze ti, kteří jsou zapsáni v obchodním rejstříku.[36]

Rekodifikací soukromého práva se ke dni 1. ledna 2014 ruší mj. OZ a ObchZ a úprava firemního práva se přesouvá do **NOZ**.

---

[32] Občanský zákoník byl zrušen až na některá ustanovení, mezi kterými byl i zmíněný § 22, který si zachoval platnost až do roku 1991, kdy byl zrušen zákonem č. 509/1991 Sb., obchodní zákoník.
[33] PELIKÁNOVÁ, Irena. Firemní právo v novém obchodním zákoníku. *Právní praxe v podnikání,* 1993, roč. 2 , č. 6, s. 1 - 2.
[34] Tamtéž.
[35] Došlo k tomu novelizací obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb.
[36] Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb.

2.2 Současná právní úprava

2.2.1 Obecně k právní úpravě

Obchodní firma je, na rozdíl od právní úpravy ochranných známek, označení původu, zeměpisných označení a doménových jmen, zapisována pouze na národní úrovni s účinky pro území ČR. Existuje tedy pouze národní systém právní ochrany obchodní firmy. Právní úprava tedy nezná žádný institut „firmy Společenství" (resp. „firmy EU"), která by se zapisovala do rejstříku vedeného orgány EU s účinky na území celé EU, či institut „mezinárodní firmy", kterou by zapisoval nějaký mezinárodní orgán do rejstříku s účinky na území více států. Dokonce i evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost, které vznikly na základě unijního práva, nejsou zapisovány do žádného unijního rejstříku, nýbrž vždy pouze do národních obchodních rejstříků.

Přestože existuje pouze národní systém obchodní firmy, neznamená to, že obchodní firma je upravena výhradně národní právní úpravou, jak vyplývá z níže uvedeného.

2.2.2 Úprava na národní úrovni

Obecná právní úprava firemního práva je obsažena v ustanoveních § 423 až 428 NOZ. V těchto ustanoveních nejsou ovšem obsažena veškerá pravidla tvorby obchodní firmy právnických osob (jako tomu bylo v ObchZ), neboť NOZ se záměrně vyhýbá duální právní úpravě pravidel tvorby obchodní firmy a názvu právnických osob. NOZ plně respektuje, že obchodní firma právnické osoby je zvláštním případem názvu právnické osoby. Z toho plyne, že se pravidla pro tvorbu názvu právnické osoby obsažená v ustanoveních § 132 až 135 NOZ použijí i pro tvorbu obchodní firmy právnických osob. Speciální firemní úprava je dále roztroušena v souvislosti s úpravou dodatků označujících právní formu jednotlivých právnických osob v jiných částech NOZ, v ustanoveních ZOK a ve zvláštních právních předpisech.[37]

Na obchodní firmu se vztahují dále i ustanovení o nekalé soutěži obsažená v ustanovení § 2976 a násl. NOZ.

[37] Např. zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení, ve znění pozdějších předpisů.

Otázkou je, zda se na vymáhání práv z obchodní firmy použije zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (dále též „**ZVPPV**"), neboť zákonodárce výslovně nezmínil obchodní firmu v poznámce pod čarou č. 2 k ustanovení § 1 ZVPPV.[38] Vzhledem k tomu, že obchodní firma je součástí práv k průmyslovému vlastnictví a že poznámky pod čarou nemají normativní povahu, a nemohou tedy změnit jazykový význam interpretovaného ustanovení,[39] si dovoluji částečně zpochybňovat názor JUDr. Romana Horáčka, Ph.D., který automaticky obchodní firmu vylučuje z působnosti tohoto zákona, aniž by svůj závěr blíže zdůvodnil.[40]

Veřejnoprávní ochranu obchodní firmě poskytuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**Trestní zákoník**"), který upravuje v § 268 trestný čin „*Porušení práv k ochranné známce a jiným označením*". Méně závažná porušení mohou být kvalifikována jako přestupek na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě podle ustanovení § 33 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**Přestupkový zákon**").

2.2.3 Úprava na unijní úrovni

Evropská unie se nezabývá ochranou obchodní firmy a ani doposud nevydala žádnou směrnici, která by harmonizovala právní úpravu firemního práva v jednotlivých členských státech.

V pramenech práva EU lze v souvislosti s obchodní firmou nalézt pouze ustanovení o podobě firemního dodatku o právní formě evropské společnosti,[41] evropského hospodářského zájmového sdružení[42] a evropské družstevní společnosti.[43]

---

[38] Ustanovení § 1 ZVPPV definující předmět zákona normuje: „*Tento zákon [...] upravuje právní prostředky sloužící k vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*".

[39] Blíže k problematice poznámek pod čarou a o jejich nenormativní povaze v MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva : úvod do právní argumentace*. Praha : C. H. BECK, 2010, s. 138 - 139.

[40] HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.* 2. vydání. Praha : C. H. BECK, 2008, s. 342.

[41] Článek 11 Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. říjen 2001 o statutu evropské společnosti (SE), ve znění pozdějších nařízení. Úř. věst. L 294, 10. listopadu 2001, s. 1 a násl.

[42] Článek 5 písm. a) Nařízení Rady (ES) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS). Úř. věst. L 199, 31. července 1985, s. 1 – 9.

[43] Článek 10 Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu evropské družstevní společnosti (SCE), ve znění pozdějších nařízení. Úř. věst. L 207, 18. srpna 2003, s. 1 a násl.

2.2.4 Úprava na mezinárodní úrovni

Strohá mezinárodní regulace firmy je obsažena v Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění pozdějších revizí (dále též „**PUÚ**“).[44] Její článek 1 pouze zařazuje obchodní firmu do předmětu ochrany průmyslového vlastnictví a článek 8 zaručuje ochranu obchodní firmě ve všech unijních zemích, aniž by bylo třeba ji přihlašovat nebo zapisovat.

Ochranu obchodní firmě poskytuje i Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví podepsaná dne 15. dubna 1994 (dále též „**TRIPS**“)[45] v souvislosti s uzavřením Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). TRIPS výslovně neobsahuje žádnou úpravu týkající se obchodní firmy, avšak ve sporu *United States - Section 211 Omnibus Appropriations Act*[46] odvolací orgán vyjádřil názor, že obchodní firma je kategorií duševního vlastnictví chráněnou podle TRIPS a je jí poskytnuta ochrana ve stejném rozsahu, jako tomu je podle PUÚ. Právním základem rozhodnutí byl článek 2 odst. 1 TRIPS, jenž do dohody TRIPS inkorporuje některá ustanovení PUÚ.[47]

2.3 Pojem obchodní firmy a její základní vymezení

Obchodní firma je ustanovením § 423 odst. 1 NOZ definována jako „*jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku*“. Pojem „*jméno*“ představuje legislativní zkratku, pod kterou je myšleno nejen jméno a příjmení fyzické osoby (§ 77 odst. 1 NOZ), ale i název právnické osoby (§ 132 NOZ). NOZ zachovává koncepci, při které mají obchodní firmu pouze podnikatelé zapsaní do obchodního rejstříku, nikoli tedy všichni podnikatelé. Firmu mají jak fyzické, tak i právnické osoby. Obchodní firma právnických osob je zvláštním případem názvu upraveného v § 132 a násl. NOZ.[48] Některé právnické osoby nemají název, ale pouze obchodní

[44] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb. Pro ČR vstoupila dohoda v platnost dne 29. prosince 1970.
[45] Zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb. Pro ČR dohoda vstoupila v platnost dne 1. ledna 1995.
[46] Dokumenty WTO WT/DS176, spor vznesený žádostí ES o konzultace ze dne 7. 7. 1999. Spor je někdy označován jako „Cuban rum trademarks“.
[47] DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví : v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO.* Praha : Linde, 2004, s. 85 a 125.
[48] ELIÁŠ, Karel; NYKODÝM, Jiří. In ŠVESTKA, Jiří aj. (ed). *Občanský zákoník : komentář.* 10. vydání. Praha : C. H. BECK, 2006, s. 178.

firmu. Jedná se o právnické osoby, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku (např. obchodní korporace, družstva).

Ostatní (nezapsaní) podnikatelé budou činit své právní úkony pod jménem a příjmením (resp. za podmínek stanovených § 79 NOZ pod pseudonymem), jsou-li fyzickými osobami, nebo pod svým názvem, jsou-li právnickými osobami (§ 422 NOZ).

Obchodní firma má v obchodním právu dvojí význam. Jednak ji lze chápat jako atribut právní subjektivity a individualizace podnikatele, pod kterým podnikatel právně jedná. Jednak je obchodní firma právem na označení, předmětem průmyslového vlastnictví a dle NOZ i věcí v právním smyslu.[49]

Na rozdíl od ostatních práv na označení se obchodní firma nevztahuje k označování výrobků a služeb, ale přímo k osobě podnikatele. Obchodní firmu ovšem nelze personifikovat a chápat ji jako subjekt práva (jako tomu někdy nesprávně dochází v praxi), a proto není ani způsobilá mít práva a povinnosti.

Vznik obchodní firmy je vázán na zápis do obchodního rejstříku a zánik na jeho výmaz. Trvání práv k obchodní firmě je závislé na jejím zápisu v obchodním rejstříku, který může být teoreticky časově neomezený. U obchodní firmy se tedy uplatňuje registrační princip.

2.4 Funkce obchodní firmy

Hlavní funkcí, stejně jako u ochranných známek, je **funkce rozlišovací (identifikační, individualizační)**. Funkce se projevuje v požadavku, aby obchodní firmy nebyly shodné ani zaměnitelné s firmami jiných podnikatelů. Firma musí být jedinečná, aby mohl být podnikatel individualizován a veřejnost ho mohla identifikovat (s tím souvisí zásada nezaměnitelnosti, o které je pojednáno v podkapitole 2.5.3).

Ochranná (zápovědní) funkce chrání podnikatele, aby jeho firma nebyla užívána jiným subjektem. Výlučné právo k obchodní firmě má pouze podnikatel, který ji má zapsanou v obchodním rejstříku. Ochrana je tím poskytována též i potenciálním smluvním partnerům podnikatele, kteří tak mohou předpokládat, že subjekt pod firmou vystupující je skutečně tímto oprávněným subjektem a ne někým jiným.

[49] BOHÁČEK, Martin. In DĚDIČ, Jan aj. (ed). *Obchodní zákoník : komentář.* Praha : Prospektrum, 1997, s 39.

Jelikož podnikatel vystupuje na veřejnosti pod svojí firmou a spotřebitelé si dokážou spojit, které výrobky od něho pocházejí, plní obchodní firma vůči spotřebitelům i **funkci garanční**, protože spotřebitelům je tak dána záruka, že výrobky pocházející od určitého podnikatele budou mít takovou kvalitu a vlastnosti, kterou očekávají na základě svých předchozích zkušeností.[50]

Firma plní dále i **funkci propagační**, protože jejím užíváním se firma stává pro spotřebitele známá. Může působit i jako reklama na veškeré výrobky pocházející od podnikatele vystupujícího pod touto firmou, pokud se určité jeho výrobky spotřebitelům osvědčí nebo pokud je znění firmy vhodně zvoleno.

Poněvadž je obchodní firma schopna přispívat k utváření soutěžní pozice v hospodářské soutěži vůči ostatním soutěžitelům, naplňuje i **funkci soutěžní.**[51]

2.5 Pravidla tvorby obchodní firmy

2.5.1 Obecně k pravidlům tvorby obchodní firmy

Obchodní firma nemůže mít obrazovou, prostorovou, zvukovou, barevnou či jinou podobu jako tomu je v případě ochranných známek.[52] Připuštěna je pouze podoba slovní. Stavebními prvky firmy mohou být výhradně písmena, číslice a některé interpunkční znaky typu čárka, tečka, vykřičník, zavináč apod.[53] Na rozdíl od domén se rozlišují velká a malá písmena. Stavební prvky jsou tedy bohatší než v případě domén a rozsahově odpovídají stavebním prvkům slovních ochranných známek.

Při tvorbě firmy je nutné dále dodržovat určité striktní požadavky, pravidla a zásady, o kterých bude dále řeč. Kromě těchto závazných pravidel existují i určitá nezávazná doporučení, kterými by se měl podnikatel řídit, pokud chce, aby se jeho firma dobře pamatovala a působila jako příznivá reklama. Mezi tyto nezávazná

[50] KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 186.
[51] Tamtéž.
[52] JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví : podle stavu k 1. 1. 1996: právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou.* Praha : Linde, 1996, s. 84.
[53] Otázce použití znaku „@“ v obchodní firmě byla věnována pozornost v FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, s. 206. Autor zastával názor, že obchodní firma může obsahovat znak „@“. Současně autor poukazoval na odlišný názor obsažený v německé judikatuře. Domnívám se, že veškerá polemika na toto téma je v současné době již bezpředmětná, neboť z rozhodovací praxe vyplývá, že rejstříkové soudy se zápisem interpunkčních znaků včetně znaku „@“ nemají sebemenší problém.

doporučení patří především, aby firma byla srozumitelná, dobře vyslovitelná a ne příliš dlouhá.[54]

2.5.2 Struktura obchodní firmy

Firma se skládá z firemního kmene (corpus firmae, vlastní název)[55] a z dodatků.

Firemní kmen je dle právní nauky základem firmy a představuje její hlavní, podstatnou a určující část,[56] která má nejsilnější rozlišovací způsobilost a na kterou se veřejnost nejvíce zaměřuje a zůstává jí v paměti. Podle podoby firemního kmene rozeznáváme firmu osobní, věcnou, fantazijní, číselnou a kombinovanou. Podnikatel právnická osoba a dle NOZ nově i fyzická osoba si mohou libovolně zvolit, který z těchto kmenů ve firmě využijí.

Osobní kmen je takový, který obsahuje v případě podnikatele fyzické osoby jeho jméno, příjmení a tituly a v případě podnikatele právnické osoby jména, příjmení a tituly fyzických osob (osoby) nebo názvy či obchodní firmy právnických osob (osoby), které mají k této právnické osobě specifický vztah.[57] Křestní jméno/jména a příjmení (popřípadě více příjmení) fyzické osoby budou dále v rámci kapitoly 2 označeny souhrnně též jako „**jméno fyzické osoby**“ (obdobně tak činí zákonodárce v ustanovení § 77 NOZ). Jméno fyzické osoby a název či obchodní firma právnické osoby budou dále v rámci kapitoly 2 souhrnně označeny též jako „**jméno osoby**“ nebo pouze jako „**jméno**“ (i tyto zkratky jsou v souladu s terminologií, kterou zavádí NOZ v ustanovení § 132).[58]

Věcný kmen obsahuje informace o předmětu podnikání nebo činnosti podnikatele (např. o podniku, výrobcích či službách).[59] Kmen nesmí obsahovat taková slova, která by byla v rozporu se skutečností, protože v takovém případě by firma

[54] LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. *Právo a podnikání*, 1996, roč. 5, č. 5, s. 7.
[55] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 13.
[56] PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k § 8 zák .č. 513/1991 Sb.* Ze dne 1. ledna 2003. ASPI. LIT16933CZ.
[57] Příkladem obchodní firmy s osobním kmenem u fyzické osoby je „*Jan Novák*“ a u osoby právnické „*Jan Novák s.r.o.*“. Blíže k osobnímu kmeni níže v souvislosti s tvorbou obchodní firmy fyzické a právnické osoby.
[58] Důvodová zpráva k ustanovení § 132 NOZ uvádí: „*Formulace v § 132 označující název právnické osoby jako její jméno je prakticky účelná a odpovídá zásadě legislativní ekonomie, neboť vzhledem k ní odpadne v textu právních předpisů dosud užívaná těžkopádná formule ‚jméno fyzické osoby nebo název právnické osoby‘, již bude možné nahradit prostým ‚jméno osoby‘, anebo jen slovem ‚jméno‘.*“
[59] Příkladem obchodní firmy s věcným kmenem u fyzické osoby je „*Minerální vody, podnikatel fyzická osoba*“ a u osoby právnické „*Minerální vody s.r.o.*“. V případě věcného kmene u fyzických osob bude nezbytné uvést dodatek, na základě kterého bude veřejnost schopna rozeznat, že se jedná o podnikatele fyzickou osobu (k podobě tohoto dodatku viz níže).

uváděla veřejnost v omyl. Například by klamavě působila firma podnikatele, jehož výlučným předmětem podnikatelské činnosti by byl prodej chladící techniky, pokud by obsahovala slovo „Termo“.[60] V případě, že podnikatel svůj předmět podnikání změní a v důsledku toho bude znění obchodní firmy klamavé, mělo by být změněno i znění jejího kmene.[61]

Fantazijní kmen je takový, který nepřináší žádnou informaci o předmětu podnikání nebo o osobě podnikatele. Může být tvořen smyšlenými, abstraktními či cizojazyčnými slovy. Je možné za něho považovat i nejrůznější zkratky.[62] Kmen zůstane fantazijním i tehdy, když je zkratka tvořena slovy, která mají souvislost s předmětem podnikání, pokud i nadále není tato souvislost obecně pro neinformovaného člověka srozumitelná.[63] Fantazijním kmenem může být prakticky jakékoliv slovo za předpokladu, že nebude v rozporu se zásadami tvorby obchodní firmy, dobrými mravy a zněním zvláštních právních předpisů.[64]

Obchodní firma může mít i **číselný kmen**, který se skládá výhradně z číslic, což dokazuje mj. i praxe rejstříkových soudů.[65] Číselný kmen je, důsledně vzato, též určitou množinou fantazijního kmene, neboť ani on není nosičem žádných informací o podnikateli či o jeho podnikatelské činnosti.

Kombinovaný/smíšený kmen je tvořen libovolnou kombinací výše uvedených kmenů.[66, 67]

Firemní dodatky jsou jakýmsi „příslušenstvím“ kmene.[68] Firemní kmen doplňují a dále rozvíjejí. Obsahují bližší informace o podnikateli a o jeho podnikatelské činnosti. Dále přispívají k posílení nezaměnitelnosti obchodní firmy. Ač nejsou dodatky dominantní částí obchodní firmy (na rozdíl od jejího kmene), jsou stále její řádnou

[60] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 20.
[61] LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 12, s. 5.
[62] Obdobně platí to, co bude řečeno o zkratkovitých slovech v souvislosti se slovními ochrannými známkami (viz podkapitola 3.5.3).
[63] PELIKÁNOVÁ: Firemní právo v ..., s. 5 - 6.
[64] Příkladem obchodní firmy s fantazijním kmenem u fyzické osoby je „*Alfa, podnikatel fyzická osoba*“ a u osoby právnické „*Alfa s.r.o.*“. Stejně jako v případě věcného kmene bude nezbytné uvést dodatek, na základě kterého bude veřejnost schopna rozeznat, že se jedná o podnikatele fyzickou osobu (k podobě tohoto dodatku viz níže).
[65] Například je v obchodním rejstříku zapsána obchodní firma „*666, s. r. o.*“.
[66] Např. „*Jan Novák, Minerální vody, podnikatel fyzická osoba*“ nebo „*Alfa 666 s.r.o.*“.
[67] LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 12, s. 5 - 6.
[68] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 13.

a neoddělitelnou součástí, a přísluší jim tedy ochrana prostřednictvím firemního práva stejně jako firemnímu kmeni.

Dodatky je možné dělit na základě dvou hledisek. **Za prvé lze dodatky dělit podle obsahu**, a to na dodatky **osobní**, **věcné**, **místní**, **fantazijní** a **sui generis**. Mezi dodatky sui generis patří dodatek o právní formě, dodatek „v likvidaci" a nástupnický dodatek. Dodatek o právní formě a dodatek „v likvidaci" mohou používat pouze právnické osoby. Ostatní dodatky (nástupnický, osobní, věcný, místní a fantazijní) mohou být využívány jak právnickými, tak i fyzickými osobami.

Osobní dodatek symbolizuje rodinný poměr nebo obsahuje akademické tituly fyzické osoby (např. „*syn*", „*mladší*", „*JUDr.*"). Tento dodatek je uplatňován především ve firmách fyzických osob (pokud je jejich kmen koncipován jako osobní). Právnické osoby by ho mohly uvádět v případě, že by byl její firemní kmen tvořen jménem a příjmením fyzické osoby. **Věcný dodatek** se vztahuje k předmětu podnikání (např. „*truhlář*", „*zámečnictví*") a **místní** uvádí informaci o místu podnikání fyzické osoby nebo sídlu právnické osoby (např. „*Ostrava*"). Naopak **fantazijní** nemá žádnou souvislost s osobou podnikatele, předmětem podnikání nebo místem podnikání či sídlem a může jím být de facto cokoliv za podmínky, že to nebude v rozporu se zásadami tvorby obchodní firmy, dobrými mravy a zněním zvláštních právních předpisů. Pokud je kmen firmy podnikatele koncipován jinak než jako osobní, nemá příliš velký smysl hovořit o fantazijním dodatku, neboť prakticky není ze znění firmy rozeznatelné, co je ještě kmenem a co již dodatkem. Navíc takovéto rozlišování je pro praxi zcela nepodstatné, neboť oba prvky firmy jsou její řádnou částí, a požívají proto stejnou ochranu prostřednictvím firemního práva. Firma podnikatele může obsahovat všechny dodatky najednou nebo jenom libovolnou kombinaci některých z nich, případně nemusí obsahovat dodatek žádný.

NOZ výslovně, na rozdíl od ustanovení § 11 odst. 1 ObchZ, nezmiňuje tzv. „nástupnický dodatek". NOZ pouze zavádí v ustanovení § 427 odst. 1 formulaci „*údaj vyjadřující právní nástupnictví*". Ze smyslu tohoto ustanovení ovšem vyplývá, že zákonodárce tím má na mysli právě „nástupnický dodatek". Co se týká jeho konkrétní podoby, domnívám se, že by měly být i nadále použitelné názory právní doktríny vztahující se k ObchZ, jelikož není důvod se od nich odchylovat. Dodatek

tedy nemusí obsahovat konkrétní jméno nástupce.[69] Postačující by proto mohl být dodatek např. „*nabyvatel*“, „*právní nástupce*“ nebo „*dědic*“. Firma by mohla tedy znít například takto: „*ABC, s. r. o., nabyvatel*“.[70] Povinnost dodatek uvést ve firmě bude mít osoba, která nabude obchodní firmu (právní nástupce). Vzhledem k tomu, že NOZ neobsahuje zákaz samostatného převodu firmy (tj. bez současného převodu podniku),[71] dá se předpokládat, že bude docházet k více majetkovým dispozicím s firmou, než tomu bylo za účinnosti ObchZ. Uvedení nástupnického dodatku bude vyžadovat zápis změny obchodní firmy do obchodního rejstříku. Ponechání tzv. „staré firmy“ za současného uvedení nástupnického dodatku představuje zákonem předvídanou výjimku ze zásady pravdivosti, resp. zákazu klamavosti obchodní firmy. Uvedení „staré firmy“ umožňuje podnikateli využívat nadále dobré pověsti, kterou doposud firma na trhu získala.

O dalších dodatcích sui generis (dodatek o právní formě a dodatek „v likvidaci“) bude pojednáno níže v souvislosti s tvorbou obchodní firmy právnických osob (viz podkapitola 2.5.6). Na tomto místě je dále nutné uvést, že NOZ oproti úpravě obsažené v ObchZ výslovně nezmiňuje některé dodatky, které by jinak spadaly do kategorie dodatků sui generis. Jedná se konkrétně o dodatek o změně jména fyzické osoby dle ustanovení § 11 odst. 2 ObchZ (blíže v podkapitole 2.5.5) a o dodatek o příslušnosti ke koncernu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 6 ObchZ (blíže v podkapitole 2.5.6). Není ale vyloučeno, aby tyto dodatky podnikatel využil jako dodatky fakultativní.

Za druhé lze dodatky dělit podle toho, zda má podnikatel povinnost tyto dodatky ve firmě uvést či nikoli. Na základě tohoto kritéria rozeznáváme dodatky **fakultativní** a **obligatorní**. Dodatky obligatorní jsou takové, které musí podnikatelé při splnění určitých podmínek použít bez ohledu na jejich vůli. Takovýmto dodatkem je dodatek o právní formě, který musí uvádět každá právnická osoba (viz § 132 odst. 2 NOZ), dodatek o likvidaci, který musí uvádět každá právnická osoba v likvidaci (viz § 187 odst. 2 NOZ) a nástupnický dodatek, který musí uvádět každý podnikatel, u kterého došlo k převodu nebo přechodu obchodní firmy (viz § 427 odst. 1 NOZ). Fakultativními dodatky jsou všechny ostatní. U nich je

[69] PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku : I. díl*. Praha : ASPI, 2004, s. 141.
[70] VEČERKOVÁ, Eva. In POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk (ed). *Obchodní zákoník : komentář: I. díl*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 49.
[71] V ObchZ byl tento zákaz stanoven ustanovením § 11 odst. 4.

ponecháno čistě na vůli podnikatele, zda se je rozhodne ve své firmě užít. Užití fakultativních dodatků je vhodné zejména v případech, když podnikatel potřebuje odlišit svoji firmu od ostatních firem.

NOZ, stejně jako ObchZ, mlčí ohledně umístění dodatků. Zodpovězení této otázky bylo nejednoznačné i za účinnosti ObchZ a názory se na tuto problematiku různily. Převažujícím názorem podpořeným i rozhodovací praxí rejstříkových soudů bylo, že dodatek smí být uváděn nejen za jménem a příjmením, ale též i před nimi.[72] Tento názor se opírá o výklad založený na jazykovém významu slova „dodatek", jenž znamená „přidat pro úplnost" nebo „doplnit na náležitou míru".[73] Domnívám se, že by se mělo i za účinnosti NOZ postupovat tak, že by bylo možné uvádět dodatek před i za firemním kmenem. Názor, že by se měly dodatky umisťovat výhradně za firemní kmen, je již dle mého překonán a své místo nemá ani za účinnosti NOZ.[74] Přesná pozice je stanovena ustanovením § 45, 46 a 47 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, pouze v případě akademických titulů (všechny akademické tituly se uvádějí výhradně před jménem fyzické osoby s výjimkou titulu „*Ph.D.*" a „*Th.D.*", které se uvádějí pouze za jménem).[75]

2.5.3 Zásady a principy tvorby

Při tvorbě obchodní firmy musí podnikatelé mj. dodržovat určité zásady. Tyto zásady představují korektivy a limity tvorby obchodní firmy a musí být za všech okolností respektovány.

NOZ, stejně jako ObchZ, výslovně uvádí zásadu nezaměnitelnosti a zásadu zákazu klamavosti (obě v ustanovení § 424 NOZ). Nově je v ustanovení § 423 odst. 1 věta druhá NOZ výslovně upravena i zásada jednotnosti, jejíž existence byla doposud pouze dovozována právní teorií. Další zásady tvorby, jako je zásada

[72] BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava; PLÍVA, Stanislav. In ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš aj. *Obchodní zákoník : komentář.* 12. vydání. Praha : C. H. BECK, 2009, s. 25.
[73] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 15.
[74] Dokonce již v rozhodnutí publikovaném jako Práv. 1909, s. 905 bylo judikováno: „*Z označení „dodatek" neplyne, že by nutně musel být uváděn jen za firemním kmenem*". Tato právní věta rozhodnutí je dostupná v ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník : praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 : podle stavu k 1. 8. 2004*. 4. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 73.
[75] LOCHMANOVÁ: Firemní dodatky I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 5, s. VI.

pravdivosti, jasnosti, firemní povinnosti a firemní přísnosti, budou i nadále bez výslovného zákonného zakotvení a lze k nim dospět pouze výkladem.[76]

Pojetí **zásady nezaměnitelnosti** v NOZ zůstává zachováno. Dle ustanovení § 424 NOZ je nadále vyžadováno, aby firma podnikatele nebyla zaměnitelná s jinou firmou, přičemž nezaměnitelnost musí být posuzována ve vztahu ke všem již existujícím firmám na celém území České republiky. Zákonodárce se tak nenechal inspirovat německou či rakouskou právní úpravou, kde je postačující, pokud se firma odlišuje od ostatních firem existujících v *témže místě či v téže obci.*[77] Na druhou stranu se nezaměnitelnost neposuzuje ve vztahu k obchodním firmám zahraničních právnických osob, které nejsou zapsány v obchodním rejstříku ČR. To platí i v případě „unijních" právnických osob, kterými jsou evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost. Mohou tedy existovat například dvě evropské společnosti s naprosto shodnou obchodní firmou, pokud budou zapsány v rejstřících různých členských států.

Zaměnitelně mohou působit firmy nejen úplně shodné, ale též i podobné. Dle rozhodovací praxe soudů, která bude aplikovatelná i na NOZ, je třeba zaměnitelnost posuzovat především z pohledu průměrného zákazníka. Skládá-li se obchodní firma z více prvků, mají největší význam pro posouzení zaměnitelnosti ty prvky, které jsou dominantní a pro celkový dojem určující.[78]

Nezaměnitelné musí být i firmy podnikatelů, kteří mají různý předmět podnikání.[79] Nezaměnitelná tedy musí být např. firma podnikatele činného v zemědělství s firmou podnikatele působícího ve výpočetní technice. Odlišně tomu je v případě ochranných známek, u kterých se nezaměnitelnost posuzuje zásadně pouze v rámci shodných nebo podobných výrobků či služeb.[80] Domnívám se však, že předmět podnikání má při posuzování nezaměnitelnosti určitý význam. Jsem názoru,

[76] K těmto zásadám blíže v BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník*..., s. 21 nebo LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva.* Ostrava : Key Publishing, 2009, s. 28.
[77] Viz ustanovení § 29 odst. 1 rakouského obchodního zákoníku či ustanovení § 30 odst. 1 německého obchodního zákoníku.
[78] Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2004 sp. zn. 32 Odo 840/2004 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2007 sp. zn. 32 Odo 1125/2006 (Rc 96/2008).
[79] KULHÁNEK, Martin. Pojetí a základní zásady firemního práva. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 7, s. 296.
[80] Výjimku představují ochranné známky s dobrým jménem (k nim blíže v souvislosti se zásadou nezaměnitelnosti ochranných známek v podkapitole 3.5.2).

že čím jsou předměty podnikání vzdálenější, tím jsou firmy podnikatelů méně zaměnitelné.

S ohledem na skutečnost, že je umožněno uzavírání smluv i v ústní podobě, musí být rozlišitelnost obchodních firem postřehnutelná nejen zrakem, ale též i sluchem.[81] Zaměnitelně tedy působí firma Švarc s německou variantou Schwarz, jelikož zní shodně. Dále by požadavek nezaměnitelnosti nesplňovaly firmy lišící se pouze vizuální stránkou jako je např. firma „AGROUP a.s.“, „Agroup a.s.“, „A G R O U P a.s.“ či „AgRoUp a.s.“.

K částečnému prolomení této zásady dochází v případě podnikatelských seskupení, kdy mohou obchodní firmy obsahovat shodné prvky. Ani v případě podnikatelských seskupení však nemohou být obchodní firmy naprosto totožné, neboť platí, že veřejnost musí být schopna jednotlivé členy podnikatelského seskupení odlišit. Musí být brán zřetel na to, aby bylo celkové uspořádání obchodních firem jednotlivých členů podnikatelského seskupení takové, aby jejich obchodní firmy jako celek zaměnitelnost vyloučily.[82] K obchodní firmě podnikatelských seskupení blíže v podkapitole 2.5.6.

Zásada zákazu **klamavosti** požaduje, aby firma neobsahovala nic, co by mohlo vyvolat klamavou představu o podnikateli nebo o jeho předmětu podnikání.[83] Jelikož tato zásada úzce souvisí se zásadou jasnosti, pravdivosti a přiměřenosti, bude o všech těchto zásadách pojednáno společně. K vymezení a vzájemnému rozlišování těchto jednotlivých zásad nepřispívá ani rozhodovací praxe soudů, která příliš nečiní rozdíly, zda v konkrétním případě došlo k porušení zásady zákazu klamavosti, jasnosti, pravdivosti či přiměřenosti. Naopak si vystačí pouze se zásadou zákazu klamavosti, pod kterou jsou subsumována i ta jednání, která by byla z teoretického hlediska vhodnější kvalifikovat jako jednání v rozporu s jinou zásadou. Touto praxí soudů dochází k širšímu vymezení a chápání zásady zákazu klamavosti a zároveň ke stírání rozdílů mezi jednotlivými dílčími zásadami. Tento přístup soudů je pochopitelný, neboť rozhodnutí působí přesvědčivěji, pokud je odůvodněno poukázáním na rozpor se zásadou, která je výslovně právním řádem zakotvena, než kdyby soudy zamítavé

[81] LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení : obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha : ORAC, 1997, s. 12.
[82] Důvodová zpráva k ustanovení § 426 NOZ.
[83] BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 27.

rozhodnutí odůvodňovaly poukázáním na rozpor se zásadami, jejichž existence je pouze dovozována právní teorií z právní úpravy.

I přes výše uvedené si neodpustím uvést alespoň základní obsahové vymezení jednotlivých zásad, jak to činí právní teorie. **Zásada jasnosti** vyjadřuje požadavek, aby údaje o podnikateli byly ve firmě vyjádřeny srozumitelně a jasně a aby nezastíraly pravý stav věci.[84] Slovy doc. Ludmily Lochmanové: *„Ve firmě by nemělo být obsaženo nic nepřesného o podnikateli, jeho podniku, nic co by mohlo „zatemnit" podnikatele nebo předmět jeho podnikání, a tím uvádět podnikatelskou a spotřebitelskou veřejnost v omyl"*.[85] **Zásada pravdivosti** spočívá v tom, že veškeré informace uvedené ve firmě musí být pravdivé, tedy v souladu se skutečností. **Zásada přiměřenosti** požaduje, aby se firma oprostila od všeho přehnaného.[86]

Z obsahu jednotlivých zásad lze vyvodit závěr (obdobně jako to činí soudy), že co je v rozporu s těmito zásadami, je zároveň i v rozporu se samotnou zásadou zákazu klamavosti, neboť co je nesrozumitelné, nepravdivé a přehnané, působí současně vždy i klamavě. Z této skutečnosti vyplývá, že zásada zákazu klamavosti v širším slova smyslu (tj. ve smyslu jak k ní přistupují soudy) v sobě obsahuje i jednotlivé dílčí zásady. Rozlišování mezi těmito jednotlivými zásadami tak má především akademický význam a nikoli i praktický. Toho si byl patrně zákonodárce vědom a v NOZ (stejně jako v ObchZ) výslovně uvedl z těchto zásad pouze zásadu zákazu klamavosti.

Jelikož by měla působit firma jasně, srozumitelně a neklamavě i po stránce jazykové, souvisí s těmito zásadami i problematika používání cizojazyčných výrazů v obchodní firmě, protože jejich použití může důvodně vzbuzovat dojem zahraničního původu podnikatele. Na tuto problematiku existují dva různé názory. První z nich je vybudován na požadavku výlučnosti českého textu firmy.[87] Druhý názor je zastoupen zejména praxí rejstříkových soudů, která je k používání cizojazyčných výrazů ve firmě velmi benevolentní a jejich užití umožňuje, což je dáno i globalizací a s ní souvisejícím

[84] BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 27.
[85] LOCHMANOVÁ: *Základy...*, s. 28.
[86] Tamtéž.
[87] Argumenty pro tento přístup shrnuje JUDr. Martin Kulhánek: *„[...] institut obchodního jména upravuje český zákon, jehož text je psán v českém jazyce a je platný a účinný na území České republiky. Proto také povinnosti, pro jejichž plnění je písemná forma stanovena (např. zápis obchodního jména), musí být v jazyce českém. Navíc podnikatel by měl mít zájem, aby jeho označení bylo jasné a srozumitelné pro co možná nejširší vrstvu občanů státu, v němž působí. Také tento občan - spotřebitel má přirozený zájem rozumět firmě „svého podnikatele", a je tedy ve veřejném zájmu, aby tomu tak bylo".* KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.

pronikáním cizojazyčných slov do českého jazyka. Pro druhý v pořadí uvedený názor mluví dále i fakt, že užití cizojazyčných výrazů zákon výslovně nezakazuje a že mají obvykle silnou rozlišovací schopnost. Řešení bychom měli proto hledat někde mezi oběma názory. Běžně lze tedy užívat takových výrazů, které jsou pro společnost a spotřebitele vžité a dostatečně známé. Plně se ztotožňuji s názorem JUDr. Martina Kulhánka, který k tomu dodává: *„[...] v českém jazyce musí být výlučně: česká jména osob, názvy právnických osob zřízených zákonem, dodatky označující sídlo či místo podnikání a dodatky o právní formě právnických osob“.*[88]

Ze zásady zákazu klamavosti a s ní souvisejících zásad dále vyplývá, že pokud bude firma podnikatele obsahovat název povolání nebo činnosti, mělo by se jednat o takovou činnost, která je předmětem jeho podnikání nebo kterou skutečně provozuje (tj. mělo by se jednat o skutečnosti pravdivé).[89] Nejvyšší soud ČR v této souvislosti judikoval, že *obchodní firma vzbuzuje klamavý dojem, zabývá-li se společnost ve skutečnosti jinou činností, než jakou má podle společenské smlouvy zapsanou v obchodním rejstříku. Není přitom podstatné, k jaké činnosti získala společnost živnostenské oprávnění.*[90] Dále v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud ČR vyslovil názor, že slovní spojení „finanční úvěrová“ vzbuzuje dojem, že se společnost zabývá poskytováním úvěrů či jiných finančních služeb, nikoli že jejich poskytování pouze zprostředkovává, čímž dal Nevyšší soud ČR jasně najevo, že slovní spojení typu „finanční úvěrová“ přísluší výhradně subjektům poskytujícím úvěry a jiné finanční služby.[91]

Názvy obcí uvedené ve firmě (nejčastěji v podobě místního dodatku) by se měly krýt s úředním názvem obce,[92] a navíc by měly být shodné i s místem podnikání nebo sídlem. Dalším projevem této zásady je požadavek, aby jména osob byla uvedena

[88] KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.
[89] V prvorepublikovém rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. října 1924, sp. zn. R I 790/24, sbírka Vážný č. 4203, bylo uvedeno: „*Firemní dodatek „doktor“ lze připustit jen tehdy, nabyla-li ho osoba, jejíž jméno je součástkou firmy, na některé tuzemské vysoké škole, neb byl-li její titul doktorský, dosažený v cizině, nostrifikován*“. Obdobně je možné tuto právní větu vztáhnout na povolání „advokát“, „notář“, „auditor“ apod.
[90] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007 [SR 5/2011 str. 175].
[91] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007 [SR 5/2011 str. 175].
[92] Jedná se o právní větu prvorepublikového rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 4. listopadu 1925, sp. zn. R II 327/25, sbírka Vážný č. 5429.

ve firmě právnické osoby pouze v případě, že mezi těmito osobami existuje specifický vztah (viz § 133 odst. 1 a § 134 odst. 1 NOZ).

S touto zásadou souvisí i problematika používání adjektiv typu „první“ a „největší“, která by měla být použita jen v případě, že subjekt skutečně splňuje tyto vlastnosti.[93] Dále by nemělo být ani používáno slovo „EURO“ na začátku firmy, pokud se nebude jednat o podnik evropské dimenze nebo alespoň o podnik s obchodními vztahy k evropskému trhu. Obdobně se to týká veškerých označení naznačujících celostátní působnost, pokud ve skutečnosti bude subjekt provozovat pouze činnost lokální, nebo označení jako je „velkoobchod“, jestliže tomu nebude skutečný rozsah obchodu odpovídat.[94]

Zásada **jednotnosti** je nově výslovně upravena v ustanovení § 423 věta druhá NOZ, ve kterém je stanoveno: „*Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem*“. Podle této zásady může mít jeden podnikatel pouze jednu obchodní firmu. Přitom je nerozhodné, zda má podnikatel více živností. K prolomení této zásady by nemělo dojít v případě, že si dá podnikatel do obchodního rejstříku zapsat zároveň překlad své firmy do některého cizího jazyka/cizích jazyků, a jestliže tento překlad bude užívat při své zahraničně obchodní činnosti namísto českého znění.[95] K překladu firmy do cizího jazyka se pojí i dvě prvorepubliková rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky, která jsou prakticky použitelná i po rekodifikaci soukromého práva. Rozhodnutí ze dne 8. června 1926, sp. zn. R I 449/26, sbírka Vážný č. 6100, říká: *„Překlad firmy do cizího jazyku musí odpovídat úplně znění firmy původně zvolené a již zapsané“*. Druhé rozhodnutí ze dne 8. září 1926, sp. zn. R I 519/26, sbírka Vážný č. 6241 vyslovené pravidlo trochu zmírnilo, když v odůvodnění bylo stanoveno: *„Netřeba ovšem překladu otrocky věrného, jakmile by tím trpěla jazykova správnost nebo byla porušena jasnost a srozumitelnost jinojazyčného znění firmy. Překlad musí především vystihnouti smysl původní firmy, hlavně firmy věcné, a přiblížiti se pokud možno doslovnému jejímu znění“*.

Na druhou stranu by bylo v rozporu se zásadou jednotnosti, pokud by byl připuštěn zápis zkratky obchodní firmy vedle jejího plného znění, neboť by takovýto

[93] KULHÁNEK: Pojetí a základní zásady..., s. 298.
[94] MUNKOVÁ, Jindřiška. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2000, s. 60.
[95] Tento názor byl dovozován právní teorií za předchozí právní úpravy a není důvod se od něho odchylovat ani za účinnosti NOZ - viz např. MUNKOVÁ: *Ochranné známky...*, s. 61.

postup vedl k nepřípustné pluralitě obchodních firem. I za účinnosti ObchZ byl tento názor zastáván soudní praxí, přičemž tyto závěry jsou použitelné i za účinnosti NOZ. Již v roce 1995 Krajský soud v Ostravě v usnesení ze dne 24. června 1995 sp. zn. 15 Co 318/95 [R 47/1996 civ.] tuto možnost nepřipustil z důvodů, že by zápis zkráceného znění obchodní firmy (vedle již zapsaného plného znění) vedl k pluralitě obchodní firmy jedné a téže společnosti a že obchodní zákoník nepočítá s jinou variantou než s tou, že jeden podnikatel bude pouze nositelem jedné obchodní firmy.[96] Dovolil bych si ovšem pro úplnost upozornit na jedno starší rozhodnutí, ze kterého vyplývá, že posléze uvedený názor nebyl zpočátku uplatňován bezvýhradně. Jedná se o rozhodnutí publikované v periodiku Průmyslové vlastnictví 12/1994, které umožnilo takovouto zkratku zapsat.[97] Domnívám se, že se ovšem jedná již o překonaný názor nerespektující zásadu jednotnosti. Neměl by mít své místo tedy ani za účinnosti NOZ.

Další zásadou je zásada **firemní povinnosti**, dle které není podnikateli zapsanému v obchodním rejstříku ponechána volnost v rozhodování, zda chce mít firmu či nikoli, ale naopak je mu ze zákona uložena povinnost ji mít. Zásada firemní povinnosti má své určité limity v tom smyslu, že se podnikatel fyzická osoba, pokud jeho výnos či příjem nedosahuje určitých částek, může svobodně rozhodnout, zda bude chtít být zapsán v obchodním rejstříku, čímž de facto i nepřímo rozhoduje o tom, zda bude mít obchodní firmu či nikoli.[98] Jestliže se ovšem takovýto podnikatel rozhodne, že chce být v obchodním rejstříku zapsán, poté si již nemůže zvolit, zda chce mít i obchodní firmu. V tomto případě ji totiž v souladu se zásadou firemní povinnosti mít musí.

Ze zásady **firemní přísnosti** potom vyplývá, že podnikatel podléhající firemní povinnosti se musí při tvorbě firmy řídit přesně stanovenými pravidly a zásadami tvorby.[99]

---

[96] Obdobně judikoval např. Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 2. prosince 2005 sp. zn. 7 Cmo 383/2005 [SR 3/2006 str. 103].
[97] BAROTŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 25.
[98] Podmínky, za jakých se zapisovaly fyzické osoby do obchodního rejstříku, byly stanoveny v ustanovení § 34 ObchZ. Po rekodifikaci soukromého práva budou tyto podmínky stanoveny v připravovaném samostatném zákoně o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (tzv. „rejstříkový zákon"), který se momentálně nachází v Poslanecké sněmovně ČR v podobě legislativního návrhu jako sněmovní tisk 986/0. Podle aktuálního znění legislativního návrhu tohoto zákona jsou zmíněné podmínky obsaženy v jeho ustanoveních § 42 až 45.
[99] LOCHMANOVÁ*: Základy...*, s. 27.

Od výše uvedených zásad je nutné odlišovat principy tvorby obchodní firmy. Právní teorie zná princip přísné pravdy a jeho protipól princip volné tvorby.

Princip volné tvorby ponechává podnikateli rozsáhlou volnost při tvorbě jeho obchodní firmy.[100] Reflektuje rozdíl mezi jménem osoby a její firmou. Tento princip je založen na myšlence, že vzhledem k odlišnému právnímu režimu jména osoby a firmy není důvod trvat na tom, aby jméno a firma byly identické.[101] Za účinnosti ObchZ se tento princip uplatňoval při tvorbě obchodní firmy právnických osob vznikajících zápisem do obchodního rejstříku. V NOZ se tento princip bude uplatňovat při tvorbě firmy jak fyzické, tak i právnické osoby.

Naopak **princip přísné pravdy** značně omezuje vůli podnikatele zvolit si svobodně znění své firmy. Dle tohoto principu se za účinnosti ObchZ utvářela firma podnikatelů fyzických osob, která musela být tvořena výhradně jménem a příjmením,[102] a taktéž firma právnických osob nevznikajících zápisem do obchodního rejstříku, neboť jejich firmou byl vždy pouze jejich název.[103] Princip přísné pravdy se v NOZ již neuplatňuje.

2.5.4 Dobré mravy, znění zvláštních právních předpisů a práva třetích osob

I v prostředí NOZ platí, že znění obchodní firmy musí být v souladu s dobrými mravy. Zapsány proto nesmí být firmy obsahující vulgární, hanlivá či rasistická slova.[104] Je otázkou, na základě jakého ustanovení NOZ by měly rejstříkové soudy zápis nemravné obchodní firmy odmítnout. Za účinnosti ObchZ se postupovalo podle ustanovení § 3 odst. 1 OZ. Jsem názoru, že v prostředí NOZ by se mohly rejstříkové soudy opírat o ustanovení § 2 odst. 3 NOZ, dle kterého nesmí být použití právního předpisu v rozporu s dobrými mravy.

Při tvorbě obchodní firmy musí být respektovány i zvláštní právní předpisy,[105] které zakazují ve firmě užít určitých slov, jež jsou vyhrazena pouze pro určité subjekty.

---

[100] Nikoli ovšem absolutní, neboť je nutné vždy dodržovat zásady tvorby, dobré mravy a další požadavky stanovené zvláštními právními předpisy a taktéž se vyvarovat konfliktu s jinými právy na označení.
[101] DĚDIČ, Jan; PIHERA, Vlastimil. K některým aktuálním otázkám firemního práva. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 3, s. 7.
[102] Určité zmírnění tohoto pravidla představovala možnost použít ve firmě dodatků.
[103] LOCHMANOVÁ: *Základy ...*, s. 28.
[104] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 20.
[105] Jedná se např. o zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem

Označení jako jsou „*banka*“, „*spořitelna*“, „*pojišťovna*“, „*zajišťovna*“, „*centrální depozitář cenných papírů*“, „*regulovaný trh*“, „*burza cenných papírů*“, „*penzijní fond*“, „*uzavřený investiční fond*“, „*investiční společnost*“, „*spořitelní a úvěrní družstvo*“ nebo „*družstevní záložna*“ mohou používat v obchodní firmě pouze ty subjekty, kterým byl příslušným státním orgánem povolen předmět činnosti korespondující s tímto označením.[106] V některých případech mají dokonce i povinnost tato určitá označení ve své obchodní firmě uvést.[107] Znění obchodní firmy je tak částečně stanovené zákonem. Obdobně označení vztahující se ke svobodným povoláním jako je „advokát“, „advokátka“, „advokátní kancelář“,[108] „soudní exekutor“, „exekutorský úřad“[109] nemohou používat v obchodní firmě jiné subjekty než ty, které tato svobodná povolání vykonávají. Shora uvedenými požadavky vyplývajícími ze zvláštních právních předpisů je tedy volnost tvorby obchodní firmy určitým způsobem omezena. Tato omezení ostatně vyplývají i ze samotné zásady zákazu klamavosti obchodní firmy. Ve výjimečných případech je pak volnost tvorby firmy zcela popřena a celé její znění stanoví zvláštní zákon.[110]

Dále by měl podnikatel brát na zřetel, aby se znění obchodní firmy nedostalo do konfliktu s jinými právy třetích osob, jimž náleží právo časové priority. V praxi nejčastěji hrozí kolize mezi obchodní firmou a ochrannými známkami, doménovými jmény, označeními původu a zeměpisnými označeními.

Při tvorbě obchodní firmy je též nutné respektovat pravidla nekalé soutěže zakotvená v ustanovení § 2976 a násl. NOZ. Největší význam pro obchodní firmu mají zvláštní skutkové podstaty „Klamavé označení zboží nebo služby“

---

a o změně některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů.

[106] HAVLÍN, Miroslav. Používání obchodního jména. *Právní rádce*, 1994, roč. 2, č. 10, s. 41.

[107] BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 26.

[108] Čl. 21 odst. 2 usnesení představenstva České advokátní komory 1/1997 Věst. ČAK, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších usnesení.

[109] Ustanovení § 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Domnívám se proto, že zápis společnosti „*EXEKUTORSKÉ CENTRUM s.r.o.*“ v obchodním rejstříku je v rozporu s právní úpravou, a to jednak pro rozpor s ustanovením § 4 exekučního řádu a jednak pro rozpor se zásadou zákazu klamavosti obchodní firmy. S odkazem na toto odůvodnění neměl být dle mého názoru zápis této obchodní firmy do obchodního rejstříku připuštěn.

[110] Jedná se o zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví v § 3 odst. 2: „*Obchodní firmou akciové společnosti [...] je název České dráhy, a. s*“.

(§ 2978 a § 2979 NOZ), „Vyvolání nebezpečí záměny“ (§ 2981 NOZ) a „Parazitování na pověsti“ (§ 2982 NOZ). V první skutkové podstatě se výrazně projevuje zásada zákazu klamavosti a ve zbývajících dvou zásada nezaměnitelnosti obchodní firmy (k těmto zásadám blíže v podkapitole 2.5.3).

2.5.5 Pravidla tvorby obchodní firmy fyzické osoby

Kmen obchodní firmy fyzické osoby

Firmou fyzických osob se zabývá především ustanovení § 425 NOZ, které v první větě odstavci prvém normuje: „*Člověk se zapíše do obchodního rejstříku pod obchodní firmou tvořenou* ***zpravidla*** *jeho jménem*“. V odstavci druhém tohoto ustanovení je dále stanoveno: „*Zapíše-li se člověk do obchodního rejstříku pod jinou obchodní firmou než pod svým jménem, musí být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby*“. V tomto ustanovení je promítnut princip volné tvorby obchodní firmy fyzické osoby. Kmen obchodní firmy již nemusí být vždy koncipován pouze jako kmen **osobní**, jako to vyžadovalo ustanovení § 9 odst. 1 ObchZ. Kmen podnikatele fyzické osoby může být v prostředí NOZ nově i **věcný**, **fantazijní** a **kombinovaný**.

Pokud si podnikatel zvolí jiný než osobní kmen, nebude jeho volnost při tvorbě obchodní firmy neomezená, protože veřejnost musí být schopna ze znění jeho obchodní firmy vždy rozeznat, zda se jedná o podnikatele fyzickou nebo právnickou osobu. Odlišení od právnické osoby lze docílit uvedením vhodně zvoleného dodatku, ze kterého bude jasně vyplývat, že se jedná o podnikatele fyzickou osobu. Takový dodatek by mohl například znít „*podnikatel fyzická osoba*“, případně jenom „*fyzická osoba*“. V německé a rakouské právní úpravě, kde se taktéž u tvorby firmy fyzické osoby uplatňuje princip volné tvorby, je dostačující, pokud samostatný podnikatel fyzická osoba (tzv. „*Einzelkaufmann*“ – Německo, resp. „*Einzelunternehmer*“ - Rakousko) uvede dodatek např. ve formě „*e.K.*“ či „*e.Kfm.*“ (viz § 19 odst. 1 německého obchodního zákoníku), resp. „*e.U.*“ (viz § 19 odst. 1 rakouského obchodního zákoníku). Po vzoru těchto zahraničních úprav by měly být dostačující v prostředí české právní úpravy po rekodifikaci dodatky „*f.o.*“ či „*FO*“, které jsou všeobecně chápány jako zkratky fyzické osoby, a proto by z jejich použití mělo být pro veřejnost zřejmé, že se nejedná o firmu právnické osoby. Odlišení od právnické osoby lze docílit i připojením osobního kmene obsahujícího jméno a příjmení podnikatele.

Lze předpokládat, že v praxi bude osobní kmen i nadále převažující. Pokud si ho podnikatel zvolí, je povinen uvádět výhradně své jméno a příjmení, které má zapsané ve svých osobních dokladech, neboť v opačném případě by byla obchodní firma v rozporu se zásadou pravdivosti, resp. zákazu klamavosti. Na rozdíl od současné právní úpravy bude možné nově používat ve firmě fyzické osoby i zdrobněliny, přezdívky (pseudonymy) a domácká jména (podnikateli Janu Novákovi bude umožněno mít obchodní firmu „*Honza Novák*"). Podnikatel si bude moci dle NOZ odchylně od ObchZ vybrat, zda uvede ve firmě jméno a příjmení současně, nebo pouze jedno z nich (případně podnikatel, který má více jmen nebo příjmení, si bude moci zvolit, které z nich ve firmě použije). Dále mu bude umožněno použít jméno či příjmení v podobě zkratky.

Pořadí, ve kterém se má jméno a příjmení ve firmě uvádět, NOZ výslovně neupravuje. Taktéž ObchZ se pořadím nezabýval. V praxi se postupovalo tak, že jméno a příjmení muselo být uváděno výhradně v pořadí jméno a poté příjmení. V NOZ je pořadí ponecháno zcela na vůli podnikatele, což lze dovodit zejména

(i) z povahy NOZ jakožto liberálního kodexu, jenž za nejdůležitější princip soukromého práva považuje autonomii vůle,[111]

(ii) z přihlédnutí k ústavnímu principu „*každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*",[112] a

(iii) ze skutečnosti, že firma fyzické osoby je v NOZ ovládána principem volné tvorby.

Ustanovení § 69 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**Zákon o matrikách**"), vyžaduje, *aby se příjmení žen tvořilo v souladu s pravidly české mluvnice*. Výjimku představuje ustanovení § 69 odst. 2 Zákona o matrikách, které umožňuje ženám v taxativně vyjmenovaných případech, aby užívaly příjmení v mužském tvaru. Domnívám se, že by měla být tato pravidla zohledněna i při tvorbě obchodní firmy, a že by tedy mělo být příjmení žen uvedeno ve firmě v té

[111] Princip autonomie vůle je dokonce upřednostněn před principem rovnosti osob. Viz důvodová zpráva k NOZ. I. Obecná část. 2. Hlavní zásady navrhované právní úpravy. B. Hlavní zásady. Bod 4.

[112] Viz čl. 2 odst. 3 Listiny a čl. 2 odst. 4 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

podobě, v jaké je zapsáno v matriční knize.[113] Při nedodržení těchto pravidel by mohla firma působit klamavě.[114]

Jelikož Zákon o matrikách umožňuje fyzickým osobám změnu jména i příjmení, je nutno poznamenat, že podnikatel musí použít takové jméno a příjmení, které mu v době zápisu do obchodního rejstříku po právu náleží. V rozporu se zásadou pravdivosti, resp. klamavosti, by bylo použití svého předchozího jména a příjmení. Prakticky se tato problematika nejvíce dotýká žen v souvislosti se změnou příjmení při uzavření manželství.[115] Tyto závěry se uplatní i po rekodifikaci soukromého práva, neboť autonomie vůle podnikatele vybrat si libovolné znění obchodní firmy je v tomto případě omezena zásadou pravdivosti a zákazu klamavosti, které musí být vždy dodržovány.

Jiná situace nastane, pokud dojde ke změně jména nebo příjmení podnikatele až po zápisu firmy do obchodního rejstříku. V takovém případě má podnikatel na výběr dvě možnosti. Buď bude podnikat pod firmou tvořenou jeho novým jménem a příjmením (současně bude vyžadován zápis změny obchodní firmy do obchodního rejstříku), nebo na základě ustanovení § 425 odst. 1 věta druhá NOZ bude i nadále používat ve své firmě jméno a příjmení dřívější. Druhá v pořadí uvedená možnost vyžaduje uveřejnění změny jména a příjmení. Dle důvodové zprávy k NOZ je povinnost uveřejnit splněna „*jakýmkoli vhodným způsobem odpovídajícím povaze jednotlivého případu*“.[116] Mělo by tak být dostačující například uveřejnění změny na webových stránkách podnikatele či v jeho provozovně. Na rozdíl od povinnosti „zveřejnit“ tak není vyžadováno zveřejnění v Obchodním věstníku (viz ustanovení § 3018 NOZ). Použití dřívějšího jména a příjmení ve firmě tedy již nebude podmíněno uvedením firemního dodatku obsahujícího nové jméno a příjmení, které vyžaduje podání návrhu na rejstříkový soud, jako tomu bylo za účinnosti ObchZ.[117] Není ale vyloučeno, aby tuto možnost podnikatelé využili (v takovém případě však bude vyžadován zápis změny

[113] Ve většině případů (nikoli bezvýjimečně) bude příjmení zakončeno koncovkou „-ová“.
[114] Pochopitelně by taktéž působila klamavě firma podnikatele muže, který by v ní uvedl své příjmení v ženské podobě.
[115] Vdané ženy proto nemohou použít ve firmě své rodné příjmení a rozvedeným a znovu provdaným ženám je odepřeno použití příjmení svého předchozího manžela. LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 15.
[116] Důvodová zpráva k ustanovení § 3018 NOZ.
[117] Věcný důvod této změny v právní úpravě se dle důvodové zprávy opírá o skutečnost, že změnou jména nebo příjmení zůstává totožnost podnikající osoby nezměněna, z čehož vyplývá, že klamavost či uvádění takovou firmou v omyl nepřichází vůbec v úvahu. Viz důvodová zpráva k ustanovení § 425 NOZ.

firmy do obchodního rejstříku). Firma s dodatkem obsahujícím nové jméno a příjmení by mohla poté znít např. „*Hana Nováková, dříve Novotná*“ nebo „*Hana Novotná, nyní Nováková*“. Pokud podnikatel uvede ve své firmě dodatek obsahující jeho nové jméno a příjmení, splní tím současně i zákonnou povinnost uveřejnit změnu jména a příjmení.

Alternativa, kdy podnikatel použije své dřívější jméno a příjmení (případně i s dodatkem obsahujícím nové jméno a příjmení) v obchodní firmě, je případem užití tzv. „staré firmy“. Stará firma umožňuje podnikatelům využívat nadále dobré pověsti, kterou doposud jejich firma na trhu získala, a představuje zákonem předvídaný případ prolomení zásady pravdivosti, resp. zákazu klamavosti obchodní firmy.

Firemní dodatky obchodní firmy fyzické osoby

NOZ neobsahuje ustanovení týkající se dodatků, které by korespondovalo s ustanovením § 9 odst. 1 ObchZ, ve kterém bylo stanoveno: „*Firma fyzické osoby může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se zpravidla k této osobě nebo druhu podnikání.*“. Zákonodárce obdobné ustanovení do NOZ nepřevzal, neboť by bylo nadbytečné vzhledem k tomu, že NOZ umožňuje i jiný než osobní kmen.[118] Z argumentu *a maiori ad minus* lze potom dovodit, že firma podnikatele může i nadále takovéto fakultativní dodatky obsahovat. Konkrétně budou moci být použity dodatky osobní, věcné, místní a fantazijní, resp. jejich kombinace. Tyto dodatky budou mít místo především v případě, že bude firemní kmen koncipován jako osobní. I přesto není ovšem vyloučeno, aby podnikatel fyzická osoba uvedl tyto doplňující dodatky i za situace, kdy bude mít firemní kmen jinou než osobní podobu.[119]

Vzhledem k tomu, že se jedná o dodatky fakultativní, je ponecháno na vůli podnikatele, zda je využije. Jiná situace nastane v případě, že firma podnikatele je zaměnitelná s firmou jiného podnikatele. V takovém případě je podnikatel povinen uvést k firmě dodatek, který ji dostatečně od ostatních odliší (případně by mohl přidat další kmen). Vždy jich musí podnikatel uvést minimálně tolik, aby jeho firma přestala být zaměnitelná. Tento požadavek, ač jej NOZ výslovně neupravuje, vyplývá

[118] Ustanovení § 9 odst. 1 ObchZ tak má smysl pouze za účinnosti ObchZ, kdy je tvorba firmy fyzické osoby ovládána principem přísné pravdy a účelem tohoto ustanovení je umožnit fyzickým osobám uvést ve firmě i jiné doplňující údaje o své osobě a docílit tak určité korekce (zmírnění) striktního principu přísné pravdy.

[119] Např. „*Restaurace u dubu, Olomouc, podnikatel fyzická osoby*“, kdy „*Restaurace u dubu*“ představuje věcný firemní kmen, „*Olomouc*“ místní dodatek a „*podnikatel fyzická osoba*“ dodatek odlišující firmu fyzické osoby od osoby právnické.

ze samotné zásady nezaměnitelnosti obchodní firmy. ObchZ toto pravidlo výslovně upravoval v ustanovení § 10 odst. 1, věta čtvrtá.

NOZ neobsahuje ustanovení, které by odpovídalo ustanovení § 10 odst. 1 věta třetí ObchZ, které normovalo, že zpravidla bude u fyzické osoby postačující k odlišení uvedení jiného místa podnikání (tj. uvedení místního dodatku). Zaměnitelnost se bude proto posuzovat dle konkrétních okolností daného případu a bude muset být brán ohled na to, jak působí firma jako celek.[120] Mám za to, že i přes absenci tohoto ustanovení, bude ve většině případů uvedení místního dodatku pro odlišení jinak stejně znějících firem fyzických osob zcela dostačující (samozřejmě za předpokladu, že budou podnikat na různých místech a budou tak mít různý místní dodatek).[121] I nadále bude ovšem platit, že v žádném případě není možné považovat uvedení místního dodatku za nevyvratitelnou domněnku odlišení.[122]

2.5.6 Pravidla tvorby obchodní firmy právnické osoby

Kmen obchodní firmy právnické osoby

NOZ na rozdíl od ObchZ nerozlišuje pravidla tvorby u obchodní firmy právnických osob podle toho, zda právnické osoby vznikají konstitutivním zápisem do obchodního rejstříku nebo zda vznikly již před ním.

Při tvorbě kmene obchodní firmy se uplatňuje, stejně jako za účinnosti ObchZ, princip volné tvorby, který ponechává podnikateli poměrně značnou volnost při tvorbě obchodní firmy. Kmen může být proto konstruován jako osobní, věcný, číselný, fantazijní nebo smíšený (kombinovaný).

Pokud je firemní kmen koncipován jako **osobní**, firma právnické osoby obsahuje jméno osoby/osob.[123]

Uvedením jmen fyzických osob ve firmě právnické osoby se zabývá ustanovení § 133 NOZ v souvislosti s úpravou tvorby názvu právnických osob a použije se subsidiárně i na tvorbu obchodní firmy, která je zvláštním druhem názvu právnické osoby. Předmětné ustanovení v odstavci prvém větě první uvádí: „*Název*

[120] K výkladu o zásadě nezaměnitelnosti blíže v podkapitole 2.5.3.
[121] Např. „*Jan Novák, Praha*“ a „*Jan Novák, Brno*“.
[122] PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku : I. díl*. Praha : ASPI, 2004, s. 136.
[123] V současné době nemusíme rozlišovat, zda se jedná o kapitálové společnosti nebo o společnosti osobní, protože všem těmto subjektům je umožněno tvořit jejich firemní kmen jako osobní. Odlišně tomu bylo za účinnosti VOZ, jehož ustanovení čl. 18 zakazovalo osobní kmen akciové společnosti. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene II. *Právní rádce*, 2007, roč. 15, č. 1, s. 5.

(resp. i obchodní firma – pozn. autora) *může obsahovat jméno člověka,* ***k němuž má právnická osoba zvláštní vztah.***“ ObchZ se touto problematikou zabýval v ustanovení § 11 odst. 5, z jehož znění bylo dovozováno, že jména jiných osob, nežli jsou společníci a členové právnických osob, nelze do obchodní firmy zahrnout.[124] Současně v prostředí ObchZ platilo, že společník a člen mohl zásadně vždy uvést své jméno a příjmení v obchodní firmě, aniž by se blíže posuzoval jeho vztah k osobě, v jejíž firmě mělo být jméno uvedeno.[125]

Z jazykového znění ustanovení § 133 NOZ lze dovodit, že toto ustanovení

- neomezuje užití jmen fyzických osob ve firmě právnické osoby pouze na její společníky a členy (v tomto ohledu se jeví ustanovení § 133 NOZ oproti ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ jako širší);
- na druhé straně neuvádí, že by jméno společníka a člena mohlo být v obchodní firmě právnické osoby uvedeno vždy (v tomto ohledu se ustanovení § 133 NOZ naopak tváří oproti ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ jako užší).

K právnické osobě mohou mít zmíněný „*zvláštní vztah*“ následující skupiny fyzických osob:

a) společníci a členové právnické osoby;

b) členové statutárních a dozorčích orgánů;

c) zaměstnanci.

ad a) Jde-li o **společníky a členy právnické osoby**, zastávám názor, že **tyto osoby mají k právnické osobě „*zvláštní vztah*“ vždy**, protože se jedná o subjekty, které mohou dění v právnické osobě ovlivňovat výkonem svého hlasovacího práva a které mají v právnické osobě majetkovou účast. V obchodní firmě mohou být tedy obsažena jména všech společníků a členů. Ohledně společníků a členů tak nedochází v NOZ oproti úpravě v ObchZ k žádné změně.

ad b) Ohledně jmen **členů statutárních a dozorčích orgánů** se přikláním k závěru, že **i tyto osoby mají k právnické osobě vždy „*zvláštní vztah*“,**

[124] ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník : praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 : podle stavu k 1. 8. 2004*. 4. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 76.

[125] Pro zjednodušení ponecháváme stranou situace, kdy by muselo být toto právo společníkům a členům odepřeno z důvodu, že by znění obchodní firmy bylo v rozporu se zásadou nezaměnitelnosti a zákazu klamavosti, které musely být vždy upřednostněny. To platí i v prostředí NOZ, jak bude uvedeno níže.

neboť se jedná o osoby, které právnickou osobu řídí, zastupují,[126] či kontrolují její činnost, a proto i ony mohou v obchodní firmě uvádět svá jména.

ad c) Co se týká zaměstnanců právnické osoby, zde je otázka složitější, neboť nelze vyvodit obecný závěr, jako tomu je v případech pod písm. a) a b). Rozsah pracovní náplně zaměstnanců je velmi rozmanitý. Stejně tak je rozmanitý vliv zaměstnanců na chod právnické osoby, a tedy i jejich vzájemný vztah. Z toho vyplývá, že ne každý zaměstnanec právnické osoby je osobou, která k ní má „*zvláštní vztah*" ve smyslu ustanovení § 133 NOZ a jejíž jméno může být obsaženo ve firmě právnické osoby. Účel a smysl tohoto ustanovení dle mého směřuje pouze na významné zaměstnance s vyšším postavením (ředitele a manažery) či na zaměstnance, kteří nějakým způsobem právnickou osobu proslavili či se zapříčinili o její rozvoj (např. prostřednictvím vývoje zásadních technologií, vynálezů a pracovních postupů, které se používají při činnosti právnické osoby). Pouze tedy těmto „významným" zaměstnancům by mělo být umožněno užít v obchodní firmě svého jména.

Jsem názoru, že jména fyzických osob uvedených shora pod písm. a) až c) mohou být v obchodní firmě užita i poté, kdy tyto osoby již přestanou být s právnickou osobou po formální stránce spjaty, tj. v případě zániku „*zvláštního vztahu*", a to i přesto, že NOZ na rozdíl od ObchZ takovéto výslovné ustanovení neobsahuje.[127] Ke stejnému závěru lze ovšem dojít výkladem. Z právní úpravy v NOZ totiž vyplývá, že ta neomezuje užití jména fyzické osoby v obchodní firmě pouze na dobu, kdy existuje formální vazba („*zvláštní vztah*"), což dokládá ustanovení § 133 odst. 3 NOZ, které výslovně počítá s užitím jména fyzické osoby po její smrti.[128] Toto ustanovení by tedy mělo být vykládáno extenzivně a vztahovat se analogicky i na jiné případy skončení „*zvláštního vztahu*" mezi fyzickou a právnickou osobou než je smrt.

---

[126] NOZ zavádí koncepci, kdy členové statutárních orgánů právnickou osobu zastupují. Nejednají již tedy jejím jménem, jako tomu bylo před rekodifikací (viz ustanovení § 164 NOZ).

[127] ObchZ ve svém ustanovení § 11 odst. 5 uváděl: „*Je-li součástí firmy právnické osoby jméno společníka nebo člena, který* ***přestal být jejím společníkem nebo členem, může právnická osoba užívat dále jeho jméno*** *jen s jeho souhlasem. V případě smrti nebo zániku společníka nebo člena se vyžaduje jeho předchozí souhlas anebo souhlas dědice nebo právního nástupce.*"

[128] Domnívám se, že by neměl obstát argument, že užití jména po zániku „*zvláštního vztahu*" není možné s ohledem na to, že by takové znění obchodní firmy mohlo být klamavé, neboť by vyvolávalo představu, že osoba, jejíž jméno je užito, má i nadále vazbu na právnickou osobu. V případě smrti fyzické osoby (tj. po jednom ze způsobů zániku „*zvláštního vztahu*") zákonodárce také umožňuje použití jejího jména, čímž dává jasně najevo, že se nejedná o klamavé označení (vycházíme-li z předpokladu racionálního zákonodárce). Nevidím tak důvod, proč by se mělo v případě zániku „*zvláštního vztahu*" z jiného důvodu, než je smrt, postupovat odlišně.

Jména shora uvedených osob (tj. společníci a členové právnické osoby, členové statutárních a dozorčích orgánů a „významní“ zaměstnanci) mohou být v obchodní firmě užita za jejich života jen s jejich souhlasem. Souhlas může být poskytnut na dobu určitou i neurčitou. Není-li časového omezení, souhlas je udělen na dobu neurčitou. Jestliže souhlas není nikterak omezen, je účinný i po smrti fyzické osoby, resp. i po zániku „*zvláštního vztahu*“ mezi ní a právnickou osobou. Jestliže osoba zemře dříve, než stihne udělit souhlas s užitím svého jména, vyžaduje se souhlas manžela, a pokud není, souhlas zletilého potomka, a pokud není on, souhlas předka (viz ustanovení § 133 odst. 1 NOZ).[129] Osoba, která souhlas udělila, má právo souhlas kdykoliv odvolat, a to i když jej udělila na určitou dobu. Právnická osoba by se mohla následně za podmínek stanovených § 133 odst. 3 NOZ domáhat náhrady škody.

Pokud by souhlas s užitím jména nebyl udělen, došlo by k zásahu do práva na jméno a fyzická osoba by se mohla domáhat své ochrany dle ustanovení § 78 NOZ.

V obchodní firmě právnické osoby může být užito jméno a příjmení současně, a to v libovolném pořadí, nebo může být použito pouze příjmení s iniciálou či samotné. Teoreticky lze užít pouze křestního jména, pokud by taková firma byla v souladu se zásadou nezaměnitelnosti, což s ohledem na omezený počet křestních jmen může být problematické.

O osobní kmen se jedná i v takovém případě, jak bylo již výše avizováno, kdy obchodní firma právnické osoby obsahuje názvy či obchodní firmy jiných právnických osob. Tím se výslovně zabývá v souvislosti s právní úpravou názvu právnické osoby ustanovení § 134 NOZ. V tomto ustanovení je uvedeno: „*Název právnické osoby může obsahovat některý příznačný prvek názvu jiné právnické osoby,* ***je-li pro to důvod v jejich vzájemném vztahu****. I v tom případě musí být veřejnost s to oba názvy dostatečně rozlišit.*“ Názvem jiné právnické osoby, jehož příznačný prvek může být uveden v obchodní firmě, je třeba rozumět i obchodní firmu právnické osoby, protože obchodní firma je zvláštním druhem názvu právnické osoby. Ostatně některé právnické osoby, jako jsou obchodní společnosti a družstva, nemají název, ale pouze obchodní firmu.

[129] Předmětné ustanovení na rozdíl od ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ nevyžaduje souhlas dědice, ale výslovně zavádí speciální nástupnictví. Tím zákonodárce předešel jakýmkoliv pochybnostem, které do té doby ohledně výkladu pojmu „dědic“ panovaly. K výkladu pojmu „dědic“ ve smyslu ustanovení § 11 ObchZ blíže v LOCHMANOVÁ, Ludmila. Kdo je dědicem firmy. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 11, s. 21 - 29.

Dále mohou vznikat určité pochybnosti, co je myšleno oním „*příznačným prvek názvu* (resp. obchodní firmy – pozn. autora) *jiné právnické osoby*“. Dle striktního jazykového výkladu by mohl být vyvozen závěr, že by obchodní firma právnické osoby nemohla obsahovat celý název jiné právnické osoby, ale pouze jeho určitou část, resp. prvek. Domnívám se, že obchodní firma může obsahovat nejen části (prvky) jiného názvu, ale též i celé znění názvu jiné právnické osoby za předpokladu, že veřejnost bude s to oba subjekty dostatečně rozlišit, čehož se dá docílit doplněním jiných slovních prvků k tomuto názvu (tj. přidáním buď dalšího firemního kmene, nebo dodatku). „Příznačným prvkem“ je tedy nutné rozumět i celé znění názvu právnické osoby. Požadavek, aby veřejnost byla s to oba názvy dostatečně rozlišit, by měl být vykládán v souladu se zásadou nezaměnitelnosti firem, neboť tento požadavek je projevem právě této zásady. Zásada nezaměnitelnosti se s ohledem na systematický výklad (nachází se v právní úpravě firemního práva) užije pravděpodobně pouze na vztah mezi firmami, kdežto ustanovení § 134 NOZ i na vztahy mezi firmou a názvem, resp. názvem a názvem.

V ustanovení § 134 NOZ zákonodárce zavádí vágní pojem „*důvod vzájemného vztahu*“, aniž by ho blíže vysvětlil (obdobně jako formulace „*zvláštní vztah*“ v souvislosti s užitím jmen fyzických osob v obchodní firmě právnické osoby). Bližší vysvětlení nepodává ani důvodová zpráva k NOZ. I na tomto místě se uplatní výše uvedená argumentace ohledně použití jmen fyzických osob v obchodní firmě právnické osoby, na kterou tímto odkazuji (samozřejmě s výhradou zaměstnanců, kterými mohou být pouze fyzické osoby).[130] Z toho dovozuji, že „*důvod vzájemného vztahu*“, na základě kterého by mohla právnická osoba uvést ve své firmě název/firmu jiné právnické osoby, je dán vždy mezi právnickou osobou a jejími

a) společníky či členy;

b) členy statutárních a dozorčích orgánů.

Kromě toho dle mého názoru existuje „*důvod vzájemného vztahu*“ mezi právnickými osobami, které tvoří podnikatelské seskupení. Na tento vztah právnických osob navíc dopadá i ustanovení § 426 NOZ, které má vazbu na ustanovení § 134 NOZ. V ustanovení § 426 NOZ je normováno: „*Je-li více obchodních závodů* ***několika podnikatelů spojeno do podnikatelského seskupení****, mohou jejich jména*

[130] Viz ustanovení § 6 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

*nebo obchodní firmy obsahovat **shodné prvky**; veřejnost však musí být schopna je odlišit*“.

Podnikatelským seskupením se věnuje ZOK v ustanoveních § 71 až § 91. Mezi podnikatelské seskupení patří především koncerny (holdingy, skupiny). ObchZ se zabýval tvorbou firmy v rámci koncernu či holdingu v ustanovení § 11 odst. 6 ObchZ, kde bylo stanoveno: „*Firmy podnikatelů, jejichž podniky příslušejí k témuž koncernu (§ 66a odst. 7), mohou obsahovat shodné prvky, obsahují-li dodatek o příslušnosti ke koncernu a jsou-li dostatečně navzájem rozlišitelné.*“ Právní úprava v NOZ je tedy (navzdory jiné formulaci) obdobná s předchozí právní úpravou až na následující odchylku. Úprava v NOZ výslovně neuvádí požadavek, aby firmy obsahovaly dodatek o příslušnosti ke koncernu. V případě tvorby firem v rámci jednoho koncernu by tedy dle NOZ nemusel být tento dodatek uveden. Vždy se ovšem musí dostát požadavku, aby veřejnost byla schopná jednotlivé členy koncernu odlišit (nikdy tedy nemohou existovat dvě totožné firmy, ale pouze mohou obsahovat určité shodné prvky). I zde je tedy nutné respektovat zásadu nezaměnitelnosti. Na druhou stranu není samozřejmě vyloučeno, aby byl dodatek o příslušnosti ke koncernu použit fakultativně (např. ve znění „*člen koncernu ABC*“ nebo „*člen skupiny ABC*“). Celá obchodní firma by poté mohla znít například „*ABC holding a. s., člen koncernu ABC*“.[131] Pro úplnost doplňuji, že pojem „*shodné prvky*“ užitý v ustanovení § 426 NOZ by se měl vykládat obdobně jako pojem „*příznačný prvek názvu jiné právnické osoby*“ obsažený v ustanovení § 134 NOZ.

Příznačné prvky názvu/firmy jiné právnické osoby mohou být užity dle ustanovení § 134 odst. 2 NOZ pouze s jejím souhlasem.[132] Na odvolání souhlasu právnické osoby se užije obdobně ustanovení § 133 odst. 3 NOZ jako v případě odvolání souhlasu fyzické osoby, o kterém bylo pojednáno výše.

Stejně jako v případě fyzických osob je třeba se vypořádat s otázkou, zda je možné v obchodní firmě užít název/firmu jiné právnické osoby i v případě, kdy mezi právnickými osobami zanikne „*důvod vzájemného vztahu*“. Tato otázka není výslovně v NOZ upravena, jako tomu bylo v ustanovení § 11 odst. 5 ObchZ, ale i přesto lze ke stejnému závěru dojít výkladem, a to dle stejné argumentace, která byla uvedena výše v souvislosti s užitím jména fyzické osoby po zániku „*zvláštního vztahu*“

[131] BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 31.
[132] Souhlas udělují statutární orgány právnických osob.

(neexistuje racionální důvod, proč by se mělo v tomto případě postupovat odchylně než v případě osob fyzických).[133] Užití názvu/firmy jiné právnické osoby by tedy mělo být umožněno i po zániku „*důvodu vzájemného vztahu"* mezi právnickými osobami (samozřejmě za předpokladu, že by s tím právnická osoba, jejíž jméno by mělo být užito, souhlasila). Souhlas může být udělen na dobu určitou i neurčitou. Není-li časového omezení, souhlas je udělen na dobu neurčitou. Jestliže souhlas není nikterak omezen, je účinný i po zániku právnické osoby, resp. i po jiném zániku „*důvodu vzájemného vztahu*". Pokud by došlo k zániku právnické osoby, jejíž název/firma byl uveden v obchodní firmě jiné právnické osoby, dříve, než by byl udělen její souhlas s užitím, souhlas by za ni mohl udělit její právní nástupce.[134] Subjekt, který souhlas udělil, má právo ho kdykoliv odvolat, a to i když byl udělen na určitou dobu (viz ustanovení § 134 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 133 odst. 3 NOZ). Právnická osoba by se mohla následně za podmínek stanovených § 133 odst. 3 NOZ domáhat náhrady škody.

Pokud by souhlas s užitím názvu či firmy nebyl udělen, došlo by k zásahu do práva k názvu nebo k obchodní firmě a právnická osoby by se mohla domáhat ochrany dle ustanovení § 135 NOZ nebo ustanovení § 423 odst. 2 NOZ ve spojení s ustanovením § 2988 a násl. NOZ.

Pro užití jmen v obchodních firmách právnických osob společně platí, že je toto právo určitým způsobem limitováno, a to i v těch případech, kdy je mezi osobou, jejíž jméno má být užito, a právnickou osobou tzv. „*zvláštní vztah*", resp. „*důvod vzájemného vztahu*". Právo užít jméno v obchodní firmě se může totiž dostat do kolize se zásadou nezaměnitelnosti a zákazu klamavosti, přičemž tyto zásady tvorby musí být vždy upřednostněny nad tímto právem. Pokud by nebylo toto právo nikterak limitováno, mohlo by docházet k jeho zneužívání, a to tak, že by právnické osoby účelově obsazovaly pozice ve svých orgánech osobami, jejichž jména by se pro ně jevila s ohledem na předmět jejich podnikání jako strategická, s cílem získat legitimní důvod

[133] Jak bylo dovozeno výše, užití jmen fyzických osob v obchodní firmě právnické osoby po zániku „*zvláštního vztahu*" nepůsobí klamavě. Proto nemůže působit ani klamavě užití názvů a obchodních firem právnických osob v obchodních firmách jiných právnických osob po zániku „*důvodu vzájemného vztahu*".

[134] Toto pravidlo není výslovně v NOZ zakotveno, jako to bylo v ustanovení § 11 odst. 5 věta druhá ObchZ, ve kterém bylo uvedeno, že „*V případě ... zániku společníka nebo člena se vyžaduje jeho předchozí souhlas anebo souhlas ... právního nástupce*". Jedná se o mezeru v zákoně, kterou je nezbytné vyplnit aplikací právě tohoto ustanovení. Ke stejnému závěru lze dospět i analogickým užitím ustanovení § 133 odst. 1 NOZ, které v případě úmrtí fyzické osoby uvádí osoby, jež mohou místo ní udělit souhlas.

tato jména v obchodní firmě užít. Pro ilustraci by například obchodní společnost, jejíž předmět podnikání je zaměřen na výrobu a prodej pánských obleků, na několik dní jmenovala členem statutárního orgánu fyzickou osobu s příjmením „Blažek“ a poté by použila toto příjmení v obchodní firmě, čímž by získala lepší postavení na trhu na úkor proslulého koncernu „BLAŽEK“.[135] Podobnou problematikou se zabýval Nejvyšší soud Československé republiky v rozhodnutí ze dne 22. června 1934, sp. zn. Rv I 11/34, sbírka Vážný č. 13670 ve věci žaloby Baťa a. s., Zlín proti Baťa a spol.[136]

Obchodní firma právnické osoby může teoreticky obsahovat neomezený počet jmen osob, neboť tento požadavek není právní úpravou omezen. Nicméně by se měl podnikatel při tvorbě obchodní firmy řídit určitým nezávazným doporučením, aby nebylo znění obchodní firmy příliš dlouhé, protože v opačném případě by byla firma pro veřejnost jen stěží zapamatovatelná. Ve snaze vyhnout se příliš dlouhému znění obchodní firmy bývá v praxi často uvedeno jméno, název či firma nejvýznamnějších subjektů s připojením dodatku typu „*a partneři*“. V této souvislosti je nutné poznamenat, že dodatek *„a spol.“*, který sleduje stejný cíl jako dodatek „*a partneři*“, je vyhrazen výlučně pro veřejnou obchodní společnost, protože se dle ustanovení § 96 ZOK jedná o dodatek o právní formě této společnosti.

Firemní dodatky obchodní firmy právnické osoby

Doposud byla řeč o firemním kmeni. Dle ustanovení § 132 odst. 2 NOZ musí *název právnické osoby obsahovat označení její právní formy*. Předmětné ustanovení má na mysli dodatek označující právní formu právnické osoby. Jedná se o dodatek obligatorní, jehož podobu stanoví pro jednotlivé obchodní společnosti a družstva ZOK a pro ostatní právnické osoby NOZ a zvláštní zákony. Podnikatel si tedy tento dodatek nemůže libovolně vytvořit, ale vždy musí respektovat jeho zákonné znění. Ve většině případů dává ovšem zákon podnikateli na výběr z několika možností, jak může dodatek znít, a je na jeho vůli, kterou z nich si zvolí. Vždy si může vybrat jenom jednu variantu, kterou si zapíše do obchodního rejstříku, a tu poté musí při právních úkonech používat.[137] Právnická osoba musí samozřejmě ve své obchodní firmě použít pouze takový dodatek o právní formě, který skutečně odpovídá její právní formě (projev

[135] Kromě porušení zásad tvorby obchodní firmy by tím mohlo dojít současně i k nekalosoutěžnímu jednání.
[136] Viz MUNKOVÁ: *Ochranné známky...*, s. 82.
[137] Pokud by přesto došlo k uvedení jiného dodatku, nemělo by mít takovéto pochybení vliv na platnost právního úkonu. BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 26.

zásady pravdivosti). Ohledně umístění dodatku o právní formě NOZ (stejně jako ObchZ) mlčí. Uplatní se proto závěr, který byl výše uveden obecně o umístění dodatků, a to že mohou být umístěny před i za firemním kmenem.[138]

V ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ je stanoveno: *„K odlišení firmy nestačí rozdílný dodatek označující právní formu“*. NOZ žádnou obdobnou právní normu výslovně neobsahuje. I přesto se domnívám, že ji lze dovodit z právní úpravy, a to především ze zásady nezaměnitelnosti, která vylučuje existenci dvou shodných nebo zaměnitelných firem. Jsem názoru, že obchodní firmy lišící se pouze v dodatku o právní formě působí zaměnitelně, neboť dodatek není sám o sobě dostatečně rozlišujícím prvkem, jelikož mu veřejnost nevěnuje patřičnou pozornost jako firemnímu kmeni. Ostatně obdobným způsobem se k této otázce postavila judikatura k ObchZ[139] předtím, než zákonodárce tento požadavek výslovně uvedl do ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ.[140] Dodatek o právní formě tedy není způsobilý zabránit zaměnitelnosti firem, jejichž firemní kmeny jsou jinak zaměnitelné nebo shodné, a proto je nepřípustné, aby existovaly dvě firmy odlišující se navzájem pouze tímto rozdílným dodatkem.[141]

Dodatek označující právní formu **veřejné obchodní společnosti** dle § 96 ZOK zní „*veřejná obchodní společnost*“ nebo může být využita jedna ze zkratek „*veř. obch. spol.*“ nebo „*v. o. s.*“. Tato společnost má dále jako jediná privilegium používat dodatek „a spol.“, a to za předpokladu, že firma obsahuje jméno alespoň jednoho ze společníků. Užití dodatku „*a spol.*“ je tedy veřejné obchodní společnosti vyhrazeno pouze v případě, že je její firemní kmen koncipován jako osobní. Platí zde ovšem určité omezení, neboť musí být ve firmě uvedeno jméno pouze společníků/společníka, nikoli i jiných osob, jako jsou členové statutárních či jiných orgánů, „významní“ zaměstnanci či osoby tvořící podnikatelské seskupení.[142] Dodatek *„a spol.“* nelze dále použít v případě, že firma veřejné obchodní společnosti obsahuje jména všech společníků. V tomto případě by firma mohla působit klamavě, protože by mohla vyvolat

[138] Firma tedy může znít „*ABC akciová společnost*“ nebo „*Akciová společnost ABC*“. TOMSA, Miloš. Ke správnému užívání obchodního jména obchodních společností. *Obchodní právo*, 1997, roč. 6, č. 4, s. 19 - 20.
[139] Např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze publikované v periodiku Obchodní právo 5/1994, s. 16.
[140] Tento požadavek byl do obchodního zákoníku vtělen novelou provedenou zákonem č. 370/2000 Sb.
[141] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 19.
[142] Srov. výše v souvislosti s užitím jmen osob v obchodní firmě právnické osoby, kde bylo dovozeno, že jména těchto osob mohou být ve firmě obsažena.

představu, že členem společnosti je i nějaká další osoba.[143] Stejně jako v NOZ je třeba rozumět pod pojmem „*jméno*“ užitým v ustanovení § 96 ZOK jméno a příjmení fyzické osoby a název či obchodní firmu právnické osoby (viz legislativní zkratka zavedená v ustanovení § 98 písm. c) ZOK).

Firma **komanditní společnosti** musí obsahovat označení dle § 118 ZOK „*komanditní společnost*“ nebo zkratku „*kom. spol.*“ či „*k. s.*“. Obsahuje-li firma společnosti jméno komanditisty, ručí tento komanditista za dluhy společnosti jako komplementář.

Firma **společnosti s ručením omezeným** musí obsahovat dle § 132 ZOK označení „*společnost s ručením omezeným*“, postačí však zkratka „*spol. s r. o.*“ nebo jenom „*s. r. o.*“.

Firma **akciové společnosti** musí obsahovat v souladu s § 243 ZOK označení „*akciová společnost*“ nebo zkratku „*akc. spol.*“ či zkratku „*a. s.*“.

Firma **družstva** musí obsahovat podle § 552 ZOK označení „*družstvo*“. Zákonná úprava neumožňuje, jako tomu je u jiných forem právnických osob, používat zkratku. ZOK kromě obecné právní úpravy družstva nově obsahuje úpravu dvou zvláštních druhů družstev, a to bytové družstvo (ustanovení § 727 a násl. ZOK) a sociální družstvo (ustanovení § 758 a násl. ZOK). Firma **bytového družstva** musí dle § 728 ZOK obsahovat dodatek „*bytové družstvo*“ a firma **sociálního družstva** dle § 759 ZOK dodatek „*sociální družstvo*“. Zvláštním druhem družstva je dále **spořitelní a úvěrní družstvo** (neboli družstevní záložna), které má svoji zvláštní právní úpravu (zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů), v jehož ustanovení § 1 odst. 3 je stanoveno, že firma musí obsahovat označení „*spořitelní a úvěrní družstvo*“, „*družstevní záložna*“, „*spořitelní družstvo*“ nebo „*úvěrní družstvo*“.

Firma **evropské společnosti** musí obsahovat dle článku 11 Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. říjen 2001 o statutu evropské společnosti (SE), ve znění pozdějších nařízení,[144] dodatek „*SE*“. Dle článku 5 odst. 4 a článku 10 Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu evropské družstevní společnosti (SCE), ve znění pozdějších nařízení,[145] zní dodatek **evropské družstevní společnosti**

[143] BARTOŠÍKOVÁ, PLÍVA: *Obchodní zákoník...*, s. 25.
[144] Úř. věst. L 294, 10. listopadu 2001, s. 1 a násl.
[145] Úř. věst. L 207, 18. srpna 2003, s. 1 a násl.

„*SCE*“. Pokud ve smyslu článku 1 odst. 2 posledně zmíněného nařízení členové evropské družstevní společnosti ručí omezeně, přidá se k dodatku „*SCE*“ též i dodatek „*s ručením omezeným*“. U evropské společnosti a evropské družstevní společnosti tedy není připuštěn dodatek v plném znění, tj. „evropská společnost“ a „evropská družstevní společnost“, jak vyplývá z dikce příslušných článků. Firma **evropského hospodářského zájmového sdružení** musí obsahovat dle článku 5 písm. a) Nařízení Rady (ES) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS)[146] dodatek „*evropské hospodářské zájmové sdružení*“ nebo zkratku „*EHZS*“, pokud tato slova nebo zkratka nejsou již součástí názvu. Dodatek evropské společnosti „*SE*“ a dodatek evropské družstevní společnosti „*SCE*“ jsou shodné ve všech jazycích členských států EU. Odlišně tomu je v případě dodatků evropského zájmového sdružení znějícího buď jako „*evropské hospodářské zájmové sdružení*“, či jako zkratka „*EHZS*“, a dále v případě dodatku evropské družstevní společnosti „*s ručením omezeným*“. Tyto dodatky mají v jednotlivých jazycích členských států EU různé znění.[147] Vzhledem k tomu, že tyto dodatky jsou různého znění v jednotlivých členských státech EU, může vzniknout problém, zda v případě přemístění sídla z jednoho členského státu do jiného má právnická osoba povinnost uvést znění dodatku o právní formě v souladu s právní úpravou nového členského státu, nebo zda je možné ponechat dodatek v původním cizojazyčném znění. S ohledem na ochranu veřejnosti, která by mohla být klamána v případě, že by si právnické osoby mohly ponechat svůj původní cizojazyčný dodatek, a dále s přihlédnutím k tomu, že pro právnickou osobu změna znění dodatku nepředstavuje nepřekonatelnou překážku, bych se přikláněl k tomu, aby právnické osoby byly povinny změnit svůj dodatek tak, aby byl v jazyce státu, na jehož území se přesídlily. Ostatně pokud se tyto právnické osoby svobodně rozhodly přemístit své sídlo do jiného členského státu, měly by se podřídit i jeho právnímu řádu.[148]

[146] Úř. věst. L 199, 31. července 1985, s. 1 – 9.
[147] Např. evropské hospodářské zájmové sdružení sídlící v Německu bude obsahovat dodatek „*Europäische wirtschaftliche Interessenvereinigung*“ nebo zkratku „*EWIV*“, ve Velké Británii „*European Economic Interest Grouping*“ nebo zkratku „*EEIG*“ a ve Francii „*Groupement européen d'intérêt économique*“ nebo zkratku „*GEIE*“. Obdobně dodatek „s ručením omezeným“ zní např. u evropské družstevní společnosti sídlící v Německu „*mit beschränkter Haftung*“, Velké Británii „*limited*“, Francii „*à responsabilité limitée*“.
[148] Osobní konzultace s doc. Ludmilou Lochmanovou z listopadu 2010.

Obchodní firma **státního podniku** (zákon ji označuje nepřesně jako „obchodní jméno“, což je patrně přežitek z období, kdy ObchZ namísto obchodní firmy operoval s pojmem obchodní jméno, které bylo obsahově širší než firma – k tomu blíže podkapitola 2.1) musí obsahovat dle § 4 odst. 3 písm. b) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, dodatek „*státní podnik*“, který může být nahrazen zkratkou „*s.p.*“.

Firma **komoditních burz** dle § 3 odst. 3 písm. b) zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů, musí obsahovat označení „*komoditní burza*“ nebo slovo „*burza*“ ve spojení s předmětem burzovních obchodů.[149]

Příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky dle § 27 a násl. zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, musí ve své obchodní firmě uvést dodatek „*příspěvková organizace*“, a to i přesto, že tento dodatek není v právní úpravě výslovně uveden. Tuto povinnost lze nicméně dovodit z obecného ustanovení § 132 odst. 2 NOZ.[150]

Dodatek „*v likvidaci*“ dle § 187 odst. 2 NOZ je obligatorním dodatkem, který jsou povinny užívat právnické osoby po dobu likvidace, tedy od okamžiku, kdy je společnost zrušena nebo prohlášena za neplatnou.[151]

Obchodní firmy právnických osob mohou samozřejmě kromě výše uvedených obligatorních dodatků obsahovat i jiné fakultativní dodatky.

Pokud firma obsahuje dodatek místní, je otázkou, jakým způsobem přistupovat ke dvěma shodně znějícím nebo podobným firemním kmenům, které by se lišily pouze v místním dodatku (např. „*ABC, Praha s. r. o.*“ a „*ABC, Brno s. r. o.*“). NOZ se této problematice nevěnuje. Stejně tomu bylo v ObchZ po novele provedené zákonem č. 370/2000 Sb, která v ustanovení § 10 odst. 1 ObchZ vypustila větu „*U právnické osoby postačí k odlišení od obchodního jména jiné právnické osoby uvedení jiného sídla, jestliže tyto osoby nepodnikají v tomtéž oboru nebo v oborech zaměnitelných při hospodářské soutěži*“. Před výše zmíněnou novelou ObchZ tedy existovala určitá domněnka nezaměnitelnosti obchodních firem (tehdy obchodních

[149] V obchodním rejstříku je například zapsaná „*Plodinová burza Brno*“.
[150] Povinností příspěvkové organizace uvést dodatek o právní formě se před rekodifikací zabýval Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 6. března 2003 sp. zn. 7 Cmo 427/2002.
[151] Pro úplnost uvádím, že mezi právními teoretiky existuje názor, že firemním dodatkem není dodatek „*v likvidaci*“ - např. v LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 5, s. VIII. Tento názor však nesdílím.

jmen) odlišujících se dodatkem o místě podnikání (podmínkou bylo, že právnické osoby působily v odlišných oborech a že sídlily na různých místech). Nemuselo se tedy individuálně posuzovat znění konkrétních obchodních firem, ale mohlo se bez dalšího vycházet z této domněnky. Odstraněním této domněnky v ObchZ a jejím nezakotvením v NOZ došlo k posílení zásady nezaměnitelnosti. Za účinnosti NOZ se bude k této otázce přistupovat stejně jako za ObchZ ve znění výše uvedené novely, a to tak, že bude nutné absenci výslovné právní úpravy překlenout pomocí aplikace zásady nezaměnitelnosti. Každý případ bude muset být posuzován individuálně. Záležet bude vždy na konkrétních zněních jednotlivých firem. Místní dodatek může stát buď až za dodatkem označujícím právní formu, nebo mezi firemním kmenem a dodatkem označujícím právní formu.[152] Domnívám se, že by se zde měla uplatnit výjimka od obecného pravidla, že dodatky mohou být umístěny kdekoliv. Dodatek o místě podnikání by neměl být umístěn před firemním kmenem, protože by takovéto znění firmy mohlo působit klamavě, když by mohlo vzbuzovat zdání, že se jedná o právnickou osobu založenou obcí nebo s její majetkovou účastí.

[152] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 18.

3 Ochranné známky

3.1 Historický exkurz

S počátky ochranných známek se lze setkat již v období starověku, kdy byly cihlářské, keramické nebo kožené výrobky označovány primitivními značkami. Označení výrobků byla tvořena písmeny, iniciály nebo grafickými a obrazovými symboly. Dokonce byla v této době označení vypalována i na zvířata.[153] Ve starém Římě byli „majitelé známek" dočasně chráněni i před zneužitím jejich označení.[154]

Mimořádný vliv na rozvoj označování mělo utváření cechů a jejich vzájemná hospodářská soutěž a konkurence. Již v této době začaly ochranné známky naplňovat svoji nejdůležitější funkci, kterou je funkce rozlišovací. Ta se projevovala v tom, že ochranné známky napomáhaly k rozlišování výrobků pocházejících od jednoho cechu či živnostníka od výrobků pocházejících od jiných cechů či živnostníků.[155]

Velký vývoj zaznamenaly ochranné známky v druhé polovině 19. století, kdy zároveň vznikla na našem území jejich první právní úprava. Do této doby byly chráněny pouze právem obyčejovým.[156] Prvním právním předpisem na našem území byl **císařský patent č. 230 z roku 1858 o ochraně průmyslových známek** vydaný ještě za doby Rakouska-Uherska. Nahrazen byl **zákonem č. 19/1890 ř. z., o ochraně známek** (taktéž vydaný za Rakouska-Uherska), který mj. zřídil ústřední známkový rejstřík. Po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 byl tento zákon recipován do našeho právního řádu (stejně jako všechny rakouské právní předpisy).[157] Za své trvání byl několikrát novelizován a v této novelizované podobě na našem území platil až do roku 1952, kdy byl zrušen a nahrazen **zákonem č. 8/1952 Sb., o ochranných známkách a chráněných vzorech**.[158] Tento nový zákon neobsahoval na rozdíl od předcházející právní úpravy definici ochranné známky a pouze stanovil její negativní vymezení. Upravena nebyla ani ochranná známka služeb. Připuštěn byl

[153] JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu*. 2. vydání. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, s. 11.
[154] LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení : obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků.* Praha : ORAC, 1997, s. 36.
[155] JAKL: *Ochranné známky...*, s. 11.
[156] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 38.
[157] Viz čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
[158] JAKL: *Ochranné známky...*, s. 11 - 12.

dokonce zápis shodných ochranných známek, když vzápětí musela být později zapsaná známka vymazána.[159]

Dalším právním předpisem se stal **zákon č. 174/1988 Sb., o ochranných známkách**, který známku vymezoval pozitivně (opětovné navrácení definice ochranné známky do právního řádu) i negativně (absolutní a relativní překážky zápisu). Zákon stanovil karenční lhůtu, institut povinného užívání ochranné známky, úpravu proslulé známky a ochrannou známku služeb.

Vzhledem k absenci konkurenčního prostředí v době socialismu dochází obecně v této době ke snižování významu a smyslu ochranných známek.[160] V období 70. až 90. let přistoupila ČR k řadě mezinárodních smluv zabývajících se ochrannými známkami, jejichž úprava se tak stala pro ni závazná.[161]

Změna státního režimu v roce 1989 potřebovala i změny právní, protože dosavadní známkový zákon byl „šitý na míru" socialistickému státnímu režimu a po revoluci byl společenským vývojem překonán. Přechod na tržní ekonomiku si tedy vyžádal novou právní úpravu, která byla vtělena do **zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách.** Tento zákon více respektoval autonomii vůle majitele známky při majetkových dispozicích s ochrannou známkou. Nově byla zakotvena možnost poskytnout ochrannou známku jako zástavu. K uzavření smlouvy o převodu známky nebo licenční smlouvy nebylo již třeba souhlasu ÚPV. Řízení zápisu ochranné známky bylo rozšířeno o námitkové řízení.

Ač naposledy zmíněný zákon splňoval závazky vyplývající z mezinárodních smluv týkajících se ochranných známek, pokračující integrační snahy a harmonizační tendence ČR ve vztahu k EU vyvolaly potřebu přijetí nové právní úpravy.[162] Ta byla vtělena do doposud platného a účinného **zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách** (tento známkový zákon ve znění jeho pozdějších předpisů bude dále označen též jako „**ZOZ**"). ZOZ byl připraven na vstup ČR do EU, neboť obsahuje ustanovení, jejichž účinnost byla tímto vstupem podmíněna. Dále implementuje ustanovení Směrnice Rady 89/104 ze dne 21. prosince 1988, kterou se sbližují právní

[159] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 40.
[160] Tamtéž s. 40 - 45.
[161] Blíže k jednotlivým mezinárodním smlouvám a k datům, od kterých jsou pro ČR závazné, v podkapitole 3.2.3.
[162] Viz důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, Obecná část, I. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění hlavních principů navrhované úpravy.

předpisy členských států o ochranných známkách (dále též „**První směrnice**“),[163] a dokonce z ní přejímá i ta ustanovení, která EU určila jako fakultativní. ZOZ obsahuje i terminologickou změnu týkající se osoby oprávněné z ochranné známky. Doposud byla tato osoba v předchozích zákonech označována jako „majitel“ a až v tomto zákoně je nazývána jako „vlastník“. ZOZ zrušil pravidlo, podle kterého mohla být ochranná známka zapsána pouze pro výrobky nebo služby, jež jsou předmětem podnikání podnikatele. Tímto se okruh možných vlastníků ochranné známky rozšířil i na osoby nepodnikající. Změněna je i samotná definice ochranné známky, respektive výčet označení, jež mohou být ochrannou známkou, který je nově konstruován jako demonstrativní. Z tohoto důvodu nemohou být jako ochranné známky a priori vyloučena označení, která nejsou primárně vnímána zrakem, jako jsou např. zvukové známky. ZOZ přináší i nové instituty, jako je „ochranná známka s dobrou pověstí“ nebo „všeobecně známá známka“.[164]

Z historického hlediska je klíčovým mezníkem ve vývoji ochranných známek 1. květen 2004, kdy ČR vstoupila do EU. Tímto dnem začala na našem území platit legislativa EU, která zavedla institut ochranné známky Společenství.

3.2 Současná právní úprava

3.2.1 Úprava na národní úrovni

Základním právním předpisem je **ZOZ**, jehož zákonná ustanovení jsou provedena **vyhláškou ÚPV č. 97/2004** Sb., k provedení zákona o ochranných známkách (dále též „**Vyhláška k ZOZ**“).

Na ochranné známky se uplatní i úprava nekalé soutěže obsažená v § 2976 a násl. NOZ, a to především skutková podstata *klamavé označení zboží a služeb* dle ustanovení § 2978 NOZ, *vyvolání nebezpečí záměny* dle ustanovení § 2981 NOZ a *parazitování na pověsti* dle ustanovení § 2982 NOZ.

Zápis národní ochranné známky do rejstříku probíhá v řízení, jež je podle § 45 ZOZ až na uvedené výjimky subsidiárně upraveno zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „**Správní řád**“).

---

[163] Úř. věst. L 040, 11. února 1989, s. 1 a násl.

[164] KUPKA, Petr. *Nová právní úprava ochranných známek* [online]. iHNed.cz, 24. února 2004 [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c1-14010510-nova-pravni-uprava-ochrannych-znamek>.

Právní prostředky sloužící k vymáhání práv z ochranných známek upravuje ZVPPV. Veřejnoprávní ochranu ochranným známkám poskytují shodné skutkové podstaty jako v případě obchodní firmy (tj. § 268 Trestního zákoníku a § 33 Přestupkového zákona).

3.2.2 Úprava na unijní úrovni

Ochrannou známku Společenství upravuje **Nařízení Rady (ES) č. 207/2009** ze dne 26. února 2009, o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 207/2009**“),[165] jehož ustanovení jsou provedena **Nařízením Komise (ES) č. 2868/95** ze dne 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Prováděcí nařízení**“).[166] Nařízení 207/2009 je nástupcem předchozího Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993, o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 40/94**“).[167] Prováděcí nařízení, jak jeho název napovídá, bylo původně vydáno k provedení právě tohoto předchozího Nařízení 40/94, které bylo ovšem následně Nařízením 207/2009 zrušeno a zároveň bylo v jeho čl. 166 stanoveno, že **odkazy na zrušené Nařízení 40/94 se považují za odkazy na Nařízení 207/2009.**

Právní úpravu ochranných známek členských států harmonizuje **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95** ze dne 22. října 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (dále též „**Směrnice 2008/95**“).[168] Směrnice 2008/95 nahradila dosavadní První směrnici.

Dále je třeba zmínit i judikaturu ESD, resp. Tribunálu, která je obecně považována za unijní pramen práva.[169] Níže v souvislosti s tvorbou ochranných známek v podkapitole 3.5 je citována **judikatura vztahující se především k již neplatnému Nařízení 40/94 a První směrnici**. Tato judikatura je ovšem **použitelná i za účinnosti Nařízení 207/2009 a Směrnice 2008/95, neboť ustanovení, jimiž se judikatura zabývá, byla převzata těmito předpisy prakticky beze změn.**

---

[165] Úř. věst. L 078, 24. března 2009, s. 1 a násl.
[166] Úř. věst. L 303, 15. prosince 1995, s. 1 a násl.
[167] Úř. věst. L 011, 14. ledna 1994, s. 1 a násl.
[168] Úř. věst. L 299, 8. listopadu 2008, s. 25 a násl.
[169] ŠIŠKOVÁ, Naděžda; STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 : Ústavní základy Evropské unie.* Praha : Linde Praha, a.s., 2007, s. 109.

Dále je třeba uvést, že je možné aplikovat judikaturu vztahující se k První směrnici a Směrnici 2008/95 na Nařízení 207/2009 (tj. na institut ochranné známky Společenství), a obráceně judikaturu vztahující se k ochranné známce Společenství (tj. k Nařízení 40/94 a Nařízení 207/2009) na Směrnici 2008/95, a tím pádem i na národní ochranné známky, jejichž právní úprava je implementací této Směrnice 2008/95. To samozřejmě platí pouze v těch případech, kdy jsou příslušná ustanovení shodná popřípadě podobná.

Jelikož ZOZ je implementací První Směrnice (resp. Směrnici 2008/95), je ÚPV povinen ZOZ vykládat eurokonformně, což znamená v souladu s judikaturou ESD, resp. Tribunálu, která se vztahuje k První směrnici a Směrnici 2008/95, resp. s ohledem na shora uvedené i k Nařízení 40/94 a Nařízení 207/2009.[170] V opačném případě, kdy by ÚPV odmítl eurokonformní výklad a interpretoval by ustanovení v rozporu s judikaturou ESD, resp. Tribunálu, by se jednalo o nezákonné rozhodnutí z důvodu nesprávného právního posouzení.[171] Přihlašovatel by se mohl bránit žalobou ve správním soudnictví podanou dle ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Taktéž i rozhodovací praxe OHIMu vztahující se k Nařízení 40/94, jež je v této práci níže citována, je aplikovatelná i za účinnosti Nařízení 207/2009. Pro úplnost poznamenávám, že rozhodovací praxe OHIMu se vztahuje pouze na ochranné známky Společenství, neboť OHIMu nepřísluší pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách ve smyslu čl. 267 Smlouvy o fungování EU, a proto se nemůže ani vyjadřovat k výkladu Směrnice 2008/95 (resp. První směrnice). Rozhodovací praxe OHIMu není ani považována za unijní pramen práva, a proto není na rozdíl od judikatury ESD, resp. Tribunálu, závazná pro národní ochranné známky. Může však ale sloužit jako určitý zdroj inspirace pro ÚPV popřípadě pro národní soudy.

Předpisy procesního charakteru jsou **Nařízení Komise (ES) č. 2869/95** ze dne 13. prosince 1995 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory), ve znění pozdějších nařízení,[172] a **Nařízení Komise (ES) č. 216/96** ze dne 5. února 1996, kterým se stanoví jednací řád odvolacích senátů Úřadu

[170] K eurokonformnímu výkladu blíže v MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva : úvod do právní argumentace*. Praha : C. H. BECK, 2010, s. 174 - 178.
[171] E-mailová konzultace s JUDr. Michalem Petrem, Ph.D. odborníkem na evropské právo ze dne 14. listopadu 2010.
[172] Úř. věst. L 303, 15. prosince 1995, s. 33 a násl.

pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory), ve znění pozdějších nařízení.[173]

3.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni

Mezinárodní úprava ochranných známek, kterými je ČR vázána, je obsažena jak ve smlouvách zabývajících se více nehmotnými statky (smlouvy obecného charakteru), tak ve smlouvách věnujících se výhradně ochranným známkám (smlouvy speciální).

Mezi smlouvy obecného charakteru se řadí dohoda **TRIPS** a **PUÚ**.

PUÚ poskytuje ochranu továrním a obchodním známkám a známkám služeb. Nejvýznamnějším institutem v ní obsaženým je právo přednosti (priority), které zaručuje každému, kdo podá řádnou přihlášku v některém smluvním státě, po určitou dobu právo přednosti při podání přihlášky i v ostatních členských státech. Dále zakotvuje, že podmínky přihlášky a zápisu známek stanoví v každé zemi její národní zákonodárství. Obsahuje i zásadu telle-quelle, podle níž může být známka připuštěna k přihlášení v ostatních unijních zemích jen v té podobě, v jaké byla zapsána v zemi původu, a zásadu nezávislosti přihlášky a zápisu.[174]

Pro úplnost lze mezi smlouvy obecného charakteru zařadit **Úmluvu o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví** ze dne 14. července 1967, ve znění pozdějších změn,[175] která přímo neupravuje ochranné známky, nicméně zřizuje Mezinárodní úřad duševního vlastnictví, který zapisuje mezinárodní ochranné známky.

Mezi speciální smlouvy patří:

- **Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek** ze dne 14. dubna 1891, ve znění pozdějších revizí (dále též „**Madridská dohoda**“),[176]
- **Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek** ze dne 27. června 1989 (dále též „**Protokol**“),[177]

[173] Úř. věst. L 028, 6. únor 1996, s. 11 a násl.
[174] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 66.
[175] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 22. prosince 1970.
[176] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 65/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 78/1985 Sb. Pro ČR vstoupila dohoda v platnost dne 29. prosince 1970.
[177] Zveřejněn sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 248/1996 Sb.m.s., ve znění sdělení č. 63/2008 Sb.m.s. a sdělení č. 64/2008 Sb.m.s. Protokol pro ČR vstoupil v platnost dne 25. září 1996.

- **Smlouva o známkovém právu** sjednaná v Ženevě dne 27. října 1994 a její Prováděcí řád schválený současně s ní,[178]
- **Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek** ze dne 15. června 1957.[179]

Pro úplnost zmiňuji **Vídeňskou dohodu o zřízení mezinárodního třídění obrazových prvků ochranných známek** ze dne 12. června 1973, jejíž smluvní stranou není ČR. Přesto není tato dohoda zcela bez významu, neboť ji ÚPV v praxi běžně používá.[180]

Ze všech shora uvedených mezinárodních smluv vytváří mezinárodní systém zápisu ochranných známek, který stojí vedle národního a unijního, pouze Madridská dohoda a Protokol.[181] Ostatní mezinárodní smlouvy pouze ukládají jednotlivým smluvním státům určité povinnosti ve vztahu k ochranným známkám, které jsou následně smluvními státy promítány do národních právních úprav.

3.3 Pojem ochranné známky a její základní vymezení

Na území ČR existují vedle sebe tři systémy ochranných známek, které jsou do jisté míry na sobě navzájem nezávislé (národní, unijní a mezinárodní systém). Je nutné tedy rozlišovat:

- *národní ochranné známky*, které jsou zapisovány u ÚPV s účinky na území ČR,
- *ochranné známky Společenství*, které jsou zapisovány u OHIMu, s účinky na území celé EU a

[178] Zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 199/1996 Sb. Smlouva vstoupila v platnost pro ČR dne 1. srpna 1996. Tato smlouva byla revidována Singapurskou smlouvou o známkovém právu, která doposud nebyla Českou republikou ratifikována.
[179] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 118/1979 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 6. února 1979.
[180] Viz osobní konzultace s Mgr. Pavlem Burianem, zaměstnancem ÚPV, ze dne 25. června 2013.
[181] Jde-li o vzájemný vztah mezi Madridskou dohodou a Protokolem, je nutné poznamenat, že tyto dvě mezinárodní smlouvy nevytvářejí dva samostatné mezinárodní systémy ochranných známek, ale pouze jeden společný. Jedná se ovšem o dvě samostatné mezinárodní smlouvy, které nejsou na sobě závislé. Účast na Madridské dohodě, jakožto mezinárodní smlouvě dřívější, tedy není podmínkou účasti na později uzavřeném Protokolu. Jednotlivé státy se mohou účastnit buď pouze jedné z těchto mezinárodních smluv, a to libovolně které, nebo se mohou účastnit obou mezinárodních smluv současně (to je ostatně případ ČR, která podepsala obě mezinárodní smlouvy). Pro státy, které se účastní obou mezinárodních smluv, bylo nutné vymezit vzájemný vztah těchto smluv, což činí ustanovení článku 9 sexies Protokolu, ve kterém je zásadně stanoveno, že se mezi státy, které jsou členy Madridské dohody a Protokolu, použije pouze Protokol. Zjednodušeně lze konstatovat, že Protokol je vylepšenou a doplněnou verzí Madridské dohody.

- *mezinárodní ochranné známky*, které jsou zapisovány u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví s účinky na území celé tzv. „Zvláštní unie“.

Důsledně vzato je existence mezinárodního systému do značné míry podmíněna existencí národního systému. Nejedná se tedy o zcela samostatný systém, jako tomu je v případě unijních a národních ochranných známek.[182] Na mezinárodní úrovni jsou totiž chráněny ochranné známky, které byly zapsány na národní úrovni.[183] Bez ochrany (zápisu) na národní úrovni by tedy nebylo ani mezinárodní ochranné známky. Vzhledem k této závislosti **nejsou pro mezinárodní ochranné známky stanovena zvláštní pravidla tvorby.** Mezinárodní ochranné známky předpokládají, že na národní úrovni bude zapsána ochranná známka, která bude v souladu s pravidly tvorby stanovenými pro národní ochranné známky. O tvorbě mezinárodních ochranných známek tedy není možné hovořit, neboť co bude platit pro tvorbu národní ochranné známky, bude de facto platit zprostředkovaně i pro tvorbu mezinárodních ochranných známek.

Společným znakem unijního a mezinárodního systému je to, že oba **prolamují zásadu teritoriality**, neboť ochrana je poskytována ochranným známkám na území více států (viz podkapitola 1.2).

Ač existují tři samostatné systémy ochranných známek, definice ochranných známek jsou obsaženy pouze v národním a unijním systému (mezinárodní systém vlastní definici ochranné známky neobsahuje s ohledem na výše nastíněnou závislost mezinárodní ochranné známky na známce národní). Definice ochranné známky Společenství je obsažena v článku 4 Nařízení 207/2009. Ve Směrnici 2008/95, která má za úkol harmonizovat právní úpravu národních ochranných známek, je definice ochranné známky obsažena v čl. 2. Z ní následně vychází ZOZ, který obsahuje definici národní ochranné známky ve svém ustanovení § 1.

Vzhledem k tomu, že definice ochranné známky Společenství a národní ochranné známky jsou obsahově totožné, je možné uvést jejich společnou definici. Ochrannou známkou je ***jakékoliv označení schopné grafického ztvárnění***, *pokud je toto*

[182] SCHÖNBORNOVÁ, Markéta. Ochranné známky v právním řádu České republiky a jejich nové typy. *Průmyslové vlastnictví*, 2009, roč. 19 č. 2, s. 61.
[183] Dle článku 6 odst. 3 Madridské dohody a taktéž i dle článku 6 odst. 3 Protokolu je podmínkou mezinárodní ochrany, že národní zápis bude po dobu prvních pěti let od mezinárodního zápisu v národním rejstříku řádně zapsán. Po uplynutí této doby se stává mezinárodní zápis ochranné známky nezávislý na zápisu národním.

označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jednoho subjektu od výrobků nebo služeb jiného subjektu. Definice je doplněna o demonstrativní výčet označení, která mohou být ochrannou známkou. Mohou jimi být zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal. Pro úplnost uvádím, že demonstrativní výčet učiněný Nařízením 207/2009 neobsahuje slovo „barvy", což ovšem neznamená, že by ochranná známka Společenství nemohla být tvořena barvou, jak bude uvedeno níže v podkapitole 3.5.6. Kromě těchto podob mohou mít známky s ohledem na skutečnost, že se jedná o demonstrativní výčet, i jinou podobu než výslovně zmíněnou.[184]

Ochranná známka nemůže existovat sama o sobě, ale vždy jen ve spojení s konkrétními výrobky, které označuje, nebo s konkrétními službami, které jsou pod touto známkou poskytovány.[185] Jelikož tuto podmínku nesplňují tzv. defenzivní a zásobní ochranné známky, není možné takové známky do rejstříku zapsat.[186]

Ochranné známky jsou založeny na registračním principu, což znamená, že vznikají až zápisem do příslušných rejstříků a zanikají jejich výmazem.[187] O zápis se žádá přihláškou, kterou může podat jakákoliv fyzická nebo právnická osoba, včetně subjektů veřejného práva.[188] Ze zápisu jsou vyloučena označení, která představují tzv. výluky ze zápisu, které mohou mít povahu veřejnoprávní i soukromoprávní.[189] O těchto výlukách ze zápisu lze hovořit jako o negativním vymezení ochranných známek. Doba trvání ochrany národních ochranných známek a známek Společenství je časově omezena dobou deseti let od podání přihlášky, pokud vlastník nepožádá o obnovu zápisu o dalších deset let.[190] O obnovu zápisu lze žádat opakovaně. Teoreticky tak může ochranná známka získat časově neomezenou ochranu. Ochranná známka zaniká uplynutím doby platnosti, vzdáním se práv, zrušením nebo prohlášením za neplatnou.[191]

---

[184] Blíže o vnější podobě ochranných známek v podkapitole 3.5.1.
[185] HORÁČEK, Roman a kol. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.* 2. vydání. Praha : C. H. BECK, 2008, s. 56.
[186] Blíže k těmto druhům ochranných známek v LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 56.
[187] Jistou výjimku představují všeobecně známé ochranné známky, které vznikají nezávisle na jejich zápisu.
[188] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 137. O obci jako vlastníku ochranné známky blíže v KUPKA, Petr. Znak obce jako ochranná známka. *Veřejná správa*, 2004, roč. 15, č. 21, s. 12 a 21.
[189] Viz § 4 až 7 ZOZ a čl. 7 a 8 Nařízení 207/2009.
[190] Viz § 29 odst. 1 a 2 ZOZ a čl. 46 a 47 Nařízení 207/2009.
[191] Viz § 30 a násl. ZOZ a čl. 50 a násl. Nařízení 207/2009.

3.4 Funkce ochranné známky

Jde-li o funkce ochranných známek, tak nejdůležitější, která je s ochrannými známkami spojena již od samého počátku, je **funkce rozlišovací (identifikační, individualizační)**. Smyslem této funkce je vzájemné odlišení obdobných výrobků a služeb pocházejících od různých výrobců a poskytovatelů.[192] Zboží je tak zbaveno anonymity, neboť odkazuje na svůj původ. Pokud by nebyla tato funkce naplněna, nemohlo by se vůbec jednat o ochrannou známku.[193]

Další neméně důležitou funkcí je **funkce garanční (záruční)**, která se projevuje tím, že ochranná známka dává spotřebiteli záruku, že výrobky či služby jí označené budou mít takovou kvalitu a vlastnosti, jaké se očekávají od vlastníka této ochranné známky na základě předchozích zkušeností.

Ochrannou (zápovědní) funkci lze spatřovat v tom, že výlučně vlastník ochranné známky je oprávněn ji užívat pro své výrobky či služby. Osoby od vlastníka odlišné tak mohou činit pouze s jeho souhlasem.[194] Spotřebitelé tím získávají jistotu, že určitou značkou (známkou) bude opatřen pouze výrobek či služba pocházející od vlastníka ochranné známky nebo od osoby oprávněné na základě jeho souhlasu.

Stimulační funkce spočívá v tom, že ohlas, jakým zapůsobil výrobek (služba) označený známkou na veřejnost, zpětně působí na vlastníka známky a motivuje ho, aby dodržoval zavedenou kvalitu, jakost a vlastnosti výrobků či služeb, nebo aby je popřípadě ještě zlepšoval.[195]

Ochranná známka má rovněž **propagační (náborovou, reklamní) funkci**. Výrobky a služby se prostřednictvím ochranné známky dostávají do povědomí veřejnosti, a tím se zvyšuje poptávka po těchto výrobcích a službách. Propagaci lze uskutečňovat například uváděním známky na výrobku, jeho obalu, reklamních materiálech nebo pomocí masmédií.[196] Čím vhodněji je ochranná známka zvolena, tím se stává pro veřejnost lépe zapamatovatelná a následně dochází více k naplňování propagační funkce. Ochranná známka vytváří poptávku nejen po výrobcích a službách,

[192] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 46.
[193] KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 198.
[194] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.
[195] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 48.
[196] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.

se kterými si spotřebitelé obvykle spojují ochrannou známku, ale i po jiných výrobcích a službách (například zcela nově zaváděných na trh) opatřených touto známkou.[197]

Ochranné známky mají dále **funkci soutěžní**, protože jejich užití při podnikatelské činnosti je fakticky soutěžním jednáním. Pomocí nich si soutěžitel získává a udržuje soutěžní postavení vůči ostatním soutěžitelům na trhu.[198]

Certifikační funkce je spatřována u kolektivních ochranných známek, kdy její vlastník, kterým může být právnická osoba nebo sdružení,[199] dohlíží na svoje společníky a členy, kteří užívají tuto známku, zda dodržují podmínky užívání stanovené ve smlouvě o užívání.[200] Kolektivní ochranné známky mají dále **funkci osvědčovací**, která tkví v tom, že kolektivní ochranná známka deklaruje účast společníka nebo člena v určité právnické osobě či sdružení.[201]

Funkce psychologická je spatřována v působení známky na potenciální zákazníky a v jejich ovlivňování. Známky konečně plní i **funkci regulační**, která se projevuje tím, že ochranná známka je schopna regulovat výši výroby, a tím následně i výši příjmů vlastníka, protože výroba je závislá na odbytu, který se podaří známce zajistit.[202]

3.5 Pravidla tvorby ochranných známek

3.5.1 Obecně k vnější podobě ochranných známek

Ochranné známky mají ze všech práv na označení nejrozmanitější vnější podobu (formu), protože mohou mít formu písemnou, obrazovou, prostorovou, tvořenou barvou, zvukovou, kombinovanou a teoreticky i čichovou a chuťovou. Naopak obchodní firmy, označení původu, zeměpisná označení a doménová jména „.cz“ a „.eu“ mohou mít pouze slovní podobu.[203]

Nejdůležitějšími ustanoveními, která stanovují vnější podobu ochranných známek, jsou § 1 ZOZ, článek 2 Směrnici 2008/95 a článek 4 Nařízení č. 207/2009,

[197] KNAP: *Práva k nehmotným...*, s. 198.
[198] Tamtéž s. 198 - 199.
[199] NOZ sdružení přejmenovává na společnost, jejíž úprava je obsažena v ustanoveních § 2716 a násl. NOZ.
[200] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 129.
[201] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 231.
[202] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 48.
[203] V literatuře se nicméně ohledně vnější podoby obchodní firmy, označení původu a zeměpisného označení objevil i odlišný názor. Viz KUNZ, Otto. In KNAP, Karel; KUNZ, Otto; OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích.* Praha : Academia, 1988, s. 63.

v nichž jsou podány pozitivní definice ochranných známek a uvedena demonstrativním výčtem označení, která mohou být ochrannou známkou. V těchto ustanoveních je výslovně uvedena podoba slovní, obrazová a prostorová (v ustanovení § 1 ZOZ navíc i podoba tvořená barvou). Další podoby lze dovodit ze samotné definice ochranné známky *„[...] **jakékoliv označení** schopné grafického znázornění, **zejména** [...]“*, která ponechává prostor i pro jiné podoby (formy) ochranných známek, jako jsou známky zvukové, čichové, chuťové a další (tyto podoby ochranných známek, které nejsou vizuálně vnímatelné, budou dále označovány též jako „**netradiční ochranné známky**“). Tyto netradiční formy ochranných známek vznikly a následně se vyvíjely na poli Evropského společenství (resp. EU), a to na základě judikatury ESD.

Přestože netradiční ochranné známky vznikly na základě rozhodovací praxe ESD, mohou mít netradiční podobu nejen ochranné známky Společenství, ale též i národní ochranné známky.[204] Praxe je ovšem taková, že ÚPV doposud žádnou takovou ochrannou známku v národním rejstříku nezapsal. Své tvrzení o tom, že je možné registrovat u ÚPV národní netradiční ochranné známky, dovozuji z toho, že ustanovení § 1 ZOZ, jež podává definici ochranné známky, je implementací článku 2 První směrnice (resp. Směrnici 2008/95), a proto by mělo být vykládáno eurokonformně v souladu s tímto článkem, což znamená i v souladu s judikaturou ESD vztahující se k tomuto článku, ve které ESD připustil existenci netradičních ochranných známek (viz níže).[205] Přípustnost národní ochranné známky v netradiční podobě lze navíc podepřít i rozsudkem ESD ze dne 12. prosince 2002 ve věci „*Sieckmann vs Deutsches Patent- und Markenamt*“ (dále též „**Sieckmann**“),[206] ve kterém bylo judikováno: „*Přestože cílem směrnice* (První směrnice – pozn. autora) *není sblížení právních předpisů členských států v oblasti ochranných známek v celém rozsahu, ze sedmého bodu odůvodnění směrnice jasně vyplývá, že podmínky pro získání a udržování známkoprávní ochrany musí být stejné ve všech členských státech. V tomto ohledu [...] **mezi jednotlivými členskými státy nemohou existovat rozdíly ohledně***

[204] E-mailová konzultace s Ivou Koutnou, zaměstnankyní ÚPV, ze dne 22. října 2010.
[205] S ohledem na shodný normativní obsah článku 2 První směrnice, resp. Směrnici 2008/95, s článkem 4 Nařízení 40/94, resp. Nařízení 207/2009, je při výkladu § 1 ZOZ použitelná i judikatura vztahující se k těmto nařízením (resp. k ochranné známce Společenství).
[206] Rozsudek ESD ze dne 12. prosince 2002, *Sieckmann vs Deutsches Patent- und Markenamt*, C-273/00, ECR 2002 s. I-11737. České znění rozhodnutí je dostupné v databázi správních a soudních rozhodnutí na <https://isdv.upv.cz/dbr/spring/showCategory>.

povahy označení, jež mohou tvořit ochrannou známku.“[207] Jako argument proti zápisu netradičních ochranných známek na národní úrovni by mohlo být namítnuto, že důvodová zpráva k ZOZ (konkrétně k ust. § 1 ZOZ) vylučuje ochranu národních netradičních ochranných známek. Tento argument lze vyvrátit tím, že judikatura ESD, která tyto netradiční ochranné známky umožnila, vznikla až po vydání ZOZ, resp. po vyhotovení jeho důvodové zprávy.

Vzhledem k tomu, že národní ochranné známky mohou mít netradiční podobu, mohou ji mít zprostředkovaně i mezinárodní ochranné známky, jejichž existence a podoba je závislá na národních ochranných známkách.

U netradičních ochranných známek ovšem vzniká praktický problém, jak je graficky jasně, srozumitelně a přesně ztvárnit, aby bylo objektivně všem zřejmé, co je předmětem ochrany. Požadavek grafické ztvárnitelnosti totiž představuje základní požadavek, resp. pojmový znak, který musí bezpodmínečně splňovat všechny ochranné známky.

3.5.2 Obecně k pravidlům tvorby ochranných známek

V souvislosti s tvorbou ochranných známek je nutné se zmínit i o některých výlukách ze zápisu, které představují společná pravidla tvorby pro všechny podoby ochranných známek. Tyto výluky musí být přihlašovatelem ochranné známky respektovány, jestliže chce docílit jejího zápisu, nebo naopak zabránit jejímu následnému prohlášení za neplatnou dle čl. 52 a 53 Nařízení 207/2009 nebo § 32 ZOZ či zrušení dle čl. 51 Nařízení 207/2009 nebo § 31 ZOZ. Některé výluky se svojí povahou vztahují pouze k některým formám (podobám) ochranných známek, a proto o nich bude řeč až v souvislosti s jednotlivými formami ochranných známek.

Ochranná známka musí mít vždy rozlišovací způsobilost. Označení, která ji postrádají, představují výluku podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. b) Nařízení 207/2009 a dále i podle § 4 odst. 1 písm. a) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. a) Nařízení 207/2009, protože označení bez této způsobilosti nesplňují samotnou definici ochranné známky, neboť pojmovým znakem ochranné známky je její způsobilost odlišit výrobky nebo služby jednoho subjektu od výrobků nebo služeb jiného subjektu (tj. rozlišovací způsobilost).

[207] Bod 39 a 40 rozhodnutí ve věci Sieckmann.

Rozlišovací způsobilost je třeba posuzovat vždy ve vztahu ke konkrétním výrobkům či službám. Výstižný příklad uvádí JUDr. Roman Horáček, Ph.D. ve svém komentáři: *„slovo jablko nebo jeho vyobrazení nelze zapsat pro skutečná jablka, zatímco ve vztahu k počítačům má vysokou rozlišovací způsobilost“.*[208]

Triviální označení, jako je písmeno, jednoduchý geometrický obrazec či těleso (čtverec, kvádr) nebo tón melodie, jsou vyloučena ze zápisu, protože zásadně rozlišovací způsobilost postrádají.[209]

Rozlišovací způsobilost dále nemají

(i) *označení popisná*, kterými jsou taková označení, která se skládají pouze z údajů o místě, času, způsobu výroby, druhu, vlastnosti, účelu, hodnoty, jakosti, množství, ceně či jiných vlastností výrobků či služeb,[210]

(ii) *označení, která se stala obvyklými v běžném jazyce nebo v poctivých obchodních zvyklostech.*

Označení uvedená pod bodem (i) a (ii) současně představují samostatnou výluku ze zápisu podle § 4 odst. 1 písm. c) a d) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. c) a d) Nařízení 207/2009.

Při tvorbě ochranných známek je třeba dále respektovat, stejně jako v případě tvorby jiných práv na označení, aby ochranná známka byla v souladu s dobrými mravy, resp. veřejným pořádkem. Toto pravidlo směřuje prakticky nejvíce na známky slovní, obrazové a prostorové (resp. kombinované). V rozporu s dobrými mravy jsou označení vulgární, hanlivá, pornografická, urážející, podněcující násilí či rasovou nesnášenlivost nebo podporující nacistickou ideologii apod. V rozporu s veřejným pořádkem jsou například označení orgánů veřejné správy, a to bez ohledu na to, zda jsou v oficiálním či neoficiálním znění (Parlament, obecní úřad, ambasáda).[211]

Ochranné známky nesmějí zasahovat do jiných práv třetích osob, kterým přísluší právo časové priority. Ke kolizím přitom dochází v případě, kdy je ochranná známka s jiným právem nejen shodná, ale i podobná. ZOZ a Nařízení 207/2009 výslovně předvídá konflikty s

[208] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 69.
[209] HAJN, Petr; ČADA, Karel; HORÁČEK, Roman. *Práva k průmyslovému vlastnictví.* Praha : C. H. Beck, 2005, s. 308.
[210] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 70.
[211] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 72.

- **obchodní firmou, názvem právnické osoby či jménem a příjmením fyzické osoby** (§ 7 odst. 1 písm. h) a j) ZOZ; článek 53 odst. 2 písm. a) a d) Nařízení 207/2009),
- **označením původu a zeměpisným označením** (§ 7 odst. 1 písm. j) ZOZ; článek 7 odst. 1 písm. k) a článek 53 odst. 2 písm. d) Nařízení 207/2009 a článek 14 **Nařízení Rady (ES) č. 510/2006** ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 510/2006**“),[212]
- **autorským právem** (§ 7 odst. 1 písm. i) ZOZ; článek 53 odst. 2 písm. c) Nařízení 207/2009).

Ochranné známky dále nesmí zasahovat do **doménových jmen.** Kolize ochranné známky s doménou „.eu“ by mohly být překážkou zápisu ochranné známky nebo důvodem prohlášení ochranné známky za neplatnou dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. g) či j) ZOZ a dle článku 53 odst. 2 písm. d) Nařízení 207/2009. Kolize s doménou „.cz“ by mohly být kvalifikovány jako nekalosoutěžní jednání dle § 2976 a násl. NOZ.

Přihlašovatel ochranné známky by se měl též vyvarovat kolizím mezi samotnými ochrannými známkami navzájem. Tím se dostávám k zásadě tvorby ochranných známek, kterou je **zásada nezaměnitelnosti.** V případě *(i)* národních ochranných známek je zakotvena v ustanovení § 6 a 7 ZOZ a *(ii)* ochranných známek Společenství v čl. 8 Nařízení 207/2009. Zásada nezaměnitelnosti vyžaduje, aby zapisovaná ochranná známka nebyla totožná nebo podobná s jinou ochrannou známkou, přičemž obecně platí, že se totožnost a podobnost posuzuje pouze mezi shodnými nebo podobnými výrobky a službami. Není tedy vyloučeno, aby existovaly dvě totožné či podobné ochranné známky, pokud budou současně zapsány nikoli pro shodné nebo podobné výrobky či služby (např. jedna ochranná známka bude zapsána pro potraviny a druhá pro elektroniku). Pojetí zásady nezaměnitelnosti je tedy užší než v případě obchodní firmy, u které platí, že obchodní firma nesmí být zaměnitelná s žádnou jinou firmou podnikatele bez ohledu na jejich předměty podnikání. Určitou výjimku představují ochranné známky s dobrým jménem,

[212] Úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 12 a násl.

u nichž se jejich ochrana neomezuje pouze na zapsané výrobky a služby. Do kolize s ochrannou známkou s dobrým jménem se tedy mohou dostat i ochranné známky, které jsou zapsány pro zcela odlišné výrobky a služby, než pro které je zapsána ochranná známka s dobrým jménem.[213] Nutno podotknout, že ochranné známky nesmí zasahovat nejen do jiných zapsaných ochranných známek, ale ani do všeobecně známých známek, které existují, aniž by musely být zapsány (§ 2 písm. d) a § 3 písm. d) ZOZ a čl. 8 odst. 2 písm. c) Nařízení 207/2009). Zásada nezaměnitelnosti se uplatňuje nejen v rámci jednoho systému ochranných známek, ale též i mezi různými systémy (do kolize se tedy může dostat např. národní ochranná známka se známkou Společenství).

Další zásadou tvorby ochranných známek, která je rovněž koncipována jako výluka ze zápisu, je **zásada zákazu klamavosti** ochranných známek zakotvená v § 4 písm. g) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. g) Nařízení 207/2009. Dle této zásady jsou ze zápisu vyloučena označení, která by mohla klamat veřejnost, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ výrobku či služby. Jedná se o demonstrativní výčet,[214] jehož snahou je podchytit v praxi nejobvyklejší případy, kdy může být ochranná známka klamavá. Za klamavý údaj je nutno považovat takový údaj, který by mohl veřejnost uvést v omyl nebo ji jakkoli zmást. Je přitom nerozhodné, zda k takovému matení veřejnosti či uvedení v omyl ve skutečnosti dojde nebo došlo, postačí toliko potenciální možnost takovéhoto omylu či matení veřejnosti.[215] Za veřejnost je nutné považovat ve smyslu judikatury ESD průměrně informovaného, pozorného a rozumného spotřebitele.[216]

Z rozhodovací praxe soudů vyplývá, že v rozporu se zásadou klamavosti je například ochranná známka, která obsahuje název státu, neboť může u průměrného

---

[213] K ochranným známkám s dobrým jménem JUDr. Roman Horáček, Ph.D. uvádí, že „*Známka s dobrým jménem (dobrou pověstí, renomé) je známkou natolik silnou, že odlišuje jejího vlastníka od jiných osob bez omezení na určitý druh zboží nebo služeb, a to i v tom případě, není-li zapsána. Známka s dobrým jménem tedy může být jak ochrannou známkou formálně registrovanou, tak známkou všeobecně známou. Dobré jméno (dobrá pověst, renomé) je u ochranné známky vyjádřením toho, že veřejnost známku v důsledku jejího užívání zná a spojuje ji s dobrými vlastnostmi, které od výrobků nebo služeb takto označených očekává, a věnuje jí svou důvěru.*“. HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 99.

[214] Viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. prosince 2001 č.j. 7 A 149/99-78.

[215] Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. března 2008 sp. zn. 11 Ca 183/2007 dostupný v publikaci HORÁČEK, Roman; MACEK, Jiří; BISKUPOVÁ, Eva. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví : II. díl*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 531.

[216] Rozsudek ESD ze dne 16. července 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky vs Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt*, C-210/96, ECR 1998 s. I- 04657.

spotřebitele asociovat představu, že se jedná o státní orgán či subjekt, jehož činnost je garantována státem.[217]

Ohledně výkladu zásady zákazu klamavosti je možné odkázat obdobně na výklad vztahující se k zásadě zákazu klamavosti obchodní firmy (viz podkapitola 2.5.3) s tím, že zásada zákazu klamavosti by měla být posuzována ve vztahu k ochranným známkám přísněji, než k obchodní firmě, protože ochranná známka je na trhu mnohem „nápadnější" než obchodní firma, neboť jejím smyslem – na rozdíl od firmy – je být viděna.[218]

Kromě shora uvedených závazných pravidel tvorby by měly být brány v úvahu i určitá nezávazná doporučení, aby se ochranná známka vryla veřejnosti do paměti, a tím zaručila větší odbyt výrobků a služeb vlastníkovi známky. Mezi základní požadavky tvorby patří jednoduchost, srozumitelnost, snadná zapamatovatelnost a originálnost.[219] Dále lze doporučit, aby mělo znění známky adekvátní významovou spojitost s výrobkem či službou.[220] Na druhou stranu ale nesmí výrobky a služby popisovat, protože v takovém případě by známce nebyla poskytnuta ochrana z důvodu nedostatečné rozlišovací způsobilosti.[221]

3.5.3 Slovní ochranné známky

Za slovní ochranné známky se považují ty, jejichž stavebními prvky jsou písmena, číslice a interpunkční znaky, jako jsou čárka, tečka, vykřičník, zavináč apod.[222]

V rámci této podkapitoly je řeč pouze o čistě slovních ochranných známkách v běžném písmu. Tyto známky představují nejširší možnou ochranu přihlašovaného označení, neboť je chráněno slovo, resp. slovní spojení, ve všech grafických ztvárněních.[223] Pokud by bylo slovní označení graficky ztvárněno, například pomocí

[217] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. listopadu 2009 č. j. 3 As 11/2009 - 115.
[218] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. září 2009 č. j. 5 Ca 307/2006 – 99.
[219] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 49.
[220] Například „*JAS*" pro čistící a prací prášek. HAJN: *Práva k...*, s. 296.
[221] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 69.
[222] Interpunkční znaky mají pouze vedlejší pomocnou úlohu. Používají se pouze v kombinaci s písmeny a čísly. Ochranná známka nemůže být tvořena výlučně těmito znaky, a to z důvodu absence rozlišovací způsobilosti.
[223] E-mailová konzultace s pracovnicí ÚPV Ivou Koutnou ze dne 19. října 2010.

kurzívy, podtržení, rukopisu, barvy písma,[224] speciálního fontu nebo stínování, šlo by již o slovní grafickou ochrannou známku, resp. o obrazovou ochrannou známku.[225] V takovém případě by bylo chráněno pouze to konkrétní grafické provedení, které bylo přihlášeno, nikoli například provedení v jiné barvě a jiném písmu. Na druhou stranu by mohl být zápis označení lišících se pouze v barvě či druhu písma zamítnut s odkazem na zaměnitelnost ochranných známek (rozpor se zásadou nezaměnitelnosti). Písmena, číslice a interpunkční znaky mohou být někdy natolik graficky upraveny, že není možné zcela jednoznačně určit, zda se jedná ještě o slovní grafickou známku nebo již o známku obrazovou. To ovšem v praxi nepůsobí problémy, neboť členění známek na slovní grafické a na obrazové je členění čistě teoretické bez jakéhokoliv praktického významu. V této práci budou proto obě kategorie společně řazeny do ochranných známek obrazových, o kterých bude pojednáno v následující podkapitole.

Daní slovních ochranných známek za jejich nejširší možnou ochranu je to, že na jejich zápis jsou kladeny nejpřísnější požadavky a že hrozí větší riziko kolize s jinými ochrannými známkami, resp. i jinými právy třetích osob.

Nebude-li mít slovní ochranná známka dostačující rozlišovací způsobilost, je možné ji získat doplněním písma o originální grafické prvky a poté přihlásit ochrannou známku jako slovní grafickou (resp. obrazovou) nebo kombinovanou. Zjednodušeně lze konstatovat, že čím více grafických prvků, tím je rozlišovací způsobilost ochranné známky větší a současně je tak i větší pravděpodobnost, že označení bude zapsáno jako ochranná známka. Na druhou stranu pokud je slovní označení graficky ztvárněno, rozsah ochrany je užší, než by tomu bylo v případě čistě slovní ochranné známky v běžném písmu, neboť ochrana u graficky ztvárněného označení se vztahuje pouze na to konkrétní vyobrazení, kdežto u čistě slovní ochranné známky v běžném písmu je ochrana poskytována pro všechna v úvahu připadající grafická ztvárnění.

Délka slovní ochranné známky (počet znaků) není na rozdíl od domén regulována. Nicméně i v případě ochranných známek platí, že by neměly být příliš dlouhého znění, neboť by byla takováto známka pro veřejnost těžko zapamatovatelná.

[224] Slovní ochranná známka v běžném písmu může být tedy pouze v černé barvě. Použití jakékoliv jiné barvy než černé je považováno za grafickou úpravu písma. Takováto známka by se zařazovala mezi slovní grafické ochranné známky. HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 56 - 57.

[225] Vzorovým příkladem ochranné známky s grafickou úpravou písma je ochranná známka Coca-Cola, která je tvořena psacím písmem přikrášleným vlnkami a podtržením.

Na druhou stranu příliš krátké znění ochranné známky nemusí získat potřebnou rozlišovací způsobilost.

Slovní ochranné známky mohou být tvořeny existujícími českými i zahraničními slovy. Často se lze setkat i se slovy uměle vytvořenými. Mezi ně patří i zkratkovitá slova, která vznikají zpravidla z několika počátečních písmen slovního spojení (respektive slova).[226] Ze zápisu nejsou vyloučena ani označení tvořená náhodným shlukem písmen, která nemají žádný význam a pravděpodobně se nejedná ani o žádnou zkratku, a to za předpokladu, že mají rozlišovací způsobilost, což může být někdy pro takto tvořené známky obtížné. Existují i známky tvořené výlučně čísly, případně čísly a jejich kombinací s písmeny nebo interpunkčními znaky.[227]

ZOZ v § 1 a Nařízení 207/2009 v čl. 4 výslovně počítají s možností, že ochranné známky budou tvořeny osobním, resp. vlastním jménem nebo ho budou obsahovat v kombinaci s jinými prvky. Pojem „*jméno*“ je třeba vztáhnout i na příjmení či pseudonym fyzických osob a s ohledem na respektování rovnosti fyzických a právnických osob i na název nebo obchodní firmu právnických osob (pojmu „*jméno*“ je tedy třeba přiřadit stejný normativní obsah jako ho má v NOZ – k tomu blíže podkapitola 2.5.2). Pokud bude tímto způsobem koncipována ochranná známka, musí být brán zřetel na to, aby nedošlo k zásahu do práv ke jménům cizích osob. Aby se přihlašovatelé těmto problémům vyhnuli, musí uvádět v ochranné známce svá jména. Cizí pouze v případě, že k tomu budou mít souhlas oprávněného subjektu.

Slovní ochranné známky mohou být nejen jednoslovné, nýbrž mohou být tvořeny slovním spojením, sloganem či větou. V takovém případě nejsou předmětem ochrany jednotlivá slova, ale celý jejich souhrn.[228]

Při tvorbě by mělo být dále dbáno na to, aby znění slovní známky bylo zvučné a jednoduše vyslovitelné v českém i cizím jazyce. Dále je třeba věnovat pozornost překladu a významu slova v jazyce státu, do něhož hodlá vlastník známky uvádět

[226] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 49. Např. „*BMW*“ - Bayerische Motoren Werke nebo „*ČEDOK*“ - Česká dopravní kancelář.
[227] Například číselnou známkou je světově známá značka džín Levi's „*501*“. Kombinace čísel a písmen se hojně používá v automobilovém průmyslu, např. „*PEUGEOT 607*“.
[228] HAJN: *Práva k...*, s. 297. Například „*COCA-COLA. TAK CHUTNÁ ŽIVOT*“.

výrobky (služby) opatřené ochrannou známkou na trh, protože zdánlivě neškodné slovo může mít v cizím jazyce nevhodný až vulgární význam.[229]

3.5.4 Obrazové ochranné známky

Ochranné známky obrazové neboli grafické představují nejstarší formu známek. Mohou být tvořeny kresbou, malbou, ornamentem, motivem, geometrickým obrazcem nebo jiným grafickým provedením. Mezi obrazové ochranné známky se běžně zařazují i exotické druhy písma (arabština, čínské znaky).[230] Jak již bylo avizováno v podkapitole týkající se slovních ochranných známek, zahrnuji mezi obrazové ochranné známky i známky slovní grafické.

Při navrhování známky by se mělo dbát na to, aby známka mohla být použitelná v různých velikostech a přitom si zachovala čitelnost, srozumitelnost, vkusnost a estetické působení. Dále by měla být jednoduše přenositelná na výrobky z různých materiálů. Nemělo by činit obtíže provedení známky v papíru, dřevě, kovu, plastu, skle, textilu, kameni a jiném materiálu.[231] Pokud by se jednalo o velmi složité označení (například srovnatelné s fotografií), mohly by tím vlastníkovi známky přibýt zbytečné náklady navíc a na některé výrobky by nebylo možné známku přenést vůbec (např. na výrobek tvořený odlitkem).[232]

Obrazová známka může být v barevném nebo černobílém provedení. Pokud bude známka barevná, ochrana se vztahuje i na užité barvy a jejich uspořádání. Známka by měla být používána pouze v tom barevném provedení, ve kterém byla přihlášena. U černobílého provedení se ochrana vztahuje na všechna možná barevná provedení (kombinace).[233]

Obrazové ochranné známky nesmí obsahovat

(i) znaky vysoké symbolické hodnoty, zejména náboženské znaky;

(ii) erby, vlajky a jiné znaky státní svrchovanosti, jakož i jiné záruční či puncovní značky;

---

[229] HAJN: *Práva k...*, s. 296. Například značka obráběcích strojů TOS (Továrna obráběcích strojů) foneticky připomíná v anglicky mluvících zemích slovo „to toss“ znamenající „kývat se“ nebo „kymácet se“, což je ve spojení s obráběcími stroji, na které je kladen požadavek přesnosti a stability, velmi nevhodné. Důsledkem může být odpuzování spotřebitelů a snižování odbytu. LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 50.
[230] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 50 - 51.
[231] Tamtéž s. 50.
[232] HAJN: *Práva k...*, s. 355.
[233] Tamtéž s. 305.

(iii) erby, vlajky a jiné symbolické znaky, zkratky nebo názvy mezinárodních mezivládních organizací;

(iv) jiné znaky, emblémy a erby než uvedené pod bodem (ii) a (iii), jestliže jejich užití je předmětem zvláštního veřejného zájmu;

(v) označení, která by byla v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy.[234]

3.5.5 Prostorové ochranné známky

Ustanovení § 1 ZOZ a čl. 4 Nařízení 207/2009 normuje, že ochrannou známkou může být „*tvar výrobku nebo jeho obal*“. Tímto má zákonodárce na mysli skupinu známek, které se nazývají „prostorové“, „trojrozměrné“ či „3D“. Jedná se o známky, které jak již samotný název napovídá, mají tři rozměry, a to délku, šířku a výšku.[235]

Ochrana prostorových známek se může v praxi překrývat s ochranou poskytovanou podle ***(i)*** zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů, nebo ***(ii)*** Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 6/2002**“),[236] protože tvar výrobku může být chráněn zároveň jako průmyslový vzor. Výhodou ochrany prostřednictvím ochranné známky je, že ochrana může být opakovaně a neomezeně po deseti letech prodlužována,[237] kdežto ochrana průmyslového vzoru je časově omezena maximálně na 25 let.[238, 239]

Nevýhodou prostorových známek je, že je jejich trojrozměrný tvar může v některých případech omezovat v užívání v různých rozměrech a velikostech. JUDr. Roman Horáček, Ph.D. jako příklad uvádí tvar tablety léku, který nelze donekonečna zvětšovat ani zmenšovat z důvodu její nepoživatelnosti.[240]

Aby prostorové označení získalo rozlišovací způsobilost, musí se jednat o takový tvar výrobku nebo obalu, který je pro dané výrobky neobvyklý a originální.[241]

---

[234] Body (i) až (v) představují výluky ze zápisu zakotvené v § 4 písm. f), i), j) a k) ZOZ a článku 7 odst. 1 písm. f), h) a i) Nařízení 207/2009.
[235] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 52.
[236] Úř. věst. L 003, 5. ledna 2002, s. 1 - 24.
[237] Viz § 29 odst. 2 ZOZ a čl. 46 a 47 Nařízení 207/2009.
[238] Viz § 11 odst. 2 zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 12 Nařízení 6/2002.
[239] HAJN: *Práva k...*, s. 300.
[240] HAJN: *Práva k...*, s. 300.
[241] Typickým příkladem prostorových ochranných známek jsou tvary lahví (Coca Cola, Becherovka). Registrován je i obal čokolády Toblerone nebo špička bot Adidas Superstar.

Pro prostorová označení má mimořádný význam výluka ze zápisu uvedená v § 4 písm. e) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. e) Nařízení 207/2009, podle níž se nezapíše do rejstříku označení *„které je tvořeno výlučně tvarem,* ***(i)*** *který vyplývá z povahy samotného výrobku nebo* ***(ii)*** *který je nezbytný pro dosažení technického výsledku anebo* ***(iii)*** *který dává výrobku podstatnou užitnou hodnotu“*. Jak konstatoval ESD,[242] smyslem výluk ze zápisu je zabránit tomu, aby byl známkoprávní ochranou udělen vlastníkovi známky monopol na technická řešení nebo užitné vlastnosti výrobků, a tím dosáhnout konkurence v hospodářské soutěži a ochrany spotřebitelů, kteří budou moci tato technická řešení a vlastnosti očekávat i u jiných výrobců. ESD v této souvislosti zastává názor, že vyloučení ze zápisu z důvodu, že se jedná o *„označení, které je tvořeno výlučně tvarem, který je nezbytný pro dosažení technického výsledku“*, nemůže být překonáno důkazem, že existují i jiné tvary, které umožňují stejnou technickou funkci. [243]

3.5.6 Ochranné známky tvořené barvou

Demonstrativní výčet označení, která mohou být národní ochrannou známkou, byl rozšířen přijetím ZOZ o „barvy“.[244] Nařízení 207/2009 tuto podobu ochranných známek v demonstrativním výčtu výslovně nezmiňuje, přesto mohou mít i ochranné známky Společenství tuto podobu. Dokazuje to jednak judikatura ESD (rozsudek ESD ze dne 6. května 2003 ve věci „*Libertel Groep BV vs Benelux-Merkenbureau*“ - dále též „**Libertel**“[245]), existence demonstrativního výčtu označení schopných zápisu a především Prováděcí nařízení, které v pravidlu 3 odstavce 5 s touto formou výslovně počítá.

Barevná označení jsou taková, která jsou graficky ztvárněna pouze abstraktně barvou nebo kombinací více barev (dále jen „barvou“). Jedná se o označení, která jsou v rejstříku zapsána bez pevných obrysů, kontur, tvarů, rozměrů a prostorových

---

[242] Rozsudek ESD ze dne 18. června 2002, *Koninklijke Philips Electronics NV vs Remington Consumer Products Ltd*, C-299/99, ECR 2002 s. I-5475.

[243] DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví*, 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 111.

[244] Ochrana známkám tvořených barvou byla poskytnuta i za účinnosti předchozího zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, přestože ve výčtu označení, která mohla být ochrannou známkou, barva výslovně zmíněna nebyla. Ochrana byla připuštěna rozhodnutím Vrchního soudu sp. zn. 7 A. 16/1999. Právní věta tohoto rozhodnutí dostupná v HAJN: Práva k..., s. 309.

[245] Rozsudek ESD ze dne 6. května 2003, *Libertel Groep BV vs Benelux-Merkenbureau,* C-104/01, ECR 2003 s. I-3793.

ohraničení.[246] Naopak při samotném označování konkrétních výrobků a služeb se barva užívá ve vyobrazení, které již určitý tvar a rozměr má (případně tvar a rozměr je dán tvarem nebo obalem výrobku, který je známkou označen).[247] Toto barevné vyobrazení (obrázek, motiv) není ovšem samo o sobě chráněno, nýbrž ochrany požívá pouze samotná barva. Ochrana se vztahuje na všechna předem neurčená vyobrazení,[248] která budou provedena v této barvě s výjimkou případů, kdy by docházelo k zásahu do práv jiných osob.[249]

Barva musí být v přihlášce jasným, přesným, srozumitelným, trvalým a objektivním způsobem graficky ztvárněna. Tuto podmínku by samozřejmě nesplňovalo pouhé vyobrazení barvy na papíře nebo předložení vzorku barvy, protože takovéto zobrazení se během času poškozuje, jak vyplývá z judikatury ESD.[250] Vnímání barev je navíc velmi subjektivní, protože každý člověk je vnímá jinak. Záleží přitom také na věku, pohlaví či povolání.[251] Přesný odstín barvy musí být v přihlášce přesně konkretizován, čehož lze dosáhnout uvedením čísla odstínu podle vzorníků barev PANTONE, CMYK či barevné stupnice RAL.[252]

Konkretizaci pomocí vzorkovnice barev požaduje i Vyhláška k ZOZ, která v ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) normuje, že se v přihlášce uvede údaj o tom, zda je označení tvořené pouze barvou nebo kombinací barev včetně názvu či čísla barev s uvedením názvu použité vzorkovnice barev. Stejně tak je vyžadováno i přiložení barevného vyobrazení (reprodukce) označení (např. na listu papíru o velikosti A4).[253]

---

[246] Naopak obrazové ochranné známky tvořené v barevném provedení jsou již v přihlášce graficky ztvárněny v podobě mající tvar a rozměr a chráněno je právě toto ztvárnění a nikoli barva jako celek.

[247] Společnost Kraft Foods Schweiz Holding GmbH má registrovanou fialovou barvu, kterou používá při označování čokolád Milka. Tato barva je použita jednak jako barva obalu a jednak při vyobrazení fialové krávy. Vyobrazení krávy má již určitý tvar a rozměr. Tento tvar není ovšem sám o sobě chráněn jako ochranná známka, protože není registrován (stranou ponechávám možnost, že by se mohlo jednat o všeobecně známou známku). Pokud by někdo začal vyrábět čokolády a označoval je shodnou krávou v jiné než fialové barvě, nedošlo by k zásahu do práv k ochranné známce, protože společnost má chráněnou pouze fialovou barvu, a nikoliv i tvar krávy. Společnost by se mohla domáhat pouze ochrany z titulu nekalé soutěže.

[248] Vlastník nemusí ani v době registrace vědět, jakým způsobem bude barvu při označování výrobků a služeb používat.

[249] Například pokud by byla fialová barva použita v takovém vyobrazení, které by měl někdo jiný zaregistrované jako obrazovou ochrannou známku.

[250] Rozsudek ESD ve věci Libertel.

[251] DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví*, 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 106 - 107.

[252] HAJN: *Práva k...*, s. 308. Jelikož tyto vzorníky neobsahují všechny barvy, dá se jimi znázornit pouze omezený počet barev, a to vždy v závislosti na konkrétním druhu použitého vzorníku.

[253] Viz § 1 odst. 2 Vyhlášky k ZOZ.

Pokud je označení tvořeno kombinací barev, jsou na jeho grafické ztvárnění kladeny přísnější podmínky.[254]

Označení tvořená barvou musí mít, aby mohla být zapsána, stejně jako všechny ochranné známky, rozlišovací způsobilost. Obecně platí, že s výjimkou mimořádných okolností nemají barvy rozlišovací způsobilost od počátku, ale mohou ji získat až následným užíváním. Existenci rozlišovací způsobilosti lze připustit před jakýmkoli užíváním jen výjimečně, zejména pokud je počet výrobků nebo služeb, pro které je požadován zápis, velmi omezený a pokud je relevantní trh velmi specifický.[255]

Rozlišovací způsobilost dále nemají ani barvy charakteristické pro určitý výrobek ve vztahu k tomuto výrobku. Například v rozsudku Tribunálu ze dne 25. září 2002, *Viking-Umwelttechnik vs OHIM*, T-316/00, ECR 2002 s. II-3715 bylo stanoveno, že šedá barva je přirozenou barvou materiálu a zelená pro zahradní nástroje. Dále pak v rozsudku Tribunálu ze dne 9. července 2003, *Stihl vs OHIM*, T-234/01, ECR 2003 s. II-2867 bylo řečeno, že oranžová barva slouží obecně k upoutání pozornosti na nebezpečné části nářadí, a tudíž nemá rozlišovací způsobilost pro motorové pily. Naopak čím více je určitá barva pro určité výrobky a služby neobvyklá, tím má barva větší rozlišovací způsobilost.[256] Vždy je třeba posuzovat neobvyklost ve vztahu ke konkrétním výrobkům a službám, pro které má být známka zapsána.[257]

Barvy charakteristické pro určitý výrobek či službu nejsou připuštěny k zápisu nejen z důvodu absence rozlišovací způsobilosti, ale též z důvodu ochrany veřejného zájmu, kterým je snaha umožnit přístup k těmto barvám i pro jiné subjekty, které nabízejí výrobky nebo služby stejného typu. V opačném případě by byli vlastníci ochranných známek zvýhodněni v hospodářské soutěži oproti ostatním soutěžitelům, kteří by tuto charakteristickou barvu užívat nesměli. Veřejný zájem lze spatřovat i v ochraně před „vyčerpáním barev". Pokud by byly totiž příslušné úřady k zápisu až příliš benevolentní, mohlo by docházet v krajních případech až k vyčerpání

[254] Blíže se těmito podmínkami zabýval ESD v rozsudku ze dne 24. června 2004, *Heidelberger Bauchemie GmbH*, C-49/02, ECR 2004 s. I-6129.
[255] PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství.* Praha : ASPI, a. s., 2007, s. 201 - 205. Ačkoli se jedná o právní větu ESD z rozhodnutí ve věci Libertel, je použitelná i pro posuzování rozlišovací způsobilosti národních ochranných známek ze strany ÚPV.
[256] Velmi originální a netypickou je již zmíněná fialová barva ve spojitosti s čokoládovými výrobky.
[257] Například červená barva by neměla rozlišovací způsobilost ve vztahu k bonbonům, neboť není výjimkou, když bonbony jsou této barvy, a naopak ji má ve vztahu k mobilním telekomunikačním službám, což dokazuje i fakt, že ji má pro své služby zapsanou mobilní operátor Vodafone.

barevného spektra, které je sice na jednu stranu velmi rozsáhlé, ale na druhou stranu si je třeba uvědomit, že lidské oko není schopné rozeznat nepatrné odstíny barev, a proto má rozlišovací způsobilost pouze omezené množství barev.[258] Pro posouzení, zda je zápis v rozporu s veřejným zájmem, je relevantní i skutečnost, že zápis je požadován pro velký počet výrobků nebo služeb.[259]

3.5.7 Kombinované ochranné známky

Kombinované ochranné známky jsou tvořeny kombinací slovních, obrazových a popřípadě i prostorových prvků. Tyto známky nejsou výslovně zmíněny v demonstrativním výčtu v ustanovení § 1 ZOZ, čl. 2 Směrnici 2008/95 a čl. 4 Nařízení 207/2009, ale z logiky věci vyplývá, že pokud jsou povoleny jednotlivé podoby, měla by být připuštěna i jejich vzájemná kombinace.

Výhodou kombinovaných známek je, že se mohou skládat z dílčích označení, která by byla samotná zápisu nezpůsobilá, protože jejich kombinací může vzniknout označení, která získá jako celek zápisnou způsobilost.[260] Prostřednictvím kombinované ochranné známky tak mohou získat zápisnou způsobilost označení, která by byla jinak nezpůsobilá zápisu z důvodu, že jsou **(i)** popisného charakteru, **(ii)** druhovým označením, **(iii)** bez rozlišovací způsobilosti nebo **(iv)** shodná či podobná s jinými ochrannými známkami či právy třetích osob.

Ochrana je poskytována známce jako celku a nikoliv jednotlivým dílčím označením. V praxi může dojít k tomu, že jednotlivá dílčí označení, ze kterých se známka skládá, jsou sama způsobilá být ochrannou známkou, neboť mají rozlišovací způsobilost a splňují i další zákonné náležitosti. Záleží na vlastníkovi kombinované ochranné známky, zda si nechá i tato jednotlivá dílčí označení zapsat jako samostatné ochranné známky, které budou mít současně svoji vlastní ochranu.

---

[258] BOŘUTOVÁ, Pavlína. *Netradiční známky v EU*. Brno, 2008, s. 30 - 31. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.

[259] DVOŘÁKOVÁ: *Zápisná způsobilost...*, s. 106.

[260] Tento přístup se uplatňuje v případě ochranných známek Společenství a národních ochranných známek ČR. Existuje ovšem i přísnější přístup pro posouzení zápisné způsobilosti ochranných známek, který vyžaduje, aby všechny prvky, ze kterých se známka skládá, byly zápisu způsobilé, tj. aby měly rozlišovací způsobilost, nebyly zaměnitelné a nebyly ze zápisu vyloučeny. Jednotlivé prvky se v tomto případě zkoumají zvlášť. LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 51 - 52.

V takovém případě by byla chráněna kombinovaná známka jako celek a zvlášť i její jednotlivé komponenty.[261]

3.5.8 Čichové ochranné známky

Český ani unijní zákonodárce původně výslovně nepočítal s existencí čichových ochranných známek, což dokazuje jednak nezmínění této podoby v demonstrativním výčtu podob ochranných známek a jednak znění důvodové zprávy k § 1 ZOZ. Čichové ochranné známky byly připuštěny až na základě judikatury ESD a byly prvními netradičními ochrannými známkami, jejichž existenci ESD připustil.

Z počátku nepanovala shoda na tom, zda je možné vůni zapsat jako ochrannou známku Společenství či nikoliv, protože neexistoval jednotný názor, zda lze vůni znázornit graficky. První, kdo se k této problematice kladně vyjádřil, byl OHIM, který povolil (až v odvolacím řízení[262]) registraci *„vůně čerstvě posekané trávy“* pro tenisové míčky.[263] Zabýval se přitom výkladem pojmového znaku *„grafická ztvárnitelnost“* uvedeného v čl. 4 Nařízení 40/94.

O několik let později se k této problematice vyjádřil i samotný ESD v rozhodnutí ve věci Sieckmann, ve kterém zaujal k této formě ochranných známek svůj postoj a zodpověděl řadu nejasných otázek. Jedná se o průlomové rozhodnutí, které položilo základy pro další vývoj netradičních ochranných známek.

V této věci si chtěl Ralf Sieckmann zaregistrovat čichovou ochrannou známku pro služby u Německého patentového a známkového úřadu. Jako znění ochranné známky uvedl název chemické látky (methyl cinnamate), připojil její chemický vzorec a vůni popsal jako „*balzámová ovocná vůně s jemným náznakem skořice*“. Dále uvedl, kde je možné tuto látku získat. Jeho žádost byla první instancí zamítnuta. Nakonec se spor dostal až k ESD, který měl za úkol zodpovědět předběžné otázky týkající se výkladu ustanovení čl. 2 První směrnice, protože německé známkové právo bylo implementací této směrnice a mělo být tedy vykládáno v jejím světle.

---

[261] Například společnost NIKE INTERNATIONAL LTD. vlastní ochrannou známku (i) obrazovou skládající se z „fajfky“ (ii) slovní obsahující pouze znění „Nike“ a (iii) kombinovanou, která představuje kombinaci těchto obrazových a slovních známek.

[262] Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 156/1998-2 ze dne 11. února 1999.

[263] CHARVÁT, Radim. *Ochranná známka Evropských společenství* [online]. Právní rádce, 24. srpna 2004, aktualizováno 25. února 2005 [cit. 2. června 2013]. Dostupné na < http://pravniradce.ihned.cz/c1-14793300-ochranna-znamka-evropskych-spolecenstvi >.

V první předběžné otázce se ESD zabýval tím, zda pojem „označení schopné grafického ztvárnění“ zahrnuje pouze označení, která mohou být znázorněna ve své viditelné podobě, nebo i jiná označení (např. vůně či zvuky), která samy o sobě nemohou být vnímána vizuálně, ale mohou být znázorněna nepřímo za použití určitých pomůcek.[264]

Druhá předběžná otázka zněla: „*Pokud bude odpověď na první otázku zodpovězena ve smyslu pro širokou interpretaci, bude požadavek grafického ztvárnění splněn v případě, bude-li označení znázorněno chemickým vzorcem, slovním popisem, uložením vzorku dané chemické látky nebo kombinací výše uvedených možností?*“[265]

ESD při **zodpovězení prvé otázky** nejprve dospěl k závěru, že výčet označení uvedený v čl. 2 První směrnice není taxativní a že ačkoli jsou v něm vyjmenována pouze označení vizuálně vnímatelná, nevyplývá z toho, že by jimi nemohla být i jiná označení, která nelze vnímat zrakem. ESD vyslovil: „*Ustanovení musí být interpretováno v tom smyslu, že* ***ochranná známka může být tvořena označením, jež není samo o sobě vizuálně vnímatelné pod podmínkou, že je graficky ztvárnitelné,*** *zejména formou obrázků, linií či znaků a že toto ztvárnění je jasné, přesné, ucelené, snadno dostupné, trvanlivé a objektivní.“*

Druhou otázku ESD vyřešil následujícím způsobem. Co se týká **chemického vzorce**, soud byl názoru, že pouze několik lidí bude schopno rozeznat vzorek vůně, a navíc že vzorec nereprezentuje vůni chemické látky, ale jenom samotnou látku jako takovou. Z těchto důvodů byla tato možnost zavrhnuta. **Popis vůně**, v daném případě *„balzámová ovocná vůně s jemným náznakem skořice“*, je podle ESD sice grafickým znázorněním, ale přesto musí být odmítnut, protože není dostatečně jasný, přesný a objektivní. **Uložení vzorku vůně** nepředstavuje vůbec grafické ztvárnění, a navíc není ani vzorek vůně dostatečně stálý a trvanlivý. Nakonec se postavil negativně i ke **kombinaci** výše uvedených možností. Argumentoval přitom slovy, že pokud nesplňují jednotlivé možnosti požadavek grafického ztvárnění, potom ho nemůže splňovat ani jejich kombinace. Odpověď na druhou otázku byla taková, že ani jedna z možností není dostatečná.[266]

[264] Bod 19 rozsudku ve věci Sieckmann.
[265] Bod 19 rozsudku ve věci Sieckmann.
[266] Bod 69 - 73 rozsudku ve věci Sieckmann.

O několik let později se Tribunál vyjádřil ve svém rozhodnutí ze dne 27. října 2005, *Eden SARL vs OHIM*, dále též „**Eden SARL**“[267] k dalším možnostem grafického ztvárnění. V tomto případě se žalobce domáhal zápisu čichového označení *„vůně zralé jahody“* pro své výrobky. Vůni graficky ztvárnil pomocí slovního popisu *„vůně zralé jahody“* v kombinaci s barevným vyobrazením zralé jahody, které tvořilo přílohu podání.[268]

Při posuzování **barevného vyobrazení** odkázal na rozhodnutí ve věci Sieckmann, kde soud rozhodl, že grafické ztvárnění čichové ochranné známky musí, aby bylo přijato, představovat vůni jako takovou, jejíž zápis je požadován, a nikoliv výrobek, který ji vydává.[269] Z těchto důvodů konstatoval, že vyobrazení jahody představuje pouze ovoce, které vůni produkuje, a nikoliv samotnou přihlašovanou vůni. Tato možnost tedy také nesplňuje požadavky grafické ztvárnitelnosti čichového označení.[270]

ESD v rozhodnutí ve věci Eden SARL tedy odmítl i další v úvahu připadající možnost grafického znázornění, a to prostřednictvím barevného vyobrazení a i jeho kombinací se slovním popisem vůně.

Rozhodnutími ve věci Sieckmann a Eden SARL byla existence čichových ochranných známek teoreticky umožněna, nicméně současně jimi byly vyloučeny veškeré možnosti (prostředky) grafické ztvárnitelnosti, čímž byla značně zpochybněna jejich praktická existence. Důkazem je fakt, že od této doby nebyla OHIMem registrována žádná čichová ochranná známka a jedinou, kterou kdy zaregistroval, zůstává „*vůně čerstvě posekané trávy*“ pro tenisové míčky, která je navíc v současné době již zaniklá. Dokud se tedy nenajde nějaký způsob grafického ztvárnění, kterým by se daly tyto známky objektivně, přesně a jednoznačně specifikovat, bude se existence těchto známek nacházet pouze v teoretické rovině. Jednou z možností, jak čelit tomuto nepříznivému stavu, by mohla být i případná legislativní změna, která by stanovila pro tyto známky speciální požadavky

[267] Rozsudek ze dne 27. října 2005, *Eden SARL v OHIM*, T-305/04, ECR 2005 s. II-4705.
[268] Co se týká slovního popisu, soud zde postupoval stejně jako v rozhodnutí ve věci Sieckmann a tuto možnost z důvodu nejasnosti, nepřesnosti a neobjektivnosti považoval za nedostačující. V této souvislosti se ještě vyjádřil, že v současné době stav techniky a vědy nenabízí žádnou obecně přijímanou klasifikaci vůní, která by umožňovala, obdobně jako mezinárodní kodex barev nebo hudebních znaků, vůni objektivně identifikovat a upřesnit pomocí přidělení názvu nebo kódu, které by byly natolik specifické a vlastní každé vůni, že by došlo k její individualizaci. Bod 34 rozsudku ve věci Eden SARL.
[269] Bod 39 rozsudku ve věci Eden SARL.
[270] Bod 40 rozsudku ve věci Eden SARL.

pro registraci.[271] Mělo by se ale zároveň jednat o takové požadavky, které by byly pro přihlašovatele splnitelné.

3.5.9 Zvukové ochranné známky

Zvukovými ochrannými známkami se rozumí označení tvořená pomocí zvuku, melodie, znělky, hluku nebo jiných sluchově vnímatelných vjemů.

Obdobně, jako tomu je u čichových ochranných známek, demonstrativní výčty s touto podobou ochranných známek nepočítají a v důvodové zprávě k ZOP je tato forma dokonce výslovně vyloučena.[272] Jednoznačné vyřešení otázky, zda je tato forma ochranných známek připuštěna a případně za jakých podmínek, přinesl ESD ve svém rozsudku ze dne 27. listopadu 2003 ve věci *Shield Mark BV vs Joost Kist* (dále též „**Shield Mark**“).[273] Nutno poznamenat, že již v době před vydáním tohoto rozsudku připustil OHIM zápis zvukových ochranných známek.[274]

ESD v tomto rozsudku zdůraznil, že **označení nemůže být zapsáno jako zvuková známka, pokud přihlašovatel v přihlášce neprohlásil, že označení má být chápáno jako zvukové označení. V takovém případě existuje předpoklad, že se jedná o slovní nebo obrazovou známku, tak jak je v přihlášce vyobrazena.**[275] Chráněná by byla za této situace její slovní nebo obrazová verze a nikoli její zvuková

[271] Například ustoupení od požadavku grafické ztvárnitelnosti.
[272] ZOZ a jeho důvodová zpráva jsou ovšem starší než judikatura ESD.
[273] Rozsudek ESD ze dne 27. listopadu 2003, *Shield Mark BV vs Joost Kist*, C-283/01, ECR 2003 s. I-14313.
České znění rozhodnutí je dostupné v databázi správních a soudních rozhodnutí na <https://isdv.upv.cz/dbr/spring/showCategory>.
Co se týká samotného případu, společnost Shield Mark byla vlastníkem 14 ochranných známek zapsaných u Úřadu pro ochranné známky v Beneluxu. Známky byly u úřadu specifikovány různým způsobem (odkaz na předloženou hudební osnovu, sled vypsaných not za sebou a pomocí onomatopoie). Některé z těchto známek byly neoprávněně užívány, a proto byla podána žaloba k nizozemskému soudu, který vyslovil závěr, že zvukové známky společnosti jsou vyloučeny ze zápisu do rejstříku ochranných známek. Následovalo odvolání k vrchnímu nizozemskému soudu, který zformuloval a předložil ESD předběžné otázky. ESD na úvod konstatoval, že směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že ochrannou známku mohou tvořit i zvuky, jestliže jsou schopné grafického ztvárnění. Dále se zabýval požadavky samotného grafického ztvárnění a při té příležitosti odkázal na svoje předchozí rozhodnutí ve věci Sieckmann zabývající se čichovými známkami, kde bylo stanoveno, že ochranná známka může být tvořena označením, které není samo o sobě vizuálně vnímatelné pod podmínkou, že je graficky ztvárnitelné, zejména formou obrázků, linií či znaků, a že toto ztvárnění je jasné, přesné, ucelené, snadno dostupné, srozumitelné, trvanlivé a objektivní. Tyto podmínky se tedy vztahují i na zvuková označení jakožto další druh vizuálně nevnímatelných známek.
[274] V databázi ochranných známek můžeme z této doby nalézt zapsanou melodii společnosti Nokia Corporation, která se později stala notoricky známá jako vyzváněcí tón.
[275] Bod 58 rozsudku ve věci Shield Mark.

transformace. Obdobně by tento závěr měl platit ohledně čichových ochranných známek.

ESD se dále zabýval jednotlivými konkrétními podobami znázornění, na které se národní soud dotázal v předběžné otázce, a posuzoval, zda jsou u nich splněny požadavky grafického ztvárnění.

Pokud jde o vyobrazení zvukové známky **popisem pomocí psaného jazyka** (*„prvních devět not skladby „Pro Elišku““* a *„kokrhání kohouta“*), ESD shledal, že takovéto označení postrádá přesnost a jasnost, a proto neumožňuje určit přesně předmět ochrany. Následkem je, že takovýto popis nevyhovuje požadavkům grafického ztvárnění.[276]

Jde-li o popis zvuku v podobě **onomatopoie**[277] (v předmětné věci popis kokrhání kohouta jako „*Kukelekuuuuu*“), ESD konstatoval, že zde chybí spojitost mezi vyslovenou onomatopoie jako takovou a skutečným zvukem, který má foneticky napodobit. Navíc onomatopoie má subjektivní charakter, protože může být vnímána odlišně v závislosti na jednotlivci nebo státu.[278] Jako příklad poslouží nizozemská onomatopoie kokrhání kohouta „*Kukelekuuuuu*“ a česká „*Kykyrykýýýýý*“. Tato možnost byla ESD tedy také odmítnuta.

Poté se zabýval **jednoduchým notovým zápisem** tvořeným pouhým sledem not bez jakéhokoliv jiného upřesnění (*„e, dis, e, dis, e, h, d, c, a“*). Tento popis je podle názoru ESD nejasný, nepřesný, neucelený a neumožňuje určit výšku a délku zvuků, což jsou významné parametry pro rozpoznání melodie. Proto byl i tento způsob považován za nevyhovující požadavkům grafického ztvárnění, a byl tedy odmítnut.[279]

Naopak za vyhovující ESD uznal **notový zápis**, a to za předpokladu, že je rozdělený na takty a opatřený stupnicí, klíčem, hudebními notami, pomlkami a posuvkami, protože takovýto zápis dává notám určitou hodnotu a je z něho možné určit výšku a délku trvání tónů.[280] Pokud bude dále řeč o „notovém zápisu“, bude tím myšlen právě uvedený notový zápis.

---

[276] Bod 59 rozsudku ve věci Shield Mark.
[277] Onomatopoie (zvukomalba) je skupina slov, která foneticky napodobují různé přirozené zvuky. Viz KLIMEŠ, Lubomír. *Slovník cizích slov*. 7. vydání. Praha : SPN PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, akciová společnost, 2005, s. 511.
[278] Bod 60 rozsudku ve věci Shield Mark.
[279] Bod 61 rozsudku ve věci Shield Mark.
[280] Bod 62 rozsudku ve věci Shield Mark.

ESD ve věci Shield Mark uznal notový zápis jako jedinou podobu, která vyhovuje požadavkům grafického ztvárnění, tak jak požaduje čl. 2 První směrnice. Ke škodě věci se ESD odmítl zabývat tím, zda předpoklady grafické ztvárnitelnosti splňuje grafické vyobrazení (např. sonogramem), zvukový záznam připojený k přihlášce, digitální záznam připojený na internetu a kombinace těchto možností, a to z důvodu, že se mu jevily tyto otázky jako hypotetické, protože v daném případě společnost nepodala přihlášku ani v jedné z těchto podob.

Shora uvedené závěry ESD jsou aplikovatelné jak na ochranné známky Společenství, tak i na národní ochranné známky. V souvislosti s ochrannými známkami Společenství je v současné době notový zápis výslovně zmíněn i v pravidlu 3 odst. 6 Prováděcího nařízení. U národních ochranných známek tomu však tak není. Vyhláška k ZOZ, která mj. stanovuje bližší náležitosti přihlášek národních ochranných známek, zvukovou podobu ochranných známek nepředvídá. Přestože by takováto mezera v právní úpravě neměla mít vliv na přípustnost zvukových národních ochranných známek, protože vyhovující způsob ztvárnění, kterým je notový zápis, vyplývá přímo z judikatury ESD, de lege ferenda by bylo vhodné do Vyhlášky k ZOZ zařadit ustanovení, které by blíže stanovilo náležitosti přihlášek zvukových ochranných známek.

Jde-li o grafické ztvárnění pomocí **sonogramu**,[281] kterým se ESD nezabýval, tak tento způsob grafického ztvárnění byl nejprve odmítnut v rozhodnutím OHIMu ve věci, ve které si chtěl přihlašovatel zapsat „*Tarzanův řev*“ jako zvukovou ochrannou známku.[282] Jelikož toto rozhodnutí vyvolalo veliký zájem médií, vydal k němu OHIM dne 5. listopadu 2007 vyjádření.[283] V jeho závěru bylo konstatováno, že OHIM je připraven přijmout sonogram jako způsob grafického ztvárnění, pokud je současně předložen i MP3 soubor.[284] Následně byly vypracovány i vnitřní pokyny týkající se

[281] Sonogram můžeme zjednodušeně definovat jako grafické zobrazení zvuku, na kterém je vidět, jak se mění signál zvuku v závislosti na čase.
[282] Rozhodnutí odvolacího senátu OHIMu č. R 708/2006-4 ze dne 27. září 2007.
[283] *Press Release CP/07/01 : Tarzan's trade mark yell* [online]. Europa.eu, 5. listopadu 2007, [cit. 2. června 2013].
Dostupné na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/OHIM/news/051107_en.pdf>.
[284] *Clarification on the registration of sounds as Community Trade Marks* [online]. ADDLESHAW GODDARD, [cit. 2. června 2013].
Dostupné na <http://www.addleshawgoddard.com/view.asp?content_id=3292&parent_id=3288>.

řízení před OHIMem,[285] v nichž bylo zopakováno, že OHIM přijímá jako grafické ztvárnění pouze notový zápis. Nicméně současně v nich bylo připuštěno, že je možné přijmout i zvuk graficky ztvárněný pomocí sonogramu, pokud je současně přiložen zvukový soubor. Tato výjimka byla stanovena pouze pro případy, kdy nelze zvuky zaznamenat pomocí notového zápisu (např. zvuky zvířat, automobilu apod.). Nutno podotknout, že se jedná pouze o vnitřní pokyny OHIMu vztahující se na ochrannou známku Společenství a nikoli o závazný pramen práva. Nebylo by tedy možné se na základě těchto vnitřních pokynů domáhat před ÚPV zápisu národní zvukové ochranné známky, která by byla graficky ztvárněná pomocí sonogramu v kombinaci s přiložením zvukového souboru. Ač vnitřními pokyny OHIMu není ÚPV vázán, mohou pro něho sloužit jako inspirace k tomu, aby při své praxi i tuto alternativu grafického ztvárnění připustil.

K samotnému zvukovému záznamu připojenému v přihlášce bez uvedení dalšího se doposud nevyjádřila žádná instituce EU.[286] Dá se ovšem předpokládat, že by tato možnost nebyla připuštěna, neboť nevyhovuje současné definici ochranné známky, jejímž pojmovým znakem je „grafická ztvárnitelnost“, kterou zvukový záznam bezesporu postrádá. Lze zde nalézt určitou analogii s rozhodnutím ve věci Sieckmann, kde nebyla připuštěna možnost specifikovat vůni uložením vonné ampulky u OHIMu z důvodu, že takováto metoda nesplňuje požadavky grafického ztvárnění. Nemělo by být proto ani dostačující „uložení“ zvukového záznamu. Dalším důvodem stojícím proti připuštění tohoto způsobu specifikace ochranné známky je, že při tomto způsobu hrozí nebezpečí subjektivního zkreslení, protože každý člověk vnímá zvuk jinak. Tento způsob by tak postrádal objektivní ztvárnění jako v případě notového záznamu.

Zvukový záznam, jak již bylo výše uvedeno, je povinně přikládán v případě, že je zvuková ochranná známka Společenství ztvárněna pomocí sonogramu. Zde tedy dochází ke specifikaci ochranné známky kombinací obou způsobů (sonogramem a zvukovým záznamem), přičemž ani jeden z nich by nebyl sám o sobě dostačující.

---

[285] *THE MANUAL CONCERNING PROCEEDINGS BEFORE THE OFFICE FOR HARMONIZATION IN THE INTERNAL MARKET (TRADE MARKS AND DESIGNS) : PART B* [online]. Europa.eu, [cit. 2. června 2013]. Dostupná na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/legalReferences/partb_examination.pdf>.

[286] Je řeč o situaci, kdy přihlašovatel použije pouze metodu uložení zvukového záznamu bez současného přiložení notového zápisu, případně sonogramu.

Jestliže je známka ztvárněna pomocí notového zápisu a přihláška je současně podávána elektronicky, přihlašovatel má povinnost přikládat zvukový záznam.[287] Ochranná známka je však i v případě, kdy je k notovému zápisu přikládán zvukový záznam, ztvárněna pouze tímto notovým zápisem (na rozdíl od sonogramu je samotný notový zápis bez dalšího dostačující způsob specifikace ochranné známky). Případný zvukový záznam tedy představuje pouze doplňující přílohu přihlášky. Bližší podmínky elektronických podání a připojování zvukových souborů stanovil prezident OHIMu v rozhodnutí č. EX-05-3 ze dne 10. října 2005.[288]

De lege ferenda lze doporučit, aby byla přihlašovatelům uložena povinnost přiložit zvukový záznam k přihlášce ve všech případech a aby byly současně tyto zvukové záznamy ochranných známek veřejně přístupné. Veřejnost by si mohla v takovém případě lépe představit zvuk, který je přesně chráněn. Zveřejněna by nebyla pouze nepřímá transformace zvuku do grafické podoby, nýbrž přímo samotné znění zvukové ochranné známky. Předmět ochrany by byl zřejmý každému bez ohledu na to, zda zná noty či nikoli.

Shrneme-li výše uvedené, v současnosti je možné zvukové ochranné známky Společenství v přihlášce specifikovat buď pomocí **(i)** notového zápisu nebo v případech, kdy nelze zvuky zaznamenat pomocí notového zápisu, pomocí **(ii)** sonogramu za současného uložení zvukového záznamu. Národní ochranné známky by bylo možné specifikovat prozatím pouze pomocí notového zápisu, kterým není možné ovšem specifikovat (zaznamenat) všechny zvuky. Specifikaci sonogramem za současného uložení zvukového záznamu by mohla připustit na národní úrovni změna právní úpravy, nová judikatura ESD nebo pokud by ÚPV přijal praxi OHIMu za svou.

3.5.10 Chuťové ochranné známky

Chuťovou ochrannou známkou se zabýval ve své rozhodovací praxi OHIM.[289] Přihlašovatel požadoval zapsání chutě specifikované jako „*chuť umělých jahod*“ pro

[287] Pravidlo 3 odst. 6 Prováděcího nařízení.
[288] Rozhodnutí prezidenta OHIMu č. EX-05-3 ze dne 10. října 2005, OJ 1/2006, s. 7 a násl. Dostupné na <http://oami.europa.eu/en/office/diff/pdf/jo-0601.pdf>.
[289] Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 120/2001-2 ze dne 4. srpna 2003.

farmaceutické preparáty. Zápis byl OHIMem odmítnut, protože grafické ztvárnění známky pomocí slovního popisu vůně není jasné, přesné a objektivní.[290]

Doposud nebyla žádná chuťová ochranná známka OHIMem nebo ÚPV zapsána.[291] Stejně jako u čichových ochranných známek by bylo možné teoreticky jejich existenci připustit. Prakticky ale nebude možné prozatím takováto označení zapsat, protože doposud neexistuje žádný způsob, kterým by bylo možné chuť graficky ztvárnit, a aby se zároveň jednalo o ztvárnění jasné, přesné, snadno dostupné, trvanlivé a objektivní. Chuť prozatím postrádá mezinárodně uznávaný identifikační kód, který by ji dokázal jednoznačně a přesně specifikovat. Slovní popis chutě, jak bylo řečeno, je nedostačující.

3.5.11 Další podoby ochranných známek

Začínají se objevovat i další druhy známek a je otázkou času, kdy dojde k jejich většímu rozšíření. Zajímavé bude sledovat, jaký k nim zaujme postoj ESD a jaké stanoví pro jejich zápis předpoklady. Rozvoj těchto známek prozatím probíhá na unijní úrovni v podání OHIMu.

Řadíme sem **hmatové známky (tactile marks)**, které jsou schopné rozlišovat výrobky na základě doteku. K nim se vyjádřil OHIM ve věci „FIVE RIBBS“, ve kterém byla požadována ochrana pro oční čočky, které byly na svém boku opatřeny rýhami.[292] Požadavek grafické zrvárnitelnosti hmatových známek by mohl být naplněn pomocí jejich detailního slovního popisu kombinovaného s grafickým ztvárněním.[293]

V současné době jsou u OHIMu zaregistrované i **hologramové známky.**[294] Hologram lze definovat jako trojrozměrnou celistvou plastickou plochu. Aby hologramová ochranná známka splnila požadavek grafického znázornění, mělo by vyobrazení ochranné známky obsahovat jednoduchý pohled na označení, které obsahuje holografický efekt ve své celistvosti nebo několikanásobný pohled na hologram

[290] Pro upřesnění, odmítnut byl zápis chuťové ochranné známky v tomto konkrétním případě. Nedošlo však k popření existence chuťových známek jako takových.
[291] DVOŘÁKOVÁ: Zápisná způsobilost..., s. 108.
[292] Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM č. R 448/1999-2 ze dne 21. března 2001. Zápis ochranné známky byl proveden. Přihláška má číslo 395459.
[293] SCHÖNBORNOVÁ, Markéta. Ochranné známky v právním řádu České republiky a jejich nové typy. *Průmyslové vlastnictví*, 2009, roč. 19, č. 2, s. 63 – 64.
[294] K měsíci květnu roku 2013 OHIM zapsal dvě takovéto ochranné známky. Číslo přihlášky 1787456 a 2559144.

z různých úhlů. Je nutno ovšem podotknout, že v případě hologramových známek činí velké potíže posuzování jejich rozlišovací způsobilosti.[295]

Prozatím u zrodu jsou známky **posuňkové, pohybové, multimediální, poziční, pocitové** a **světelné.**[296]

[295] SCHÖNBORNOVÁ, Markéta. Ochranné známky v právním..., s. 62.
[296] DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost..., s. 111 – 112 a SCHÖNBORNOVÁ: Ochranné známky v právním..., s. 62 - 64. Podrobněji k těmto dalším formám ochranných známek v SANDRI, Stefano; RIZZO, Sergio. *Non-Conventional Trade Marks and Community Law.* Leicester : MARQUES, 2003, s. 56-57.

4 Označení původu a zeměpisná označení

4.1 Historický exkurz

Označení původu patří k nejstarším institutům průmyslového vlastnictví. Jejich počátky sahají rovněž do období starověku. Již v této době si lidé uvědomovali, že produkty opatřené označením původu, které poukazovalo na spjatost výrobků s určitou oblastí, mohou být v konkurenčním prostředí lépe prodejné než stejné produkty pocházející z jiných území, a to především díky své výjimečné kvalitě dané tímto územím. Vývoj označení původu a ochranných známek byl zpočátku značně provázán. Profesor Michal Blakeney v této souvislosti tvrdí, že právě označení původu patřila k nejstarším typům ochranných známek.[297] Později byl význam označení původu odsunut do pozadí a pozornost přešla spíše k ochranným známkám.[298] Označení původu si ovšem uchovala významné postavení v souvislosti s potravinami a lihovinami. I přes jejich společný počáteční vývoj postupem času vznikly dva samostatné právní instituty.[299]

Přestože se lze setkat s užíváním označení původu již v období starověku, první právní úprava se vyvinula mnohem později, a to až v průběhu 20. století.[300]

Prvním předpisem účinným na našem území byl **zákon č. 5/1924 Sb., o označení původu zboží**, jehož účinnost trvala jenom krátce. Zrušen byl již **zákonem č. 111/1927 Sb., o ochraně proti nekalé soutěži.** Tento předpis se věnoval mimo jiné také ochraně před - slovy zákona - „*nesprávným označováním původu zboží*“.[301] Neobsahoval ovšem vymezení pojmu „označení původu“.[302] Zákon si zachoval platnost až do konce roku 1950, kdy byl zrušen zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.[303]

---

[297] BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law & Regulation*, 2000, č. 6, s. 48.
[298] LOCHMANOVÁ: *Práva na označení...*, s. 119.
[299] PEŠTUKA, Vojtěch. *Zeměpisné označování výrobků v právu a praxi EU (ES).* Brno, 2009, s. 4, 14 až 17. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.
[300] KNAP, Karel; KUNZ, Otto; OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích.* Praha : Academia, 1988, s. 16.
[301] Viz ustanovení § 4 až § 9 tohoto předpisu.
[302] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 171.
[303] Před nekalosoutěžním jednáním, jehož součástí je i „*nesprávné označování původu zboží*“, poskytovala ochranu generální klauzule obsažená v § 352 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. Toto ustanovení bylo účinné až do okamžiku, kdy ho zrušil ObchZ.

Samostatnou právní úpravu získalo označení původu opět **zákonem č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu výrobků,** a jeho prováděcí **vyhláškou č. 160/1973 Sb.**, o řízení ve věcech označení původu výrobků.

Vzhledem k tomu, že (i) zákon byl poplatný době svého vzniku, (ii) vycházel z tehdejších společenských poměrů založených na dominantním postavení státu (např. omezení autonomie vůle nutným souhlasem ÚPV při některých převodech označení původu) a že (iii) nastala potřeba harmonizovat vnitrostátní právo s právem komunitárním z důvodu budoucího vstupu ČR do EU,[304] byl stávající zákon zrušen a nahrazen novější úpravou vtělenou do **zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele** (tento zákon ve znění jeho pozdějších předpisů bude dále označen též jako „**ZOP**“).[305] ZOP byl již plně připraven na vstup ČR do EU, což dokazují jeho některá ustanovení, jejichž účinnost byla podmíněna právě tímto vstupem. Dále ZOP zavedl na území ČR nový institut po vzoru komunitárního práva, a to zeměpisné označení, které představuje nejmladší druh práv na označení a které se vyvinulo z označení původu, s nímž ho pojí blízký vztah.

Významný mezník ve vývoji označení původu a zeměpisného označení představoval vstup ČR do EU, ke kterému došlo ke dni 1. května 2004 a v důsledku něhož byla na území ČR závazná právní úprava EU, která zavedla unijní systém ochrany označení původu a zeměpisného označení.

Nelze nezmínit, že během druhé poloviny 20. století přistoupila ČR postupně k řadě vícestranných a dvoustranných mezinárodních smluv zabývajících se označením původu (k mezinárodním smlouvám blíže v podkapitole 4.2.3).

4.2 Současná právní úprava

4.2.1 Úprava na národní úrovni

Národní označení původu a zeměpisné označení (dále v rámci kapitoly 4 společně též jako „**označení**“) jsou obecně upraveny v **ZOP** a **vyhláškou Ministerstva**

[304] I přes veškeré výhrady bylo možné považovat zákon za poměrně kvalitní, o čemž svědčí i skutečnost, že za celou dobu platnosti nebyl ani jednou novelizován.
[305] Důvodová zpráva k ZOP. Obecná část. I. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění hlavních principů navrhované úpravy.

zemědělství č. 243/2002 Sb., kterou se tento zákon provádí, ve znění pozdějších předpisů.

Vedle toho jsou označení dále upravena i jinými speciálními předpisy, jejichž předmětem ochrany je určitý výrobek vztahující se k určitému místu. Ochranu Žateckému, Úštěckému a Tršickému chmelu poskytuje **zákon č. 97/1996** Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, a jeho **prováděcí vyhláška č. 325/2004** Sb. Dalším zvláštním předpisem je **vládní nařízení č. 54/1936** Sb., o okrskovém pojmenování „Třeboňský kapr", které chrání toto pojmenování (označení) tím, že ho umožňuje použít jenom k označení kaprů pocházejících z chráněného okrsku vymezeného seznamem rybníků uvedených v příloze tohoto nařízení.[306] Tyto speciální předpisy neobsahují komplexní úpravu ochrany těchto označení, ale jsou důležité z hlediska definice pojmů a vymezení lokalit.[307]

Na označení se uplatní i úprava nekalé soutěže obsažená v § 2976 a násl. NOZ, a to především skutková podstata *klamavé označení zboží a služeb* dle ustanovení § 2978 NOZ, *vyvolání nebezpečí záměny* dle ustanovení § 2981 NOZ a *parazitování na pověsti* dle ustanovení § 2982 NOZ.

Zápis označení původu a zeměpisných označení do rejstříku probíhá, obdobně jako tomu je u ochranných známek, v řízení, jež je podle § 13 ZOP až na uvedené výjimky subsidiárně upraveno Správním řádem.

Na označení původu a zeměpisná označení se použije ZVPPV a stejné skutkové podstaty Trestního zákoníku a Přestupkového zákona jako v případě obchodní firmy a ochranných známek (tj. § 268 Trestního zákoníku a § 33 Přestupkového zákona).

4.2.2 Úprava na unijní úrovni

Unijní označení neposkytují ochranu obecně pro veškeré zboží. Označeními původu a zeměpisnými označeními zemědělských produktů a potravin se zabývá **Nařízení 510/2006** a jeho prováděcí **Nařízení Komise (ES) č. 1898/2006** ze dne 14. prosince 2006, ve znění pozdějších nařízení.[308] Nařízení 510/2006 neposkytuje

[306] JEŽEK, Jiří. Označení původu a zeměpisná označení. *Obchodní právo*, 2002, roč. 11, č. 12, s. 10.
[307] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 173.
[308] Úř. věst. L 369, 23. prosince 2006, s. 1 a násl.

komplexní ochranu, nýbrž se týká pouze označení vztahujících se k zemědělským výrobkům a potravinám.[309]

Speciální úpravě podléhají vína a lihoviny. Víny se zabývá **Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007** ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty,[310] ve znění pozdějších nařízení, a jeho prováděcí **Nařízení Komise (ES) č. 607/2009** ze dne 14. července 2009, které stanovuje některá prováděcí pravidla týkající se chráněných označení původu a zeměpisných označení, tradičních výrazů, označování a obchodní úpravy některých vinařských produktů,[311] ve znění pozdějších nařízení.[312] Lihovinám se věnuje **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008** ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89, ve znění pozdějších nařízení.[313]

V souvislosti s přípravou vstupu ČR a dalších devíti států do EU v roce 2004 bylo nutné legislativně vyřešit potenciální kolize mezi již zapsanými národními a unijními označeními. To si kladlo za cíl **Nařízení Komise (ES) č. 918/2004** ze dne 29. dubna 2004, kterým byla zavedena přechodná opatření na ochranu zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.[314]

Od označení původu a zeměpisných označení je třeba odlišovat **zaručenou tradiční specialitu**, která je zcela samostatný institut, který s označeními souvisí, neboť i on představuje určité označení výrobků. Tento institut je upraven pouze v právu EU, a to konkrétně v **Nařízení Rady (ES) č. 509/2006** ze dne 20. března 2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality (dále též „**Nařízení 509/2006**“).[315]

---

[309] Dle čl. 1 odst. 1 Nařízení 510/2006 se konkrétně jedná o zemědělské produkty určené pro lidskou spotřebu, které jsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování Evropské unie, a o potraviny a zemědělské produkty uvedené v příloze I a II Nařízení 510/2006.
[310] Úř. věst. L 299, 16. listopadu 2007, s. 1 a násl.
[311] Úř. věst. L 193, 24. července 2009, s. 60 a násl.
[312] Prováděcí nařízení původně sloužilo k provedení Nařízení Rady (ES) č. 479/2008 ze dne 29. dubna 2008 o společné organizaci trhu s vínem, které bylo později zrušeno Nařízením Rady (ES) č. 491/2009 ze dne 25. května 2009, jež ve svém článku 3 stanovilo, že veškeré odkazy na zrušené nařízení se považují za odkazy na nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007. Z tohoto důvodu je Nařízení Komise (ES) č. 607/2009 prováděcím nařízením ve vztahu k Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007.
[313] Úř. věst. L 39, 13. února 2008, s. 16 – 54.
[314] Úř. věst. L 163, 30. dubna 2004, s. 88 - 89.
[315] Úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 1 a násl.

4.2.3 Úprava na mezinárodní úrovni

Mezinárodní smlouvy v této oblasti, kterými je ČR vázána, můžeme rozdělit jednak na multilaterální a bilaterální a jednak na smlouvy zabývající se více nehmotnými statky (smlouvy obecného charakteru) a na smlouvy věnující se výhradně označením (smlouvy speciální).

Do skupiny smluv multilaterálních speciálních spadá Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (dále též „**Lisabonská dohoda**“),[316] která zavádí institut mezinárodního označení původu. Označením původu je na základě této dohody poskytována ochrana na území tzv. „Zvláštní unie“, která je tvořena státy, které dohodu podepsaly (viz čl. 1 Lisabonské dohody). Označení původu jsou dle Lisabonské dohody zapisována u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví, který je zřízen **Úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví** ze dne 14. července 1967, ve znění pozdějších změn.[317]

Další multilaterální speciální smlouvou je **Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží** ze dne 14. dubna 1891, ve znění pozdějších revizí,[318] a její **Stockholmské dodatkové znění** ze dne 14. července 1967,[319] které ukládají smluvním státům povinnost zavést ve svém národním zákonodárství určité prostředky sloužící k ochraně před označováním výrobků klamavými a falešnými údaji o zemi původu či o místech ležících v této zemi.

Kromě výše uvedených multilaterálních mezinárodních smluv zabývajících se výhradně jedním právem duševního vlastnictví jsou označení chráněna i dalšími jinými multilaterálními smlouvami, které se vztahují na práva duševního vlastnictví obecně (smlouvy obecného charakteru). Jedná se konkrétně o **PUÚ** (čl. 9 a 10), která upravuje zabavování výrobků obsahujících „falešné“ označení původu, nebo o dohodu **TRIPS** (čl. 22 a 23).

---

[316] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 79/1985 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 31. října 1973.
[317] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 22. prosince 1970.
[318] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1963 Sb. Dohoda vstoupila v platnost pro ČR dne 1. června 1963.
[319] Zveřejněno vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 68/1975 Sb. Dodatkové znění vstoupilo v platnost pro ČR dne 29. prosince 1970.

Pro tvorbu označení jsou dále významné bilaterální smlouvy, které uzavřela ČR s jinými státy. Těmito smlouvami se smluvní státy zavázaly chránit určitá označení, která se vážou k jejich území. Označení, jež jsou chráněna, jsou uvedena v těchto mezinárodních smlouvách, jejich protokolech a přílohách. Některá z takto chráněných označení jsou označení původu chráněná na národní úrovni. Uvedením těchto označení v mezinárodní smlouvě dochází k rozšíření jejich ochrany i na území smluvního státu. Principiálně spočívá ochrana v tom, že se smluvní stát A zavazuje k tomu, že na jeho území budou používána geografická označení vztahující se ke smluvnímu státu B výhradně na zboží pocházejícím ze smluvního státu B. Tato ochrana tedy vede k tomu, že v ČR není možné příslušná chráněná geografická označení smluvních států zapsat pro výrobky a služby pocházející z ČR (stejné omezení platí i pro zápis geografických označení vztahujících se k ČR ve smluvních státech).

Konkrétně se jedná o bilaterální smlouvu, kterou uzavřela ČR dne 16. listopadu 1973 se **Švýcarskem,**[320] dne 11. června 1976 s **Rakouskem**[321] a dne 10. ledna 1986 s **Portugalskem.**[322]

Ze všech shora uvedených mezinárodních smluv pouze Lisabonská dohoda vytváří samostatný mezinárodní systém zápisu označení původu, který stojí vedle národního a unijního. Ostatní smlouvy pouze ukládají jednotlivým státům určité povinnosti ve vztahu k ochraně označení a smluvní státy poté tyto povinnosti promítají do svých národních právních úprav.

4.3 Pojem označení původu a zeměpisné označení a jejich základní vymezení

Na území ČR existují vedle sebe (obdobně jako u ochranných známek) tři systémy označení, které jsou do jisté míry na sobě navzájem nezávislé (národní, unijní a mezinárodní systém), v důsledku čehož je nutné rozlišovat:

- *národní označení původu a zeměpisná označení*, která jsou zapisována u ÚPV s účinky na území ČR,

[320] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 13/1976 Sb. Smlouva vstoupila v platnost dne 14. ledna 1976.
[321] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 19/1981 Sb. Smlouva vstoupila v platnost dne 26. února 1981.
[322] Zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 63/1987 Sb. Dohoda vstoupila v platnost dne 7. března 1987.

- *unijní označení původu a zeměpisná označení*, která jsou zapisována Komisí s účinky na území celé EU a
- *mezinárodní označení původu*, která jsou zapisována u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví s účinky na území celé tzv. „Zvláštní unie".

Výše zmíněná trojkolejnost národních, unijních a mezinárodních označení ovšem neplatí absolutně v celém rozsahu. Národní a mezinárodní systém umožňuje zápis a ochranu označení obecně ve vztahu ke všem výrobkům a službám. Naproti tomu unijní systém reguluje označení pouze ve vztahu k omezenému sortimentu zboží (zemědělské produkty, potraviny, víno a lihoviny). Dále mezinárodní systém zná pouze institut označení původu, nikoli i zeměpisné označení.

Existence mezinárodního systému označení je obdobně jako v případě ochranných známek do značné míry podmíněna existencí národního systému. Nejedná se tedy o zcela samostatný systém, jako tomu je v případě unijních a národních označení. Na mezinárodní úrovni jsou totiž chráněna označení původu, která jsou „*uznávána a chráněna z tohoto titulu v zemi původu*" (tj. která jsou zapsána na národní úrovni).[323] Bez ochrany (zápisu) na národní úrovni by tedy nebylo ani mezinárodního označení původu. Vzhledem k této závislosti **nejsou pro mezinárodní označení původu stanovena zvláštní pravidla tvorby**. Mezinárodní označení původu předpokládají, že na národní úrovni bude zapsáno označení, které bude v souladu s pravidly tvorby stanovenými pro národní označení. O tvorbě mezinárodních označení původu tedy není možné hovořit, neboť co bude platit pro tvorbu národního označení, bude de facto platit zprostředkovaně i pro tvorbu mezinárodního označení původu.

Společným znakem unijního a mezinárodního systému je to, že oba **prolamují zásadu teritoriality**, neboť ochrana je poskytována označením na území více států (viz podkapitola 1.2).

Každý z těchto systémů obsahuje samostatnou legální definici označení. Lisabonská dohoda (tj. mezinárodní systém) ovšem operuje pouze s pojmem označení původu. Zeměpisné označení jakožto novější institut jí tedy není znám. Definice označení původu je však v Lisabonské dohodě vymezena šířeji, než tomu je na národní a unijní úrovni. Absenci institutu mezinárodního zeměpisného označení je tedy možné překlenout tím, že se pod mezinárodní označení původu subsumují i ty nehmotné statky,

[323] Viz čl. 1 odst. 2 Lisabonské dohody.

které odpovídají institutu zeměpisného označení, jak je definováno na národní a unijní úrovni.

Na národní a mezinárodní úrovni je možné zapsat označení obecně ke všem výrobkům a službám. V této souvislosti **ZOP** v § 2 písm. c) zavádí **legislativní zkratku** „**zboží**“, které je vymezeno jako „***jakákoliv movitá věc**, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli, přičemž se za zboží považují **i služby***“. **Lisabonská dohoda** operuje s pojmem „výrobek“, jehož definici nikde nepodává. Ač Lisabonská dohoda na žádném místě nehovoří o službách, domnívám se, že by mohly být **pod pojem „výrobek“ subsumovány na základě jeho extenzivního výkladu i služby**, protože to vyžaduje i samotný účel a smysl Lisabonské dohody. Opomenutí služeb nebylo dle mého názoru úmyslem, ale bylo zapříčiněno dobou vzniku Lisabonské dohody, kdy se nepředpokládalo užití označení i ve vztahu ke službám. Unijní systém reguluje označení pouze ve vztahu k zemědělským produktům, potravinám, vínu a lihovinám. Výrobky, a to včetně unijních zemědělských produktů, potravin, vín a lihovin, a služby budou dále označeny společně v rámci kapitoly 4 též jako „**zboží**“.

Vzhledem k tomu, že definice unijního a národního označení původu jsou po obsahové stránce téměř totožné, je možné uvést jejich společnou definici. **Označením původu** je název oblasti, místa, regionu či země (dále též v rámci kapitoly 4 společně jako „**území**“), který je použit k označení zboží, které z tohoto území pochází, jestliže kvalita, vlastnosti či jakost (dále též v rámci kapitoly 4 společně jako „**vlastnosti**“) tohoto zboží jsou dány (výlučně nebo alespoň převážně) zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory (činiteli) a jestliže výroba (produkce), zpracování a příprava (dále též v rámci kapitoly 4 společně jako „**výrobní proces**“) takového zboží probíhá v tomto území.[324]

Vlastnosti zboží mohou být dány pouze jedním z faktorů (tj. faktor lidský nebo přírodní), popřípadě jejich kombinací. Faktor lidský spočívá v mimořádné manuální zručnosti a dovednosti a v povaze výrobních procesů a postupů. Faktor přírodní je dán zejména specifickými klimatickými podmínkami (teplota, světlo, vlhkost), surovinami či složením půdy nebo vody.

[324] Legální definice je obsažena pro národní systém v § 2 písm. a) ZOP a pro unijní v čl. 2 odst. 1 písm. a) Nařízení 510/2006.

I vymezení mezinárodního označení původu, ač je v definici použita jiná formulace, je po obsahové stránce velmi blízké unijnímu a národnímu vymezení (viz např. rozsudek ESD ze dne 8. září 2009 ve věci *Budějovický Budvar, národní podnik, vs Rudolf Ammersin GmbH,*[325] kde je uvedeno následující: „*Jelikož definice pojmu „označení původu“, kterou stanoví čl. 2 odst. 1 Lisabonské dohody, je v podstatě totožná s definicí čl. 2 odst. 1 písm. a) nařízení č. 510/2006, podle předkládajícího soudu z toho vyplývá, že název „Bud“ představuje označení původu ve smyslu uvedeného nařízení*“). Od unijního a národního vymezení se odlišuje v tom, že navíc je jeho pojmovým znakem, aby název určitého území, který je obsažen v označení původu, poskytl výrobku jeho obecnou známost.[326]

Taktéž lze podat i společnou definici pro unijní a národní **zeměpisné označení.** Zeměpisné označení lze definovat jako název území používaný k označení zboží, které z tohoto území pochází, jestliže toto zboží má určité vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu a jestliže výroba (produkce) nebo zpracování anebo příprava (tj. alespoň část výrobního procesu) takového zboží probíhá v tomto území.[327]

Za národní a unijní označení původu a za unijní zeměpisné označení se dále považují i tradiční zeměpisné nebo nezeměpisné názvy za předpokladu, že jsou jimi označovány zemědělské produkty (výrobky) nebo potraviny a že jsou jinak naplněny ostatní podmínky definic těchto označení.

Rozdíl mezi označením původu a zeměpisným označením je dán intenzitou vazby mezi vlastnostmi zboží a určitým územím, ze kterého zboží pochází. U zeměpisných označení je vazba slabší, neboť postačí, pokud má zboží vlastnosti, které **lze přičíst** zeměpisnému původu. Označení původu vyžaduje, aby vlastnosti zboží byly **dány výlučně nebo převážně** zvláštním zeměpisným prostředím. Dále u zeměpisných označení postačí, pokud na vymezeném území proběhne alespoň jedna z činností „výroba“, „zpracování“ nebo „příprava“. Na druhé straně v případě označení původu je

[325] Rozsudek ESD ze dne 8. září 2009 ve věci *Budějovický Budvar, národní podnik, vs Rudolf Ammersin GmbH,* C 478/07, ECR 2009 s. I-07721, bod 103.

[326] Mezinárodní označení původu je definováno v čl. 2 Lisabonské dohody, přičemž v jeho druhém odstavci je právě řeč o „obecné známosti“. Obecná známost v souvislosti s označením původu nám není ovšem neznámá, neboť i předchozí národní právní úprava (tj. zákon č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu výrobků) ji používala.

[327] Legální definice je obsažena pro národní systém v § 2 písm. b) ZOP a pro unijní v čl. 2 odst. 1 písm. b) Nařízení 510/2006.

požadováno, aby celý výrobní proces (tj. „výroba“, „zpracování“ a „příprava“) proběhl na vymezeném území.

Ačkoli označení původu oproti zeměpisným označením vyžaduje silnější vazbu vlastností zboží na území, v rozsahu právní ochrany si jsou obě označení rovna.

Ze shora uvedeného vyplývá, že označení původu a zeměpisná označení nejsou pouhým údajem o místě výroby zboží, jako je údaj „Made in“, nýbrž se u nich projevuje to, že vlastnosti zboží jsou nerozlučně spjaty s územím a jsou na něm závislé.

vazba zboží na určité území, protože jeho vlastnosti jsou nerozlučně s tímto územím spjaty a jsou na něm závislé.[328] Výjimečnost zboží je přímo ovlivněna, resp. je dána, územím původu. Zboží by tedy nemělo takové vlastnosti, kdyby nepocházelo z daného území.

Označení vznikají zápisem do příslušných rejstříků. Od tohoto momentu je jim poskytována ochrana, která trvá časově neomezenou dobu (samozřejmě za předpokladu, že zápis není zrušen ze zákonných důvodů). Zápisy v rejstříku mají tedy konstitutivní účinky. Na rozdíl od ostatních práv na označení nezakládá zápis do rejstříku výlučné právo jedinému subjektu užívat příslušné označení, nýbrž toto právo náleží všem subjektům splňujícím zákonem stanovené podmínky, a to bez ohledu na to, zda jsou zapsány v rejstříku nebo ne.[329] Označení původu a zeměpisná označení představují zvláštní kategorii věcí, a to konkrétně veřejné statky, které slouží k obecnému užívání (viz § 490 NOZ). Tyto veřejné statky nelze subjektivizovat, a proto nelze ani oprávněnou osobu, na rozdíl od ostatních práv na označení, označovat jako vlastníka.[330]

S označením původu a zeměpisným označením souvisí institut zaručené tradiční speciality. Unijní legislativou je **zaručená tradiční specialita** definována jako *tradiční zemědělský produkt nebo tradiční potravina, jejíž zvláštní povaha je uznávána společenstvím, a to zápisem do rejstříku podle tohoto nařízení.* „Zvláštní povahou“ je myšlena *vlastnost nebo soubor vlastností, jimiž se zemědělský produkt nebo potravina jasně odlišuje od jiných podobných produktů nebo potravin téže kategorie.* Pojem „tradiční“ je vymezen jako *prokázané používání na trhu společenství po období, které*

[328] *Označení původu výrobků* [online]. Komora patentových zástupců České republiky, [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://www.patzastupci.cz/html/cz_puvod.html>.
[329] SLOVÁKOVÁ: *Průmyslové vlastnictví*, s. 174 - 183.
[330] Konzultace s prof. Ivo Telcem ze dne 9. května 2013.

vykazuje předávání mezi generacemi; toto období by se mělo rovnat časovému úseku obecně připisovanému jedné lidské generaci, tedy nejméně 25 let.[331]

Zaručená tradiční specialita se od označení původu a od zeměpisných označení odlišuje tím, že vlastnosti a povaha zemědělského produktu a potraviny nemusí být ovlivněny (resp. dány) územím, na kterém se používají. V této práci jim není věnována pozornost.

4.4 Funkce označení původu a zeměpisného označení

Funkcí označení původu a zeměpisných označení není jejich monopolizace a ochrana pro určitý subjekt, jako tomu je v případě ostatních práv na označení, nýbrž jí je především ochrana práv spotřebitelů na informace o původu zboží.[332] Tato označení mají tedy taktéž **ochrannou funkci**, kterou je ovšem třeba chápat poněkud odlišně, než v případě ostatních práv na označení, neboť ochrana nesměřuje k osobě oprávněné z označení, ale přímo ke spotřebitelům. Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí k tomu uvádí: „*institut označení původu není určen k rozlišení stejných výrobků pocházejících od různých subjektů, ale je informací spotřebiteli, že takto označený výrobek pochází z určité zeměpisné oblasti [...]*“. [333]

V této právní větě je Vrchním soudem v Praze současně zmíněna další důležitá funkce, kterou je **funkce informační**, protože tato označení podávají informace o původu zboží, pomocí nichž si spotřebitelé mohou udělat přibližnou představu o vlastnostech zboží.

Vzhledem k tomu, že zboží opatřené označením dává spotřebiteli záruku, že bude mít určité kvality a vlastnosti dané původem, které od daného zboží na základě předchozích zkušeností očekává, mají označení dále i **funkci garanční (záruční).**

Funkce rozlišovací, která je charakteristická pro všechna práva na označení, je v případě označení původu a zeměpisných označení určitým způsobem omezena, protože spotřebitelé nejsou schopni na základě těchto označení jednoznačně individualizovat konkrétního výrobce a rozlišit tak jeho zboží od zboží jiných výrobců. Důvodem je skutečnost, že neexistuje výlučné právo výrobce užívat tato označení,

[331] Čl. 2 odst. 1 Nařízení 509/2006.
[332] Důvodová zpráva k § 5 ZOP.
[333] Rozsudek Vrchního soud v Praze ze dne 29. června 1999 sp. zn. 5 A 11/97-27.

nýbrž ho mohou využívat všichni, kdo splní zákonné podmínky.[334] Na druhou stranu mají označení původu a zeměpisná označení schopnost odlišovat zboží, které je jimi označené, od ostatního zboží. Jsou tedy způsobilé identifikovat určitou skupinu subjektů, kterou pojí právo užívat určité označení.[335]

Stejně jako ochranné známky mají i označení původu a zeměpisná označení **funkci soutěžní, propagační, stimulační a regulační**. Ohledně jejich výkladu proto odkazuji na podkapitolu 3.4.

4.5 Pravidla tvorby označení původu a zeměpisného označení

Označení původu a zeměpisná označení mohou mít pouze slovní podobu. Ze stavebních prvků, ze kterých se mohou označení skládat, připadají v úvahu na rozdíl od ostatních práv na označení prakticky jenom písmena (včetně diakritiky).

Označení jsou složena **z názvu určitého území a obvykle z názvu samotného zboží,** které z daného území pochází a jehož vlastnosti jsou tímto územím ovlivněny.[336] Použití slova „obvykle" signalizuje, že ne každé označení musí nutně obsahovat i název zboží. Je tedy možné, aby se označení skládala pouze z názvu určitého území. [337]

Název určitého území může být nahrazen tradičním zeměpisným a nezeměpisným názvem v případě unijního označení původu, unijního zeměpisného označení a národního označení původu, pokud jsou jimi označovány zemědělské produkty nebo potraviny. Dle důvodové zprávy k § 2 ZOP jsou za nezeměpisná označení pokládány některé názvy výrobků, které ačkoli neobsahují zeměpisný název, vyvolávají ve spotřebitelské veřejnosti spojitost mezi takto pojmenovaným výrobkem a zemí jeho původu. Ve smyslu judikatury ESD musí být tyto názvy přinejmenším

[334] Ustanovení § 8 odst. 2 ZOP a čl. 8 odst. 1 Nařízení 510/2006.
[335] V rozhodnutí předsedy ÚPV ze dne 28. března 2002 sp. zn. OP 184 ve věci *Budějovický měšťanský var vs Budweiser Bürgerbräu* je v této souvislosti uvedeno: „*Funkcí označení původu není zakotvit ve vědomí spotřebitelské veřejnosti vztah výrobku k určitému podnikatelskému subjektu, ale naopak ke všem podnikatelům z téže zeměpisné oblasti.*"
[336] Možnost uvést v označeních název zboží byla deklarována již rozhodnutím odvolacího orgánu ÚPV ze dne 28. března 2002 sp. zn. OP 184 ve věci *Budějovický měšťanský var - Budweiser Bürgerbräu*, ve kterém bylo konstatováno: „ *[...] ze zákona č. 159/1973 Sb. ani ze stávající judikatury nevyplývá, že označení původu by mělo být tvořeno výlučně zeměpisným názvem".* Tento závěr lze vztáhnout i na současnou právní úpravu.
[337] Příkladem označení, které se skládá pouze z názvu území, je např. označení „*Plzeň*" či „*Rakovník*".

způsobilé informovat spotřebitele o tom, že produkt jím označený pochází z určitého regionu nebo místa na území členského státu.[338]

Název území se ovšem nemusí krýt s oficiálním názvem nějaké územní jednotky státu (jako je obec, kraj). Mohou jimi být i jiné zeměpisné názvy odvozené od geografických útvarů jako jsou řeky, jezera, pohoří, vrchy apod. (např. označení původu „*Pálavské bíle*“ obsahuje název území Pálava). Z národního zápisu označení „*Flekovské pivo*“ vyplývá, že jsou akceptovatelné dokonce i takové názvy území, které je vymezeno plochou určitého objektu (v daném případě pivovaru).

Označení mohou obsahovat případně i jiné neoficiální, slangové, tradiční či historické názvy území (např. unijní označení „*Chamomilla Bohemica*“ obsahuje historický název území Čech „*Bohemica*“).

Z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 1999 sp. zn. 5 A 11/97-27 zabývajícího se označením „*BUDĚJOVICKÝ MĚŠŤANSKÝ VAR*“ lze dovodit, že by měly být považovány jako dostačující i zkrácené či neúplné názvy území, pokud z nich dostatečně vyplývá název určitého území (soud se zabýval přívlastkem „*BUDĚJOVICKÝ*“, ze kterého lze dovodit původ z města Českých Budějovic).[339] Co se týká zkráceného názvu území, ÚPV umožnil zápis označení znějícího „*BUD*“, ze kterého dle názoru ÚPV taktéž vyplývá původ z města Českých Budějovic.

Název území nacházejícího se v ČR nemusí být v případě národního zápisu ani v českém jazyce, jak vyplývá z praxe ÚPV, který zapsal označení „*Pirkenhammer*“, které představuje německý překlad názvu obce Březová u Karlových Varů. Řeč je o použití cizojazyčných názvů území v označeních, jež jsou zapsána pouze v jedné jazykové mutaci. Vedle toho lze samozřejmě požádat o zápis celého označení i v jiných jazykových variacích, což nabírá na významu především v případě označení zapsaných na mezinárodní a unijní úrovni, u kterých se počítá s jejich použitím i v jiných státech. Zápis různých jazykových variací je ovšem umožněn i na národní úrovni.

V souvislosti s uvedením názvu území v označeních poznamenávám, že název území nemusí zcela korespondovat se zeměpisným vymezením území, na němž dochází k výrobnímu procesu (popřípadě jeho části) a které je uvedeno v žádosti o zápis

[338] Rozsudek ESD ze dne 8. září 2009, *Budějovický Budvar, národní podnik vs Rudolf Ammersin GmbH*, C 478/07, ECR 2009 s. I-07721.
[339] Následně v souladu s tímto názorem rozhodl odvolací orgán ÚPV rozhodnutím ze dne 28. března 2002 sp. zn. OP 184.

označení a posléze i v příslušném rejstříku. Jako příklad poslouží národní označení „*Český porcelán*“. Z jazykového znění názvu území (tj. „*Český*“) by se mohlo na první pohled zdát, že se označení vztahuje na porcelán z území celé ČR. Tak tomu ovšem není. Označení „*Český porcelán*“ je územně vymezeno úžeji, a to na oblast Západních Čech. Naopak označení „*Jablonecké zboží*“ vyvolává představu, že produkce probíhá výhradně na území města Jablonce nad Nisou, ale ve skutečnosti je územní vymezení širší (než vyplývá z jazykového znění území uvedeného v označení), neboť je tvořeno oblastí Jablonce nad Nisou, Semil a Liberce. I když se nemusí název území obsažený v označení v celém rozsahu překrývat se zeměpisným vymezením území, vždy musí platit, aby se s ním alespoň z části překrýval. Na území, které je obsaženo v názvu označení, tedy musí vždy probíhat výrobní proces. Co se týká kvality a náležitostí výrobního procesu, bude vždy záležet na tom, zda se jedná o označení původu nebo o zeměpisné označení. Označení původu jako pojmový znak vyžaduje, aby celý výrobní proces proběhl v rámci zeměpisného území vymezeného v rejstříku. Zeměpisné označení má v tomto ohledu mírnější podmínky, jelikož je postačující, pokud alespoň část výrobního procesu proběhla v rámci zeměpisného území vymezeného v rejstříku. V případě, že by žadatel o zápis uvedl v označení název území, které by vůbec nesouviselo s výrobním procesem, označení by nesplňovalo základní definiční znak a z tohoto důvodu by nemělo být zapsáno.

Při tvorbě označení musí být dále respektovány **výluky ze zápisu.**[340] Jedná se de facto o negativní definici, resp. o negativní vymezení označení původu a zeměpisných označení (obdobně jako u ochranných známek), které podává výčet označení, která jsou vyloučena ze zápisu do příslušných rejstříků.

Na národní úrovni nemůže být do rejstříku zapsáno označení, jehož doslovné znění sice pravdivě označuje území, ze kterého zboží pochází, přesto je však způsobilé vyvolat mylnou domněnku, že zboží pochází z jiného území. Tento požadavek je obsažen pro národní označení v ustanovení § 4 odst. 1 ZOP. V unijní právní úpravě není zakotven, a proto se na unijní označení nepoužije. V tomto ustanovení je **zakotvena zásada zákazu klamavosti** označení. Příkladem může být slovo Vídeň, pod kterým si většina z nás vybaví hlavní město Rakouska, a nikoli obec nacházející se v okresu Žďár nad Sázavou. V případě, že by se na území této obce vyrábělo nebo zpracovávalo

[340] Pro národní označení jsou obsaženy v § 4 ZOP a pro unijní v článku 3 Nařízení 510/2006.

nějaké zboží, jehož vlastnosti či kvalita by byly dány nebo by je bylo možné přičíst tomuto území, domnívám se, že by označení obsahující v sobě název území „Vídeňský“ nemělo být zapsáno. A to i přesto, že by takovéto označení pravdivě označovalo území, ze kterého zboží pochází. Důvodem je právě skutečnost, že by označení mohlo vyvolat mylnou domněnku, že pochází z jiného území (v daném případě z hlavního města Rakouska a nikoli z méně známé české obce).

Dále jsou na národní a unijní úrovni vyloučena ze zápisu označení obsahující **obecné názvy druhu zboží** (tzv. zdruhovělé názvy), a to bez ohledu na to, zda zboží pochází z takto vymezeného území.[341] ZOP v ustanovení § 2 písm. d) vymezuje obecný název druhu zboží jako označení, které se stalo pro takovéto zboží běžným názvem, přestože se vztahuje k území, kde bylo toto zboží původně vyrobeno nebo uvedeno na trh (obdobná definice je provedena na unijní úrovni Nařízením 510/2006 v jeho čl. 3 odst. 1 větě druhé). Druhová označení mohou být užívána kýmkoli, a proto se kvůli své všeobecnosti nemohou stát označením původu nebo zeměpisným označením. Druhovým označením je i takové označení, které bylo původně označením původu nebo zeměpisným označením, ale v důsledku jeho užívání v obecné mluvě začalo sloužit i k označování kategoricky shodného zboží, které již nepochází z území obsaženého v označení. Jinými slovy došlo ke zdruhovění označení původu nebo zeměpisného označení.[342] V této souvislosti je nutné poznamenat, že současná právní úprava si klade za cíl chránit zapsaná označení před zdruhověním (viz § 23 odst. 2 ZOP a čl. 13 odst. 2 Nařízení 510/2006). Příkladem z rozhodovací praxe je označení „*Vysočina*“, které ač bylo původně jako zeměpisné označení zapsáno pro salámy vyráběné v oblasti Českomoravské vrchoviny, následně bylo rozhodnutím ÚPV zrušeno z důvodu, že se jedná o druhové označení, přičemž předmětné zrušující rozhodnutí ÚPV bylo poté i v rozkladovém řízení potvrzeno rozhodnutím předsedy ÚPV ze dne 15. října 2004 sp. zn. ZO-225/2002. V právě uvedeném druhostupňovém rozhodnutí předsedy ÚPV bylo konstatováno, že „*druhové označení, resp. obecný název druhu zboží ... je název, který, třebaže se vztahuje k místu nebo oblasti, kde byl výrobek původně vyroben nebo prodáván, pronikl do obecné mluvy a slouží k označení kategorie shodných výrobků, které nezbytně nepocházejí z oblasti označené názvem.*“ Dalším příkladem

[341] Národní systém obsahuje tuto výluku v § 4 odst. 3 ZOP. Unijní systém v článku 3 odst. 1 Nařízení 510/2006.
[342] HORÁČEK: *Zákon o ochranných...*, s. 288.

zdruhovělých označení je „*uherský salám*“. Na unijní úrovni se při posuzování, zda název zdruhověl či nikoli, přihlíží dle čl. 3 odst. 1 Nařízení 510/2006 ke všem činitelům, a to zejména (i) ke stávající situaci v členských státech a v oblastech spotřeby a (ii) k příslušným vnitrostátním právním předpisům nebo právním předpisům společenství.

Při tvorbě označení je nutné se dále vyvarovat tomu, **aby nedošlo ke kolizi označení s jinými nehmotnými statky či právy třetích osob**. Kolize lze dle jejich povahy rozdělit do několika následujících skupin:

(i) Ke kolizi může dojít v prvé řadě přímo **mezi označením původu s jiným označením původu nebo mezi zeměpisným označením s jiným zeměpisným označením.**[343] Tyto kolize mezi označeními mohou vznikat **v rámci jednoho systému** (např. kolize mezi dvěma národními označeními původu) anebo **v rámci různých systémů** (např. národní označení původu zasahuje do unijního).

(ii) Kolize může dále vznikat přímo **mezi označením původu a zeměpisným označením.**[344] Stejně jako v případě ad (i) je možné i zde rozlišovat dvě varianty, a to že dochází ke kolizi mezi označením původu a zeměpisným označením **v rámci jednoho systému** anebo **v rámci různých systémů** (např. kolize unijního zeměpisného označení s národním označením původu).

(iii) Třetí skupinou je **kolize označení s jiným nehmotným statkem či právem třetí osoby** (než je označení původu či zeměpisné označení). Tuto skupinu lze dále rozčlenit podle toho, zda jsou kolize v ZOP, resp. v Nařízení 510/2006, výslovně zmíněny či nikoli.

a) V ustanovení § 4 odst. 4 ZOP a v čl. 3 odst. 2 a 4 Nařízení 510/2006 je výslovně uveden střet **mezi označeními a ochrannými známkami národními a unijními nebo názvy odrůd rostlin či plemen zvířat**. Tyto kolize mohou představovat výluku ze zápisu, v důsledku čehož nedojde vůbec k zápisu. Pochopitelně může tato kolize zapříčinit i následné zrušení zápisu, pokud by bylo označení zapsáno.

[343] Viz ustanovení § 4 odst. 2 a 4 ZOP a článek 3 odst. 3 nařízení 510/2006. Důsledkem těchto kolizí je překážka zápisu (tzv. výluka ze zápisu), resp. zrušení zápisu (bylo-li by označení již zapsáno). Na vzájemné kolize označení by se též vztahovala právní úprava nekalé soutěže.

[344] Viz ustanovení § 4 odst. 2 a 4 ZOP a článek 3 odst. 3 nařízení 510/2006. Důsledkem těchto kolizí je překážka zápisu (tzv. výluka ze zápisu), resp. zrušení zápisu (bylo-li by označení již zapsáno). Na kolizi označení původu a zeměpisných označení by se též vztahovala právní úprava nekalé soutěže.

b) Výslovně nejsou zmíněny kolize **mezi označeními a doménovými jmény „.cz“ a „.eu“ nebo obchodními firmami**. Pokud by k těmto právní úpravou nepředvídaným kolizím došlo, nepředstavovalo by to překážku zápisu, neboť zákonodárce tyto kolize neuvedl mezi výluky ze zápisu. Označení kolidující s jinými nehmotnými statky by bylo patrně zapsáno. Přesto nelze tyto kolize pomíjet, neboť v některých případech by se mohly subjekty vlastnící dotčený nehmotný statek až následně domáhat zrušení označení, popřípadě zaplacení finančních částek, z titulu nekalosoutěžního jednání.

Právní úprava se na národní ani unijní úrovni nezabývá **použitím slov, která jsou v rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy**. Osobně se domnívám, že absence úpravy je zapříčiněna tím, že tuto možnost zákonodárce nepředpokládal. Čistě hypoteticky, kdyby taková situace nastala, bylo by možné uvažovat o analogickém použití právní úpravy ochranných známek (viz § 4 písm. f) ZOZ a čl. 7 odst. 1 písm. f) Nařízení 207/2009), která výslovně uvádí jako absolutní překážku zápisu známek rozpor s veřejným pořádkem či dobrými mravy. Připouštím ovšem, že se může jednat o sporné řešení, a to především z důvodu, že na základě analogie by byly rozšiřovány výluky ze zápisu. Do vzájemného střetu by se zde dostával princip legitimního očekávání žadatele, že zápis bude zamítnut pouze v případech výslovně uvedených právní úpravou, s principem ochrany veřejného pořádku. Druhý v pořadí uvedený princip by měl dle mého názoru převážit v těch případech, kdy by mělo dojít výrazným způsobem do zásahu veřejného pořádku či dobrých mravů.

Při tvorbě označení je třeba respektovat i znění bilaterálních mezinárodních smluv, které obsahují výčet slov, která nemohou být v označeních použita, což představuje určité omezení při jejich tvorbě (blíže viz podkapitola 4.2.3).

5 Doménová jména

5.1 Historický exkurz

Doménová jména jsou nejmladšími právy na označení. Vznikly až v souvislosti s vývojem internetu, se kterým jsou funkčně spjaty a bez něhož by neexistovaly. Počátky internetu sahají do 60. let 20. století, kdy byl využíván výhradně pro vojenské účely. Přibližně o tři dekády později se rozšiřuje i pro civilní použití. Vznik doménových jmen lze datovat přibližně od roku 1983, kdy byly položeny základy DNS protokolu (k pojmu DNS protokolu blíže v podkapitole 5.4).[345, 346]

Původně představovala doména primárně technickou záležitost. Až časem, v souvislosti se vznikem konfliktů mezi doménami a právy třetích osob, které byly zapříčiněny masovým rozšířením moderních informačních technologií mezi širší okruh subjektů, přestává být doména pouhou technickou záležitostí, ale stává se paralelně i právním institutem.

První národní doménou nejvyššího řádu (blíže k tomuto pojmu v podkapitole 5.5.1), která se vztahovala k našemu území, byla doména „.cs“. Tato doména příslušela tehdejší České a Slovenské Federativní Republice a první zmínky o její existenci se datují k roku 1990. Po rozpadu ČSFR na dva samostatné státy získávají Česká republika a Slovenská republika již v roce 1993 domény nejvyššího řádu „.cz“ a „.sk“. K zániku domény „.cs“ ovšem dochází až na přelomu roku 1994 a 1995. Zajímavostí je, že se tím doména „.cs“ stala první národní doménou nejvyššího řádu, která kdy byla zrušena. Důležitým milníkem ve vývoji doménového jména „.cz“ je rok 1998, kdy bylo založeno zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC, z.s.p.o. (dále též „**CZ.NIC**“), kterému byla svěřena správa doménového jména „.cz“. Zpočátku sdružení CZ.NIC domény „.cz“ spravovalo a registrovalo. Nicméně od roku 2003 došlo k přechodu na decentralizovaný systém registrací domén, který spočívá v tom, že samotná registrace je

[345] SURÝ, Ondřej. *DNSSEC – co bylo a co bude* [online]. NIC.CZ, 20. května 2008, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.nic.cz/files/nic/doc/it08/Ondrej_Sury_IT08.pdf>.
[346] KASÍK, Pavel. *Český internet slaví 20. narozeniny, vzpomíná na skromné začátky* [online]. Technet.cz, 13. února 2012, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.technet.idnes.cz/cesky-internet-slavi-20-narozeniny-vzpomina-na-skromne-zacatky-p7u-/sw_internet.aspx?c=A120213_000221_sw_internet_pka >.

prováděna subjekty odlišnými od sdružení CZ.NIC, které se nazývají jako registrátoři.[347]

Po vstupu ČR do EU v roce 2004 začala na našem území platit unijní legislativa, která upravuje doménu nejvyššího řádu „.eu“.

5.2 Současná právní úprava

5.2.1 Doménová jména „.cz“

Existence národní domény „.cz“ je založena výhradně na smluvním principu. Pravidla tvorby tedy nejsou upravena v právních předpisech (na rozdíl od ostatních práv na označení). Jinak tomu není ani po rekodifikaci soukromého práva. Doména vzniká registrací, ke které dochází na základě inominátní smlouvy uzavřené mezi žadatelem (budoucí vlastník doménového jména) a registrátorem, který je k registraci domén oprávněn sdružením CZ.NIC. Obsah smluvního vztahu je určen smlouvou a dále Pravidly registrace doménových jmen v ccTLD .cz (dále též „**Pravidla registrace**“) a Pravidly alternativního řešení sporů.[348] Pravidla registrace a Pravidla alternativního řešení sporů jsou vnitřními předpisy sdružení CZ.NIC, které mají povahu všeobecných obchodních podmínek ve smyslu ustanovení § 1751 NOZ. Dle čl. 2.2. Pravidel registrace mají registrátoři povinnost získat souhlas žadatelů s aktuální verzí Pravidel registrace.[349] Součástí Pravidel registrace jsou i Pravidla alternativního řešení sporů (viz čl. 1.2.10. a čl. 16.2. Pravidel registrace). Ač Pravidla registrace nejsou právními předpisy, lze je považovat fakticky za materiální pramen právní úpravy doménových jmen „.cz“, neboť obsahují určité normy a pravidla, které musí být všemi žadateli dodržovány, pokud chtějí úspěšně docílit registrace domény (s ohledem na monopolní postavení sdružení CZ.NIC ve vztahu k doméně „.cz“ nemá žadatel ani možnost se obrátit na jiný konkurenční subjekt). Pravidla tvorby doménových jmen jsou obsažena v čl. 10. Pravidel registrace. Dle čl. 10.1. Pravidel registrace musí doménová jména dále vyhovovat i normám RFC *(Request For Comments)* 1034, 1035, 1122, 1123 a normám,

[347] PETERKA, Jiří. *Cesta k milionu registrovaných domén vedla přes první zrušení národní domény na světě* [online]. LUPA.cz, 20. listopadu 2012, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.lupa.cz/clanky/cesta-k-milionu-registrovanych-domen-vedla-pres-prvni-zruseni-narodni-domeny-na-svete/ >.

[348] Pravidla registrace a Pravidla alternativního řešení sporů jsou dostupná na webových stránkách sdružení CZ.NIC, a to konkrétně na < www.nic.cz/page/314/pravidla-a-postupy>.

[349] Ostatně pokud by k tomu nedošlo dle čl. 2.8.4. Pravidel registrace by ani nedošlo k provedení registrace doménového jména.

které je doplňují a nahrazují.[350] Ani normy RFC nejsou právními předpisy, přesto je lze taktéž považovat za materiální pramen právní úpravy domén, a to s ohledem na skutečnost, že domény s nimi musí být v souladu.[351] Vzhledem k tomu, že Pravidla registrace v čl. 10.1. na normy RFC odkazují, stávají se i ony součástí smluvních ujednání, která mají povahu všeobecných obchodních podmínek ve smyslu ustanovení § 1751 NOZ.

Na doménová jména se vztahují dále i ustanovení o nekalé soutěži obsažená v § 2976 a násl. NOZ.

5.2.2 Doménová jména „.eu“

Domény „.eu“ jsou na rozdíl od domén „.cz“ upraveny právními předpisy, a to konkrétně

(i) **Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 733/2002** ze dne 22. dubna 2002 o zavádění domény nejvyšší úrovně .eu, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 733/2002**“),[352] a

(ii) **Nařízením Komise (ES) č. 874/2004** ze dne 28. dubna 2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, jimiž se řídí registrace, ve znění pozdějších nařízení (dále též „**Nařízení 874/2004**“).[353]

Dále jsou upraveny domény „.eu“ vnitřními předpisy sdružení EURid, kterými jsou

(i) Podmínky registrace Doménového jména .eu (dále též „**Podmínky registrace .eu**“),[354]

(ii) Pravidla registrace Doménového jména .eu,[355]

(iii) Pravidla pro období Sunrise[356] a

(iv) Pravidla řešení sporů týkajících se domén .eu.[357]

---

[350] Normy RFC jsou dostupné na < www.ietf.org/rfc.html>.
[351] Blíže k povaze norem RFC v článku SURÝ, Ondřej. *Odkud pochází Internetové standardy (aneb bylo jednou jedno RFC)* [online]. LUPA.cz, 13. ledna 2011, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < http://www.lupa.cz/clanky/odkud-pochazi-internetove-standardy-aneb-bylo-jednou-jedno-rfc/ >.
[352] Úř. věst. L 113, 30. dubna 2002, s. 1 a násl.
[353] Úř. věst. L 162, 30. dubna 2004, s. 40 a násl.
[354] Dostupné na < http://www.eurid.eu/files/docs/trm_con_CS.pdf >. Aktuální verze je v. 5.0.
[355] Dostupné na < http://www.eurid.eu/files/docs/reg_pol_CS.pdf >. Aktuální verze je v. 4.0.
[356] Dostupné na < http://www.eurid.eu/files/sunrise_rules_cs.pdf >. Aktuální verze je v. 1.
[357] Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách ADR Centra pro řešení sporů týkajících se doménových jmen „.eu“. Dostupná jsou konkrétně na <

http://www.adreu.eurid.eu/adr/adr_rules/index.php >. Spory jsou rozhodovány Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.

5.3 Pojem doménového jména a jeho základní vymezení

Vzhledem k tomu, že doménová jména „.cz“ postrádají právní úpravu, neexistuje pochopitelně na národní úrovni ani jejich legální definice, jako tomu je například ve slovenské právní úpravě, která v ustanovení § 2 písm. d) bod 1. zákona č. 22/2004 Z.z., o elektronickom obchode, stanovuje, že „*doménou sa rozumie symbolická adresa v elektronickej komunikačnej sieti*“. Taktéž postrádá legální definici domény i unijní právní úprava, která upravuje doménu „.eu“.

V obecném slova smyslu lze doménu definovat jako *sled znaků, jednoznačně identifikující jedno konkrétní místo v síti*.[358] Jak bylo uvedeno v podkapitole 5.1, doménová jména nejsou pouze právním institutem, ale především i technickou záležitostí. Technické vymezení doménového jména ovšem s ohledem na předmět této rigorózní práce ponechávám stranou.

Nabytím účinnosti NOZ odpadá problém kategorizace doménových jmen, jenž se do té doby vyskytoval mezi právními teoretiky,[359] protože dle nové soukromoprávní úpravy se jedná o věc v právním smyslu, a to konkrétně o věc nehmotnou, která je způsobilá být předmětem vlastnického práva.

V případě domény „.cz“ i „.eu“ se stejně jako u ostatních práv na označení uplatňuje registrační princip. Registrace domény „.cz“ a „.eu“ trvá nejvýše 10 let s tím, že je možné registraci opakovaně prodlužovat (čl. 2.6. a čl. 3.2. Pravidel registrace a část 6. Podmínek registrace .eu). Prostřednictvím registrátorů se registrují domény „.eu“ u neziskové organizace (sdružení) EURid (dále též „**EURid**“), která je správcem domény „.eu“, a domény „.cz“ u sdružení CZ.NIC, které je správcem domény „.cz“. Správci těchto domén jsou soukromoprávními subjekty, nikoli orgány nadanými vrchnostenským postavením, jako tomu je v případě orgánů zapisujících ostatní práva na označení (srov. ÚPV, rejstříkové soudy, OHIM).

---

[358] MALIŠ, Petr. *Co to jsou doménová jména, aneb nad právní povahou doménových jmen* [online]. eLAW.cz, 3. ledna 2011, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na < www.elaw.cz/cs/pravo-it/334-co-to-jsou-domenova-jmena-aneb-nad-pravni-povahou-domenovych-jmen.html >.

[359] Kategorizací doménových jmen z hlediska právní úpravy před rekodifikací se zabýval např. Mgr. et Mgr. Petr Mališ v příspěvku MALIŠ, Petr. *Co to jsou doménová jména, aneb nad právní povahou doménových jmen* [online]. eLAW.cz, 3. ledna 2011, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na < www.elaw.cz/cs/pravo-it/334-co-to-jsou-domenova-jmena-aneb-nad-pravni-povahou-domenovych-jmen.html >. Vylučovací metodou autor tohoto příspěvku zařazuje doménová jména mezi jinou majetkovou hodnotu ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 OZ.

5.4 Funkce doménového jména

Původní funkcí doménového jména byla pouze funkce **technická**. Ta spočívá v tom, že doména umožňuje nalézt konkrétní jedinečné místo v počítačové síti – internetu, a to prostřednictvím jejího zadání do adresového řádku prohlížeče. Každému místu v síti je přiřazena jedna celosvětově jedinečná IP adresa, jejíž podoba je pro uživatele těžce zapamatovatelná (např. „*2001:7e18:1c01:3016:1214:22ff:fec9:5ca5*“). Pokud by měl uživatel zadávat tuto adresu do adresního řádku, byl by takový postup značně zdlouhavý a nepraktický. Vzhledem k tomu, že pro člověka je lépe zapamatovatelné symbolické jméno než shluk čísel a písmen bez jakéhokoliv významu, byl vyvinut systém DNS (*Domain Name System*), který umožňuje k jednotlivým IP adresám přiřadit symbolické jméno (doménové jméno), jehož znění si zvolí jeho budoucí vlastník (musí přitom ovšem dodržovat požadavky uvedené v podkapitole 5.5). Po zadání doménového jména do adresního řádku prohlížeč vyhledá IP adresu, která je přiřazena k zadanému doménovému jménu, a následně dojde k zobrazení internetové prezentace obsažené na této IP adrese.[360]

Doména může mít dále i funkci **informační,** neboť znění domény může vypovídat o obsahu internetové prezentace, kterou lze pod určitou doménou nalézt. Informační funkce je limitována tím, nakolik budou vlastníci domén dodržovat logickou souvislost mezi zněním domény a obsahem prezentace. Není výjimkou, že v některých případech doména spotřebitele spíše uvádí v omyl, neboť obsah prezentace se zcela míjí se zněním domény. Nutno podotknout, že vlastníkovi není nikde výslovně stanovena povinnost, aby obsah prezentace logicky souvisel se zněním domény. Lze ovšem připustit, že by bylo možné v některých případech takovéto jednání kvalifikovat jako nekalosoutěžní.

V souvislosti s posunem v chápání domény i jako právního institutu začala doména plnit i funkce další, které jsou typické pro práva na označení. V tom, že jsou domény způsobilé identifikovat jednotlivé subjekty a odlišit je od ostatních, lze spatřovat funkci **rozlišovací (identifikační).**[361] Například doména „*zluty.cz*“ je způsobilá identifikovat společnost Student Agency, s.r.o.

---

[360] *O DOMÉNÁCH A DNS* [online]. CZ.NIC, [cit. 30. květen 2013]. Dostupné na < www.nic.cz/page/312/o-domenach-a-dns >.

[361] KUPKA, Petr. Doména jako ochranná známka? *Právní zpravodaj*, 2003, roč. 5, č. 1, s. 6.

Funkci garanční (záruční) lze spatřovat v tom, že uživatel internetu se může spolehnout, že informace uváděné či služby poskytované pod konkrétní doménou budou mít určitou kvalitu a úroveň, kterou uživatel internetu od nich na základě svých předchozích zkušeností očekává.[362]

Doména může mít dále i funkci **propagační (reklamní)**, protože pokud je vhodně zvolena, uživatelé si ji pamatují a mohou ji případně i dále doporučit. Tím může docházet ke zvýšení poptávky po výrobcích a službách, které jsou nabízeny pod danou doménou.

Pokud jsou pod doménou nabízeny výrobky či služby, vstupuje tím vlastník do hospodářské soutěže, v čemž spočívá funkce **soutěžní**. Nutno podotknout, že v prostředí internetu je třeba hospodářskou soutěž chápat mimořádně široce, protože vlastník domény může vstoupit do hospodářské soutěže i v případě, kdy pod doménou nenabízí žádné výrobky či služby, jako tomu je například při jednání označovaném jako „domain-grabbing", které spočívá v tom, že si osoba zaregistruje doménu pouze za účelem, aby ji mohla následně nabídnout ke koupi jiné osobě, nebo za účelem zabraňování jiné osobě v jejím užívání.[363] JUDr. Lukáš Jansa v této souvislosti zastává názor, že „*okamžikem registrace doménového jména se jakákoliv osoba dostává do soutěžního vztahu k osobě, které náleží práva na ochranu obchodní firmy (názvu) nebo ochranné známky*".[364] Při tvorbě doménového jména by tedy měla být respektována mj. i pravidla nekalé soutěže zakotvená v ustanovení § 2976 a násl. NOZ, aby nedošlo k nekalosoutěžnímu jednání.

[362] Např. spotřebitel při objednávání výrobků z internetových obchodů volí raději ty internetové obchody, se kterými má již z minulosti pozitivní zkušenosti.
[363] FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, s. 225 - 230.
[364] JANSA, Lukáš. *Spor o doménové jméno kaufland.cz* [online]. Právo IT, 3. září 2007, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.pravoit.cz/article/spor-o-domenove-jmeno-kaufland-cz >.

5.5 Pravidla tvorby doménového jména „.cz“ a „.eu“

5.5.1 Obecně k pravidlům tvorby doménových jmen a jejich struktuře

Domény mohou mít stejně jako obchodní firma, zeměpisná označení a označení původu pouze slovní podobu.

Stavebními prvky domény mohou být jen písmena, číslice a pomlčka. Domény tedy nemohou obsahovat jiné interpunkční znaky, jako jsou tečky, čárky, středníky, závorky, zavináče apod. Tečky slouží pouze k oddělování jednotlivých úrovní doménových jmen. Dále je zakázáno používat mezery. Pokud je registrována doména skládající se z více slov, řeší se to prostřednictvím pomlček mezi jednotlivými slovy nebo registrací slovních prvků v jednom celku. Již na tomto místě mohu uvést, že paleta stavebních prvků je odlišná v případě doménových jmen „.cz“ a doménových jmen „.eu“ (viz níže).

Při tvorbě doménových jmen je třeba dodržovat určité striktní požadavky a pravidla tvorby, o kterých bude dále řeč. Kromě těchto závazných pravidel a požadavků, existují i určitá nezávazná doporučení, která by měla být při tvorbě dodržována, aby se doménové jméno dobře pamatovalo, nepletlo a působilo jako příznivá reklama. Mezi tyto nezávazná doporučení patří především, aby doména byla srozumitelná, dobře vyslovitelná a ne příliš dlouhá.

Doménová jména mají svoji vnitřní strukturu, neboť se skládají z jednotlivých úrovní neboli řádů. Tyto úrovně (řády) jsou hierarchicky uspořádány od nejvyšší po nejnižší (směrem zprava doleva) a navzájem odděleny tečkou. Hierarchicky nejvýše jsou postaveny domény první úrovně neboli také domény nejvyššího řádu (tzv. TLD - *Top Level Domain*), jež se nacházejí až na samém konci doménového jména. Předposlední je doména druhé úrovně (tzv. SLD - *Second Level Domain*), které bude v této práci věnována největší pozornost, a poté následují domény dalších úrovní, které již nemají žádné speciální názvy.[365]

Domény první úrovně jsou taxativně stanoveny a jejich znění je pevně určeno. Žadateli o doménové jméno tak není umožněno, aby si zvolil její libovolné znění. Jeho volnost je tedy omezena pouze na výběr z jednotlivých již existujících domén první úrovně. Domény první úrovně je možné členit na **národní** neboli **geografické** (např.

[365] *O DOMÉNÁCH A DNS* [online]. CZ.NIC, [cit. 30. květen 2013]. Dostupné na < www.nic.cz/page/312/o-domenach-a-dns >.

„.cz“, „.de“, „.es“) a na **generické** (např. „.com“, „.name“, „.net“, „.org“). Generické domény jsou částečně otevřené volné registraci a částečně jsou rezervovány pro vymezené účely.[366] Národní domény jsou dvoumístné a ve většině případů se shodují s kódem země, který je stanoven normou ISO 3166.[367] Seznam veškerých domén nejvyšší úrovně je dostupný na internetových stránkách organizace IANA (*Internet Assigned Numbers Authority*).[368] Tato organizace delegovala správu domén první úrovně na jejich jednotlivé správce, na jejichž činnost jakožto „zastřešující“ organizace dohlíží.[369] Správcem domény „.cz“ je již zmiňované sdružení NIC.CZ a domény „.eu“ sdružení EURid.

Obecně platí, že volba národní domény není závislá na občanství či na místu trvalého pobytu žadatele o registraci domény. Registrace je tedy umožněna zásadně komukoliv, kdo splní podmínky stanovené příslušným národním správcem.[370] Tak tomu je i v případě doménových jmen „.cz“.[371] Jednu z výjimek představují právě doménová jména „.eu“, která si mohou zaregistrovat pouze právnické osoby se sídlem a fyzické osoby s bydlištěm na území EU.[372]

Jednotliví správci doménových jmen nejvyšší úrovně si mohou stanovit vlastní podmínky registrace a vlastní pravidla tvorby s tím, že tyto podmínky a pravidla musí být vždy v souladu s normami RFC.

Odchylně od domén nejvyššího řádu může žadatel podobu domény druhého řádu výrazným způsobem ovlivnit, neboť je mu při její tvorbě ponechána určitá volnost. Musí se přitom ovšem řídit určitými, níže uvedenými, pravidly a požadavky tvorby.

---

[366] *Seznam TLD domén* [online]. LUPA.cz, 1. května 2008, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.lupa.cz/texty/seznam-tld-domen >.

[367] Kapitola 2. normy RFC 1591. Norma ISO 3166 je dostupná na internetových stránkách Mezinárodní organizace pro normalizaci, která tyto normy tvoří, a to na < http://www.iso.org >.

[368] *Root Zone Database* [online]. IANA, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < http://www.iana.org/domains/root/db >.

[369] V současné době je organizace IANA řízena organizací ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*).

[370] Například v praxi bývá využívána doména státu Tuvalu „.tv“ v doménách provozovatelů televizního vysílání, přičemž tito provozovatelé jsou bez jakékoliv vazby na tento stát (např. mediální skupina MAFRA má zaregistrovanou doménu „*ocko.tv*“ pro svoji televizní stanici „Óčko“). Jako další příklad je doména „*uloz.to*“, pod kterou je umístěna prezentace umožňující sdílení souborů, při jejíž tvorbě byla trefně zkombinována doména druhého řádu „uloz“ s doménou nejvyššího řádu „to“, která přísluší státu Tonga ležícímu v Oceánii, čímž vznikla doména, která ve svém celku zní výstižně ve vztahu k prezentaci, která se pod touto doménou nalézá.

[371] Pro zajímavost odkazuji na přílohu č. 1 této práce, ve které je obsažena statistika počtu držitelů doménového jména „.cz“ s adresou mimo Českou republiku. Statistiku zveřejnilo sdružení CZ.NIC ve svém Domain Reportu za rok 2012 dostupném na < https://stats.nic.cz/reports/2012/#8>.

[372] Čl. 2 Nařízení 874/2004 ve spojení s čl. 4 odst. 2 písm. b) Nařízení 733/2002.

Další řády domén (tj. třetí[373] a následující řády) již nejsou obvykle přiřazovány žadatelům přímo ze strany správců domén nejvyššího řádu (správci zásadně přiřazují pouze domény druhého řádu) a jejich tvorba jimi není ani regulována. Další řády si tak vytvářejí jednotliví vlastníci domén druhého řádu sami (např. vlastník domény „*domena.cz*“ si může vytvořit doménu třetího řádu „*priklad.domena.cz*“, aniž by si musel takovouto doménu registrovat u jejího správce).[374] To platí jak v případě domény „.cz“, tak i domény „.eu“, které jsou jako jediné domény nejvyššího řádu předmětem této práce.

Pokud by byly jednotlivé řády tvořeny pouze jedním znakem, **teoreticky by mohla mít doména až 127 řádů**, neboť **maximální délka domény** (a to i včetně teček oddělujících jednotlivé řády) je vždy **255 znaků.**[375] Tento závěr však neplatí ve vztahu ke všem doménám nejvyššího řádu, neboť všichni jejich správci neumožňují, aby jednotlivé řády byly tvořeny pouze jedním znakem. Maximální počet řádů je tedy nutné vždy posuzovat individuálně ve vztahu ke konkrétní doméně nejvyššího řádu. Současně platí, že **jednotlivé řády mohou být tvořeny maximálně 63 znaky** (samozřejmě kromě prvního řádu, u kterého je počet znaků dán zněním domény nejvyššího řádu), přičemž tento požadavek vyplývá přímo z normy RFC 1034[376] a je shodný pro všechny domény nejvyšších řádů. Naopak **minimální délka jednotlivých řádů** (opět s výjimkou prvního řádu) **doménového jména není stanovena shodně** pro všechny domény nejvyšších řádů a je tak ponechána volnost jejich správcům, aby ji sami stanovili.[377]

Pro domény „.cz“ a „.eu“ společně platí, že při registraci není prováděn prakticky žádný průzkum (rešerše), při kterém by bylo zkoumáno, zda doména nezasahuje do práv třetích osob, kterým přísluší právo časové priority (přednosti). Při registraci je pouze posuzováno, zda došlo ke splnění všech technických požadavků (např. délka domény, použití přípustných stavebních prvků atd.) a zda není doménové jméno, které má být registrováno, naprosto totožné s jiným již registrovaným

[373] Obvykle je doménou třetího řádu doména „*www*“.
[374] Osobní konzultace s Ing. Josefem Bergerem, IT odborníkem, ze dne 6. října 2012.
[375] Kapitola 3.1. normy RFC 1034 dostupné na < http://datatracker.ietf.org/doc/rfc1034/?include_text=1 >.
[376] Kapitola 3.1. normy RFC 1034 dostupné na < http://datatracker.ietf.org/doc/rfc1034/?include_text=1 >.
[377] Ohledně délky doménového jména „.cz“ doplňuji, že v praxi jsou u sdružení CZ.NIC nejvíce registrovány domény, které mají devět znaků (stav aktuální k roku 2012). Tato skutečnost vyplývá ze statistiky, kterou zveřejnilo sdružení CZ.NIC ve svém Domain Reportu za rok 2012 dostupném na < https://stats.nic.cz/reports/2012/#8>. Statistika registrovaných doménových jmen „.cz“ z hlediska jejich délky tvoří přílohu č. 2 této práce.

doménovým jménem v rámci téže domény nejvyššího řádu (v případě doménových jmen „.eu“ navíc přistupuje požadavek, aby doménové jméno nebylo blokované, rezervované nebo z jiného důvodu vyloučené z registrace – viz níže).[378] Za předpokladu, že jsou splněny výše uvedené podmínky, budou zaregistrována jakákoliv jména, a to včetně těch, která zasahují do práv třetích osob. Je přitom nerozhodné, že se jedná o taková práva třetích osob, u kterých je všeobecně známo, že z důvodu jejich proslulosti přísluší jiným osobám než žadateli, a u kterých lze tedy zásah do práv třetích osob rozeznat bez bližšího zkoumání (např. žadatel žádá o registraci domény „*cocacola.eu*“). Registrace doménového jména tedy ještě neznamená, že nemůže následně dojít ke sporům se třetími osobami, které mohou vyústit až ke zrušení registrace (odebrání) doménového jména a případně i k uložení povinnosti zaplatit nemalé finanční částky. Žadatelé by se proto neměli spoléhat na pasivitu oprávněných subjektů, ale měli by dbát na to, aby doménová jména byla v souladu s právy třetích osob. Bude-li se chtít žadatel o doménové jméno vyhnout zásahu do práv třetích osob, měl by tedy učinit průzkum (rešerši), čehož lze docílit lustrací veřejně přístupných rejstříků, do kterých jsou nehmotné statky třetích osob zapisovány. Výhodou je, že jsou dostupné i dálkovým přístupem a lustrace v nich je bezplatná. Bohužel registrační princip se neuplatňuje u všech nehmotných statků (např. autorská díla, všeobecně známé známky).

Podotýkám, že k zásahu do práv třetích osob může docházet nejen v případech, kdy je zaregistrovaná doména zcela totožná se zněním jiných práv, ale i v případech jejich podobnosti. Vždy bude záležet na konkrétním posouzení jednotlivých případů.

Jak bylo výše uvedeno, při registraci je zkoumáno, zda není doménové jméno naprosto totožné s jiným již registrovaným doménovým jménem (jinými slovy, zda je určité doménové jméno volné). Tato podmínka je splněna, pokud se doména odlišuje od ostatních již registrovaných domén alespoň v jednom jediném znaku. Je třeba zdůraznit, že postačí, jestliže je doména jedinečná pouze v rámci domén shodného nejvyššího řádu. Pro registraci domény „*abc.cz*“ tedy není překážkou existence domény „*abc.eu*“.

[378] Registrace naprosto shodných doménových jmen není umožněna z toho důvodu, že každému doménovému jménu je přiřazena jedna jedinečná IP adresa v síti, na kterou toto doménové jméno odkazuje.

5.5.2 Pravidla tvorby doménového jména „.cz“

Doména „.cz“ může mít maximálně 127 úrovní, neboť Pravidla registrace na žádném místě nevylučují možnost, aby jednotlivé řády byly tvořeny pouze jedním znakem.

Doménová jména mohou obsahovat dle článku 10.1. Pravidel registrace pouze písmena z latinské abecedy bez diakritiky (tj. znaky anglické abecedy), arabské číslice „0“ až „9“ a pomlčku (dále též v rámci kapitoly 5 jako „**základní ASCII znaky**“). Velká a malá písmena nejsou rozlišována, z čehož vyplývá, že nemohou vedle sebe existovat domény shodného znění lišící se pouze velikostí písmen.[379] Domény, které se odlišují pouze ve velikosti písmen, jsou tedy považovány za totožné. V doméně „.cz“ není možné (alespoň prozatím) používat písmena s diakritikou.[380] Doménové jméno nesmí začínat nebo končit pomlčkou a také není možné použít dvě pomlčky bezprostředně za sebou (viz čl. 10.1. Pravidel registrace).

Mezi práva třetích osob, která by měla být při tvorbě respektována, předně patří práva k jiným doménovým jménům. Doménové jméno „.cz“ může přitom zasahovat do jiného doménového jména „.cz“ nebo do doménového jména „.eu“.[381] Zaměnitelnost dvou doménových jmen by bylo možné následně postihnout právem nekalé soutěže, neboť by jednání mohlo naplňovat znaky obecné generální klauzule dle ustanovení § 2976 odst. 1 NOZ nebo znaky zvláštní skutkové podstaty „*Klamavé označení zboží nebo služby*“ (§ 2978 a § 2979 NOZ), „*Vyvolání nebezpečí záměny*“ (§ 2981 NOZ) a „*Parazitování na pověsti*“ (§ 2982 NOZ). Bude-li doménové jméno, jemuž přísluší právo přednosti, současně chráněno prostřednictvím jiného nehmotného statku, jako je ochranná známka či obchodní firma, bude snadnější se domáhat ochrany prostřednictvím těchto nehmotných statků než cestou nekalé soutěže. Je třeba podotknout, že zaměnitelnost domén je třeba posuzovat mnohem mírněji, než tomu je mezi jinými právy na označení, neboť by se jinak značně omezila zásoba neobsazených zapamatovatelných doménových jmen, která je již nyní velmi malá.[382] S tím

[379] Například „*domana.cz*“ a „*DoMeNa.cz*“. *TECHNICKÁ PODPORA* [online]. CZ.NIC, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na < http://podpora.nic.cz/page/554/dns-howto/ >.

[380] O zavedení diakritiky v doménách „.cz“ se již v minulosti několikrát uvažovalo, ale vzhledem k výsledkům ve veřejných míněních, ve kterých se veřejnost staví k této možnosti skepticky, nebyla diakritika prozatím umožněna.

[381] Střety s jinými doménovými jmény nejvyššího řádu (např. „.com“, „.sk“) ponechávám stranou, protože se jinými doménami nejvyššího řádu v této práci nezabývám.

[382] FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, s. 196.

koresponduje i vymezení hlediska průměrného spotřebitele, které je dle rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. září 2007 sp. zn. **3 Cmo 122/2007** v prostředí internetu chápáno tak, že „*Na průměrného uživatele internetu a tedy i potenciálního návštěvníka webových stránek účastníků lze pohlížet jako na věc znalého „spotřebitele“. **Tento „průměrný“ uživatel internetu ze své zkušenosti je si dobře vědom důležitosti každého písmene, číslice a znaménka v označení jakékoli adresy** v internetové síti, **a tedy i nezbytnosti naprosto přesného užití určitého doménového jména** k otevření jím výhradně žádaných webových stránek (pokud neužije vyhledávače k nabídce adres při zadání konkrétního hesla)*“. Vrchní soud v Praze dále v tomto rozhodnutí uvedl, že „***Není nejen možné, ale ani není obvyklé, aby v prostředí internetu pro určitého držitele označení byly vyhrazeny všechny možné jeho další varianty**, **slovní spojení a tvary, úpravy, slova odvozená se stejným slovním základem a slova příbuzná**, atd., nehledě na možné užití označení v různých vrcholových doménách vedle domény národní (např. v doménách .com, .org, nyní i .eu, atd.). Je věcí každého, nakolik pro něho významné a již zaregistrované označení bude si pro sebe chránit v prostředí internetu i tak, že si zajistí (registruje) i označení s ním jakkoli související*“. [383]

Dále by měl být brán ohled na práva třetích osob k ochranným známkám, označením původu a zeměpisným označením, a to jak národním, tak i unijním, obchodním firmám, jménům a příjmením fyzických osob a názvům právnických osob, a to včetně názvů veřejnoprávních právnických osob, jako jsou obce a kraje.[384] Žadatel by se měl vyvarovat taktéž zásahu do práv k autorskému dílu. Autorské právo by mohlo být porušeno v případě, kdyby doména obsahovala dílo ve smyslu § 2 Autorského zákona. S ohledem na technické limity (omezenou délku) doménového jména přichází prakticky v úvahu jen zásah do názvu a jména postavy dle ustanovení § 2 odst. 3 Autorského zákona.[385]

Zásadně platí, že je možné jako doménová jména registrovat i druhová jména, jelikož to Pravidla registrace a ani právní předpisy nikde nevylučují. Analogicky nelze

[383] Rozhodnutí dostupné v MACEK, Jiří. *Rozhodnutí ve věcech obchodní firmy a nekalé soutěže : II. díl*. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 325 – 331.
[384] Blíže k doménovým jménům měst a obcí v JANSA, Lukáš. *Domény měst a obcí* [online]. Právo IT, 26. února 2008, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na < http://www.pravoit.cz/article/domeny-mest-a-obci >.
[385] FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, s. 225.

aplikovat právní úpravu ochranných známek (tj. § 4 písm. c) a d) ZOZ, čl. 7 odst. 1 písm. c) a d) Nařízení 207/2009 a čl. 3 odst. 1 písm. c) a d) Směrnice 2008/95), která registraci druhových ochranných známek vylučuje. Vlastníkovi druhové domény proto nelze vytýkat, že byl rychlejší než konkurence.[386] Domnívám se ovšem, že by bylo možné se v některých případech následně domáhat zrušení registrace takovýchto domén prostřednictvím práva nekalé soutěže. Ke stejnému závěru dospívá JUDr. Petr Kupka v souvislosti s doménovými jmény týkajícími se poskytování právních služeb, kdy poukazuje na to, že by druhová jména typu „*advokat.cz*“ či „*pravnisluzby.cz*“ mohla být shledána jako nekalosoutěžní, neboť zvýhodňují jeden subjekt na úkor konkurence a zároveň jsou způsobilá klamat veřejnost.[387]

Registrace nemravných a hanlivých doménových jmen není upravena, jako tomu je u domén „.eu“, z čehož lze patrně dovodit možnost registrovat takováto doménová jména.[388] Ani v tomto případě nelze analogicky aplikovat právní úpravu ochranných známek, která vylučuje z registrace ochranné známky v rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem (tj. § 4 písm. f) ZOZ, čl. 7 odst. 1 písm. f) Nařízení 207/2009 a čl. 3 odst. 1 písm. f) Směrnice 2008/95). Praxe sdružení CZ.NIC je taková, že jsou umožněna hanlivá, nemravná i vulgární doménová jména. I přesto lze doporučit, aby kategorie dobrých mravů nebyla zcela opomíjena, neboť v extrémních případech si lze představit, že by se mohlo znění doménového jména dostat až do kolize s trestněprávní rovinou (např. znění podporující nacismus, antisemitismus apod.).

Odchylně od domén „.eu“ neexistují žádné seznamy jmen, která by byla blokována nebo rezervována.

---

[386] MALIŠ, Petr. *Je užívání druhově pojmenované domény nekalou soutěží?* [online]. Právo IT, 7. listopadu 2010, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na < http://www.pravoit.cz/article/je-uzivani-druhove-pojmenovane-domeny-nekalou-soutezi >.

[387] KUPKA, Petr. Doménová jména a poskytování právních služeb na Internetu. *Právní zpravodaj*, 2003, roč. 5, č. 12, s. 8. Obdobně judikoval Zemský soud v Mnichově v rozsudku ze dne 16. listopadu 2000 sp. zn. 7 O 5570/00, že použití domény „www.rechtsanwaelte.de“ (tj. „www.advokati.de“) je nekalosoutěžním jednáním. Rozhodnutí dostupné též v *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 7, s. 347. O doménových jménech, která představují druhová označení, je dále pojednáno v FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002, s. 231 - 236.

[388] Odchylně tomu je dále i v případě národní domény „.sk“, která nesmí mít dle čl. 11.4 Pravidel pro poskytování jmenného prostoru v internetové doméně sk hanlivý či vulgární význam. Pravidla dostupná na < https://www.sk-nic.sk/kontakty/pravidla.1.6.2011.jsp >.

5.5.3 Pravidla tvorby doménového jména „.eu“

V prvé řadě je nutné poznamenat, že doménová jména „.eu“ mohou obsahovat (na rozdíl od národní domény „.cz“) písmena latinské abecedy **s diakritikou** členských států EU (např. „*ž*“, „*ö*“, „*ê*“), a dokonce i **písmena z jiné než latinské abecedy**, a to konkrétně písmena z cyrilice a řecké abecedy.[389] Seznam všech podporovaných písmen je zveřejněn na internetových stránkách sdružení EURid.[390] Vedle těchto písmen je samozřejmě možné používat i arabské číslice. Z interpunkčních znaků je ovšem k dispozici, stejně jako v případě domén „.cz“, pouze pomlčka. Doménová jména „.eu“ nemohou začínat ani končit pomlčkou. Pomlčku nemohou dále obsahovat současně na třetím a čtvrtém místě s výjimkou případů, kdy (i) doménová jména začínají znaky „*xn*“ nebo (ii) také obsahují pomlčku na druhém místě.[391]

V doménách „.eu“ není možné kombinovat písmena z jednotlivých abeced, ale je nutné vždy používat pouze znaky z jedné abecedy, kterou si žadatel libovolně zvolí.[392] Vždy je samozřejmě možné použít arabské číslice a pomlčku, neboť tyto znaky jsou považovány za součást každého písma (abecedy).[393] Aby bylo doménové jméno registrováno, musí se odlišovat alespoň v jediném znaku od ostatních již registrovaných domén, přičemž platí, že znaky s diakritikou a bez diakritiky se považují za jiné znaky. Registrovány mohou být tedy současně například domény „*muž.eu*“ a „*muz.eu*“, jež mohou být ve vlastnictví jiných osob. Malá a velká písmena ovšem nejsou ani v případě doménových jmen „.eu“ rozlišována, a považují se tedy za totožné znaky.

Ohledně délky domény druhého řádu „.eu“ je v části 2 odst. 2 bod (ii) písm. a) Podmínek registrace .eu stanoveno pravidlo, že musí obsahovat *nejméně 2 znaky před převodem na zápis ACE a nejvíce 63 znaků po konverzi na zápis ACE*. Tento požadavek na délku domény si zaslouží bližší poznámku. Jak bylo výše uvedeno, doména „.eu“ může obsahovat i diakritiku či písmena z řecké abecedy či cyrilice (tedy i jiné znaky než základní ASCII znaky). Tyto domény obsahující jiné než základní ASCII znaky se označují anglickou zkratkou IDN, jež reprezentuje označení *Internationalised Domain*

[389] Část 2 odst. 2 bod (ii) písm. b) Podmínek registrace .eu, která konkretizuje článek 6 odst. 3 Nařízení 874/2004.
[390] Přehled podporovaných znaků je dostupný na <http://www.eurid.eu/cs/zaregistrujte-si-eu/proc-je-eu-dobra-pro-podnikani/domenova-jmena-se-specialnimi-znaky-idns>.
[391] Část 2. odst. 2 bod (ii) písm. d) a e) Podmínek registrace .eu.
[392] Část 2. odst. 2 bod (ii) písm. c) Podmínek registrace .eu.
[393] *Pravidla pro doménová jména .eu* [online]. EURid, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < http://www.eurid.eu/cs/zaregistrujte-si-eu/tipy-pro-registraci-vasi-eu/pravidla-pro-domenova-jmena-eu >.

Name. Přestože doména „.eu“ umožňuje použít i jiné než základní ASCII znaky, nadále platí, že DNS si s těmito znaky neumí poradit. DNS pracuje pouze se základními znaky ASCII. Z tohoto důvodu je tedy nutné nejprve doménu s diakritikou či obsahující znaky z cyrilice či řecké abecedy konvertovat do podoby, která bude obsahovat pouze základní znaky ASCII. Tato podoba se nazývá *ACE* (*ASCII Compatible Encoding*).[394] Například doménovému jménu „*bücher.eu*“ (jedná se o IDN, neboť je zde obsažen znak „*ü*“) odpovídá následující ACE podoba „*xn--bcher-kva.eu*“, přičemž délka IDN podoby (bez „.eu“) činí 6 znaků a délka ACE podoby (bez „.eu“) 13 znaků.[395] Vrátíme-li se tedy zpět ke shora uvedenému požadavku na délku domény „.eu“, můžeme vyvodit závěr, že minimální délka domény je vždy dva znaky, a to bez ohledu na to, zda se jedná o tvar IDN či ACE. Pro maximální délku je rozhodující ACE podoba, která může mít maximálně 63 znaků, přičemž bude-li se jednat o IDN (tj. o doménu obsahující diakritiku či písmena z jiných abeced), bude maximální délka domény znatelně kratší, a to v závislosti na počtu použitých znaků, které nejsou základními znaky ASCII, protože tyto znaky budou předmětem konverze, při které jednomu konvertovanému znaku odpovídá větší počet základních znaků ASCII.[396]

Výše byla řeč o stavebních prvcích, ze kterých si žadatel může výhradně utvořit doménu. Žadatel musí kromě toho při tvorbě domény dodržovat dále i celou řadu následujících pravidel a požadavků.

Žadatel se musí předně všeho vyvarovat použití určitých slov, názvů a zkratek, které jsou blokovány a rezervovány. Tato slova představují překážku registrace od samého počátku.

Dle článku 5 odst. 2 Nařízení 733/2002 ve spojení s článkem 7 Nařízení 874/2004 není možné registrovat jména obsažená v seznamu, jenž je uveřejněn na internetových stránkách sdružení EURid.[397] Jedná se o obecně uznávaná zeměpisná a geopolitická jména, která byla jednotlivými členskými státy EU oznámena Komisi a ostatním členským státům, a proti kterým nebyly podány námitky. Dále jsou z registrace vyloučeny dvoumístné kódy země (tzv. alfa-2), které jsou uvedeny v normě ISO 3166. Tyto kódy zemí jsou vyloučeny z registrace i pro příslušný stát, jehož jsou

[394] Tvar ACE začíná vždy znaky „xn--“.
[395] *Co to znamená "řetězec ACE"?* [online]. EURid, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na < www.eurid.eu/cs/faq/co-znamena-retezec-ace >.
[396] Konvertor je dostupný např. na < http://www.tele3.cz/idn-konvertor.html>.
[397] Seznam těchto blokovaných jmen je dostupný na <http://www.eurid.eu/files/var/blocked.txt>.

mezinárodně uznávaným kódem (např. není možné ani Českou republikou registrovat doménu se zněním „*cz.eu*“).[398] Obecně uznávaná zeměpisná a geopolitická jména a dvoumístné kódy zemí představují absolutní výluku registrace pro všechny subjekty a sdružením EURid jsou označovány jako „blokované domény“.[399]

Vedle skupiny „blokovaných domén“ rozeznává sdružení EURid „rezervované domény“. Tato jména nejsou z registrace vyloučena zcela, jako v případě blokovaných doménových jmen, ale jsou vyhrazena pro určité subjekty, které si je mohou výlučně registrovat. Ostatním subjektům než těm, pro které jsou rezervovány, je registrace zapovězena.

První skupinu rezervovaných domén tvoří dle článku 8 odst. 1 Nařízení 874/2004 jména obsažená v příloze tohoto nařízení. Jedná se o variace názvů jednotlivých členských států EU,[400] případně jejich částí, v různých jazykových mutacích. Tato jména si může registrovat pouze příslušný stát.

Druhou skupinu rezervovaných domén představují jména rezervovaná pro provozní funkce sdružení EURid, která jsou vyčtena přímo v článku 17 Nařízení 874/2004.

Poslední skupinou rezervovaných domén jsou jména, která Komise v souladu s článkem 9 odst. 2 Nařízení 874/2004 rezervovala pro potřebu a využití orgánů a institucí EU (např. „evropskýparlament.eu“). Seznam těchto jmen není nikde zveřejněn. Zda se jedná o takovéto jméno či nikoli, lze zjistit zadáním dotazu o dostupnosti konkrétního doménového jména do textového pole na internetové stránce sdružení EURid.[401] Takto lze ostatně zjistit všechna blokovaná a rezervovaná doménová jména.

Výše uvedené blokované a rezervované domény jsou z registrace vyloučeny od samého počátku. Odlišně tomu je v případě **jmen hanlivých, rasistických nebo odporujících veřejnému pořádku**, která jsou zásadně způsobilá registrace. V případě, že bude takovéto jméno volné, prakticky nic nebrání tomu, aby bylo registrováno, neboť jak již bylo řečeno, při registraci není prováděn žádný průzkum, při kterém by se tato

[398] Čl. 8 odst. 2 Nařízení 874/2004 ve spojení s částí 2 odst. 2 bod (ii) písm. f) Podmínek registrace .eu. Norma ISO 3166 je dostupná na internetových stránkách Mezinárodní organizace pro normalizaci, která tyto normy tvoří, a to na <http://www.iso.org>.

[399] *Blokované a rezervované domény*. EURid, [cit. 4. června 2013]. Dostupné na < http://www.eurid.eu/cs/zaregistrujte-si-eu/tipy-pro-registraci-vasi-eu/blokovane-rezervovane-domeny>.

[400] Kromě názvů členských států EU jsou v příloze obsaženy variace názvů Chorvatska, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Turecka.

[401] Viz < www.eurid.eu >.

kritéria posuzovala. Odchylně u ochranných známek je již před samotným zápisem zkoumáno hledisko veřejného pořádku a dobrých mravů.[402] Tyto domény by však mohly být až následně zablokovány a odebrány, a to pouze na základě konečného rozhodnutí vydaného soudem členského státu. Z takto jednou zablokovaných a odebraných jmen se poté stává překážka od samého počátku pro případné budoucí registrace, a to po dobu platnosti tohoto rozhodnutí.[403]

Žadatel by se měl dále vyvarovat tomu, aby nebyly registrovány takové domény, které by zasahovaly do práv třetích osob. Vzhledem k absenci průzkumu nepředstavují domény zasahující do práv třetích osob překážku registrace od samého počátku. K odebrání zaregistrovaného doménového jména může ale dojít až následně na základě soudních nebo mimosoudních postupů (jedná se o případy tzv. *spekulativní a zneužívající registrace*).[404] Aby mohlo dojít k odebrání doménového jména, musí být kumulativně splněny dvě podmínky.

První podmínkou je, že registrované doménové jméno je buď zcela totožné, nebo zavádějícím způsobem podobné jménu, pro které existuje právo uznané nebo stanovené vnitrostátním právem nebo právem Společenství (resp. nyní EU), jako jsou práva uvedená v čl. 10 Nařízení 874/2004 (dále též v rámci kapitoly 5 jako „**Chráněná práva**“). V tomto článku jsou demonstrativním způsobem (viz formulace „*mimo jiné*“) vyčteny následující nehmotné statky:

a) „*registrované vnitrostátní ochranné známky*,
b) *ochranné známky Společenství,*
c) *zeměpisná označení nebo označení původu,*[405]
d) *neregistrované ochranné známky,*
e) *obchodní jména* (v prostředí českého právního řádu obchodní firma – pozn. autora),
f) *označení podniků,*
g) *jména* (resp. názvy – pozn. autora) *společností a rodinná jména* (tj. křestní jména a příjmení – pozn. autora),

[402] Ustanovení § 4 písm. f) ZOZ, čl. 7 odst. 1 písm. f) Nařízení 207/2009 a čl. 3 odst. 1 písm. f) Směrnice 2008/95.
[403] Článek 18 Nařízení 874/2004.
[404] Článek 21 Nařízení 874/2004.
[405] Ač to Nařízení 874/2004 výslovně neuvádí, jako v případě ochranných známek, pod označením původu a zeměpisným označením je třeba rozumět označení národní i unijní.

h) *názvy chráněných literárních a uměleckých děl.*“[406]

Nehmotné statky shora uvedené pod písm. d) až h) jsou řazeny mezi Chráněná práva v případě, že jsou chráněny vnitrostátním právem členského státu, kde jsou v držení.

Kromě nehmotných statků příkladmo uvedených Nařízením 874/2004 by se dle mého názoru mohla mezi Chráněná práva řadit i **doménová jména „.eu“**, z čehož by vyplývalo, že by mohlo dojít k odebrání doménového jména na základě toho, že by se dostalo do kolize s jiným doménovým jménem „.eu“ (pokud by byla samozřejmě současně splněna i druhá níže uvedená podmínka). Vzhledem k tomu, že není možné registrovat dvě zcela totožná doménová jména, přichází v úvahu mezi doménami „.eu“ pouze kolize spočívající v jejich zavádějící podobě. Na druhou stranu není možné za Chráněná práva považovat doménová jména „.cz“, která nejsou právně upravena, a nemůže se tedy jednat o „*právo uznané nebo stanovené vnitrostátním právem*“.

Ač to není v článku 21 Nařízení 874/2004 výslovně uvedeno, aby mohlo dojít k odebrání doménového jména, musí Chráněnému právu příslušet právo časové priority (tj. musí vzniknout dříve, než bude doménové jméno registrováno).

V první podmínce se projevuje zásada nezaměnitelnosti doménového jména „.eu“ s jinými Chráněnými právy.

Druhou podmínkou je, že

a) jméno domény bylo držitelem zaregistrováno, aniž by měl na toto jméno právo nebo oprávněný zájem nebo

b) bylo zaregistrováno nebo užíváno nikoli v dobré víře.

Pro splnění druhé podmínky tedy postačí, pokud došlo alternativně k absenci buď oprávněného zájmu, nebo dobré víry. Jelikož je pro odebrání domény nutné, aby byly první a druhá podmínka splněny kumulativně, nepostačí, pokud se zaregistrovaná doména pouze zavádějícím způsobem podobá nebo je dokonce totožná s jiným Chráněným právem, jestliže současně bude mít vlastník domény oprávněný zájem a registrace bude provedena v dobré víře. Pochopitelně to platí i obráceně. K odebrání doménového jména nedojde, pokud její vlastník nebude mít oprávněný zájem nebo

[406] V úvahu by přicházela i jiná autorská díla dle ustanovení § 2 Autorského zákona, a to především názvy a jména postav dle ustanovení § 2 odst. 3 Autorského zákona.

registrace bude provedena nikoli v dobré víře, jestliže současně registrované doménové jméno nebude zasahovat do jiného Chráněného práva.

Vzhledem k tomu, že pojmy „*oprávněný zájem*“ a „*nedostatek dobré víry*“ jsou neurčité a vágní, je v článku 21 odst. 2 a 3 Nařízení 874/2004 uvedeno, čím je lze zpravidla prokázat. Z formulace těchto ustanovení (resp. z jazykového výkladu) jednoznačně nevyplývá, zda se jedná o demonstrativní nebo taxativní vymezení skutečností, kterými může být oprávněný zájem nebo nedostatek dobré víry prokázán. Osobně bych se spíše přikláněl k závěru, že účelem těchto ustanovení je uvést pouze určitá pomocná kritéria, která v praxi typicky svědčí o existenci oprávněného zájmu nebo nedostatku dobré víry. Domnívám se tedy, že oprávněný zájem a nedostatek dobré víry může být prokázán i jiným způsobem a že skutečnosti uvedené v článku 21 odst. 2 a 3 Nařízení 874/2004 jsou vyčteny demonstrativním způsobem. V této souvislosti bych dále upozornil na to, že z dikce ustanovení „*může být prokázán*“ vyplývá, že samotné naplnění těchto pomocných kritérií samo o sobě nepředstavuje nevyvratitelnou domněnku prokázání oprávněného zájmu nebo nedostatku dobré víry. Vycházíme-li z předpokladu racionálního zákonodárce, tak pokud by úmyslem bylo stanovení nevyvratitelné domněnky, zákonodárce by použil formulaci „*je prokázán*“ namísto „*může být prokázán*“. Vždy bude tedy nutné každý případ posuzovat individuálně.

Závěr

Právy na označení jsem se v práci zabýval především s ohledem na pravidla a požadavky jejich tvorby. Další hlediska byla z důvodu omezeného rozsahu rigorózní práce ponechána stranou.

Jak z této práce vyplynulo, při tvorbě práv na označení je třeba dodržovat celou řadu nejrůznějších pravidel a požadavků, aby se předešlo nepříznivým následkům, které mohou spočívat v tom, že označení nebude příslušnou institucí vůbec zapsáno[407] nebo že zapsáno sice bude, ale následně dojde k jeho výmazu.[408] Dalším nepříznivým následkem může být uložení povinnosti zaplatit dotčeným třetím subjektům nemalé finanční částky. Naopak pokud budou práva na označení veškerá pravidla a požadavky tvorby splňovat, mohou působit jako příznivá reklama pro jejich vlastníka, resp. oprávněnou osobu.

Pokud je tvořena ochranná známka, v prvé řadě je třeba zvolit, jakou bude mít vnější podobu. Jedná-li se o obchodní firmu, označení původu, zeměpisné označení nebo doménové jméno „.cz“ a „.eu“, takováto volba nepřichází v úvahu, protože u těchto práv na označení je přípustná pouze podoba slovní. V případě ochranných známek je paleta vnějších podob (forem) velmi rozmanitá, neboť lze vybírat např. z podoby slovní, obrazové, trojrozměrné, zvukové, tvořené barvou, kombinované. Ochranné známky tedy využívají téměř veškeré lidské smysly, pomocí nichž se dostávají do povědomí veřejnosti. Práce navíc ukázala, že vývoj podob ochranných známek není u konce, což dokazují poslední dobou se objevující ochranné známky světelné, pohybové, hmatové, tvořené hologramem a jiné (viz podkapitola 3.5.11), jejichž rozvoj se uskutečňuje na unijní úrovni. K těmto podobám se prozatím nevyjádřil ESD, ale zabýval se jimi pouze OHIM. Zajímavé proto bude sledovat, jaký k nim zaujme ESD postoj a jaké stanoví předpoklady pro jejich zápis. Z práce dále vyšlo najevo, že současná definice ochranné známky lpějící na požadavku grafické ztvárnitelnosti fakticky brání registraci čichových a chuťových ochranných známek, jejichž existence byla ESD teoreticky připuštěna, neboť prozatím neexistuje žádný

[407] Pojem zápis je v této kapitole použit z důvodu přehlednosti v širším slova smyslu a označuje i registraci. Obdobně to platí pro pojem zápisné řízení.
[408] Taktéž pod pojmem výmaz je v této kapitole myšleno i zrušení registrace, zrušení zápisu či odebrání nehmotného statku.

způsob, jak je v praxi graficky ztvárnit. Jedním z možných řešení by mohla být případná legislativní změna, která by ustoupila od požadavku grafické ztvárnitelnosti.

Skutečnost, že obchodní firma, označení původu, zeměpisná označení a doménová jména mohou mít pouze slovní podobu, neznamená, že nemohou být graficky ztvárněny a registrovány současně jako ochranná známka. V praxi může docházet k souběhu více práv na označení k jednomu statku.[409] Pokud vlastníkem, resp. oprávněnou osobou, všech označení je stejný subjekt, nečiní to žádné praktické problémy. Komplikace nastávají, pokud k jednomu nehmotnému statku uplatňuje více subjektů rozdílná práva. V takovém případě by mělo být rozhodující, komu svědčí právo časové priority.

Z práce dále vyplývá, že u obchodní firmy se uplatňuje zásada jednotnosti, na základě které může mít jeden subjekt pouze jednu obchodní firmu. U ostatních práv na označení se tato zásada neuplatňuje. Ochranných známek, označení původu, zeměpisných označení a doménových jmen tak může mít jeden subjekt neomezený počet.

Pokud bude mít právo na označení slovní podobu, je nutné si nejprve vymezit stavební prvky, ze kterých se může příslušný nehmotný statek skládat. Paleta povolených znaků je odlišná pro jednotlivá práva na označení. Dále je třeba respektovat celou řadu pravidel a požadavků tvorby, které jsou pro jednotlivá práva na označení stanoveny.

Při tvorbě si je třeba uvědomit, že pokud dojde k zápisu nehmotného statku, ještě to neznamená, že nehmotný statek splňuje veškerá pravidla a požadavky tvorby a že následně již nemůže dojít ke vzniku sporů se třetími subjekty či k zahájení řízení o výmazu nehmotného statku z moci úřední. Cílem tvorby práv na označení by tedy nemělo být pouze dosažení zápisu, ale vytvoření takového práva, které bude vyhovovat všem požadavkům a pravidlům tvorby.

K zápisu nehmotných statků, které nevyhovují všem požadavkům a pravidlům tvorby, může dojít ze tří důvodů. Prvním důvodem je lidský faktor, který spočívá v pochybení osoby (osob), která v konkrétním případě rozhoduje o zápisu nehmotného statku. Druhým důvodem je pasivita třetích subjektů, které nevyužily svého práva podat

[409] Například národní označení původu „*KARLOVARSKÁ MINERÁLNÍ VODA*“ je zároveň i národní ochrannou známkou a vlastníkem této známky a oprávněnou osobou z tohoto označení původu je společnost s obchodní firmou „*Karlovarské minerální vody, a.s.*“

v rámci zápisného řízení námitky.[410] Třetím důvodem je povaha průzkumu, jaký je prováděn při zápisu označení. U každého práva na označení je totiž v rozdílném rozsahu posuzováno, zda zapisovaný nehmotný statek je v souladu s právy třetích osob a zda splňuje i ostatní pravidla tvorby.

V případě zápisu doménových jmen nedochází prakticky k žádnému průzkumu. Při zápisu obchodní firmy rejstříkové soudy zcela pomíjejí existenci jakýchkoliv práv třetích osob k jiným nehmotným statkům, nežli je obchodní firma. Ani u ochranných známek neprobíhá průzkum z moci úřední ve vztahu k právům třetích osob (výjimkou je posouzení, zda není ochranná známka shodná s jinou starší ochrannou známkou, která je přihlášena nebo zapsána pro shodné výrobky či služby). Jde-li o označení původu a zeměpisná označení, při průzkumu jsou brány v úvahu z moci úřední pouze některá práva třetích osob, a to ještě pouze za předpokladu, že jsou shodná (nikoli podobná). Jak vidno, ani v případě jednoho z práv na označení neprobíhá v rámci zápisného řízení z moci úřední průzkum, který by bylo možné považovat za dostačující a vyčerpávající. Bude tedy vždy na přihlašovateli, aby tento průzkum učinil sám. Průzkumu lze docílit lustrací veřejně přístupných rejstříků, do kterých jsou nehmotné statky třetích osob zapisovány. Rejstřík, ve kterém lze nalézt národní ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení a dále unijní ochranné známky, je dostupný na internetových stránkách ÚPV.[411] Rejstřík s unijními označeními původu a zeměpisnými označeními na internetových stránkách Evropské komise.[412] Obchodní firmu je možné lustrovat v obchodním rejstříku.[413] Doménová jména „.cz“ na internetových stránkách sdružení CZ.NIC[414] a doménová jména „.eu“ na internetových stránkách sdružení EURid.[415]

Prvním krokem je vždy lustrace v rámci toho rejstříku, do kterého má být zapsáno právo na označení, které je tvořeno. Pokud nebude znění nehmotného statku zaměnitelné (tj. totožné nebo podobné) s jiným nehmotným statkem téhož druhu, lze přistoupit k lustraci jiných rejstříků.

Takto provedenou rešerší budou minimalizovány konflikty s jinými právy na označení třetích osob. Krom toho lze doporučit i lustraci dalších rejstříků, ve kterých

[410] Možnost bránit se již ve fázi zápisného řízení mají třetí strany pouze v případě ochranných známek.
[411] Tyto rejstříky jsou dostupné na < http://www.upv.cz/cs/sluzby-uradu/databaze-on-line.html >.
[412] Rejstřík je dostupný na < http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html >.
[413] Dostupný na < www.or.justice.cz >.
[414] Dostupné na < www.nic.cz >.
[415] Dostupné na < www.eurid.eu >.

jsou zapsány názvy jiných právnických osob, které nemají obchodní firmu, neboť i do nich by mohlo být zasaženo.

Dále připadá v úvahu teoreticky i kolize s právem ke jménu a příjmení fyzických osob nebo s právem autorským. V těchto případech je situace složitější, neboť tato práva nepodléhají žádné registraci. Žadatel by se měl proto přinejmenším vyvarovat zásahu do významných a ve veřejných kruzích obecně známých jmen a příjmení fyzických osob a autorských práv. Tyto zásahy lze alespoň částečně minimalizovat průzkumem učiněným prostřednictvím internetových vyhledávačů, které by mohly takováto relevantní práva rozpoznat a detekovat.

Samotnou problematikou řešení veškerých jednotlivých v úvahu připadajících kolizí jsem se v práci nezabýval, a to z toho důvodu, že kolize mohou mít velmi různorodou podobu a jejich řešení by si zasloužilo bližší pozornost, což by ovšem již značně přesahovalo rozsah a vymezení tématu této práce. V práci byly tedy pouze typově nastíněny určité kolize, které by mohly v praxi nastat.

Z práce lze dále vyvodit obecný závěr, že pro tvorbu všech práv na označení jsou typické a velmi důležité dvě zásady, a to zásada nezaměnitelnosti práv na označení s jinými statky a zásada zákazu klamavosti. Tyto zásady nejsou výslovně uvedeny v souvislosti se všemi právy na označení, nicméně je lze dovodit z právní úpravy a případně ze samotné povahy práv na označení. Pokud by tyto zásady nebyly dodržovány, práva na označení by se mohla dostat do konfliktu s právy třetích osob (důsledek nedodržení zásady nezaměnitelnosti) nebo by mohla uvádět veřejnost v omyl (důsledek nedodržení zásady zákazu klamavosti), což by mohlo vést ke shora nastíněným nepříznivým následkům. Nedodržení těchto zásad by mohlo být postiženo i právem nekalé soutěže.

Pro tvorbu práv na označení má především význam zvláštní skutková podstata „*Klamavé označení zboží nebo služby*“ (§ 2978 a § 2979 NOZ), „*Vyvolání nebezpečí záměny*“ (§ 2981 NOZ) a „*Parazitování na pověsti*“ (§ 2982 NOZ). Z práce dále vyplývá, že společným pravidlem pro tvorbu všech práv na označení je respektování dobrých mravů a veřejného pořádku.

Kromě závazných pravidel a požadavků na tvorbu by měla být dodržována i určitá nezávazná doporučení, pokud má být docíleno toho, aby se označení dobře pamatovala a působila jako příznivá reklama pro jejich vlastníky, resp. oprávněné

osoby. Mezi tato doporučení především patří, aby označení byla srozumitelná, dobře vyslovitelná, zvučná, výstižná, originální a ne příliš dlouhá či složitá.

Na úplný závěr uvádím, že ač práva na označení představují vnitřně nesourodou materii, z práce vyplynulo, že pravidla a požadavky tvorby jsou pro všechna práva na označení velmi podobná a v některých případech i shodná.

Pevně věřím, že tato práce bude přínosem pro právní vědu, neboť zpracovanému tématu nebyla doposud v jeho celku věnována patřičná pozornost.

Seznam použitých zkratek

Právní a jiné předpisy a mezinárodní smlouvy

Autorský zákon	zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Lisabonská dohoda	Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967; zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky 79/1985 Sb.
Listina	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Madridská dohoda	Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, ve znění pozdějších revizí; zveřejněna vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 65/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 78/1985 Sb.
Nařízení 40/94	Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 011, 14. ledna 1994, s. 1 a násl.
Nařízení 6/2002	Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 003, 5. ledna 2002, s. 1 - 24
Nařízení 733/2002	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 733/2002 ze dne 22. dubna 2002 o zavádění domény nejvyšší úrovně .eu, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 113, 30. dubna 2002, s. 1 a násl.
Nařízení 874/2004	Nařízení Komise (ES) č. 874/2004 ze dne 28. dubna 2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce

	domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, jimiž se řídí registrace, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 162, 30. dubna 2004, s. 40 a násl.
Nařízení 509/2006	Nařízení Rady (ES) č. 509/2006 ze dne 20. března 2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality; úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 1 – 11
Nařízení 510/2006	Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 093, 31. března 2006, s. 12 a násl.
Nařízení 207/2009	Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 078, 24. března 2009, s. 1 a násl.
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Podmínky registrace .eu	Podmínky registrace Doménového jména .eu
Pravidla registrace	Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz
Protokol	Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek ze dne 27. června 1989; zveřejněn sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 248/1996 Sb.m.s., ve znění sdělení č. 63/2008 Sb.m.s. a sdělení č. 64/2008 Sb.m.s.
Prováděcí nařízení	Nařízení Komise (ES) č. 2868/95 ze dne 13. prosince 1995, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, ve znění pozdějších nařízení; úř. věst. L 303, 15. prosince 1995, s. 1 a násl.

První směrnice	Směrnice Rady 89/104 ze dne 21. prosince 1988, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách; úř. věst. L 040, 11. února 1989, s. 1 a násl.
Přestupkový zákon	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
PUÚ	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, ve znění pozdějších revizí
Směrnice 2008/95	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95 ze dne 22. října 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách; úř. věst. L 299, 8. listopadu 2008, s. 25 a násl.
Správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
Trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví podepsaná dne 15. dubna 1994 v souvislosti s uzavřením Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)
VOZ	zákon č. 1/1863 ř. z., Všeobecný obchodní zákoník
Vyhláška k ZOZ	vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách
Zákon o matrikách	zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZOP	zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, ve znění pozdějších předpisů
ZOZ	zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

ZVPPV	zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví

Judikatura

Eden SARL	Rozsudek Tribunálu ze dne 27. října 2005, *Eden SARL vs OHIM*, T-305/04, ECR 2005 s. II-4705
Libertel	Rozsudek ESD ze dne 6. května 2003, *Libertel Groep BV vs Benelux-Merkenbureau*, C-104/01, ECR 2003 s. I-3793
Shield Mark	Rozsudek ESD ze dne 27. listopadu 2003, *Shield Mark BV vs Joost Kist*, C-283/01, ECR 2003 s. I-14313
Sieckmann	Rozsudek ESD ze dne 12. prosince 2002, *Sieckmann vs Deutsches Patent- und Markenamt*, C-273/00, ECR 2002 s. I-11737

Instituce a další

CZ.NIC	zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC, z.s.p.o. - správce domény nejvyššího řádu „.cz“
ČR	Česká republika[416]
ESD	Soudní dvůr[417]
EU	Evropská unie[418]
EURid	nezisková organizace (sdružení) EURid - správce domény nejvyššího řádu „.eu“
OHIM	Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a vzory)
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví ČR

[416] Tato zkratka je používána i pro Československou republiku, Československou socialistickou republiku, Československou federativní republiku a Českou a Slovenskou Federativní Republiku.
[417] Před Lisabonskou smlouvou se nazýval Evropský soudní dvůr.
[418] Tato zkratka je používána i pro Evropské společenství.

Lokální zkratky

Chráněná práva	práva uznaná nebo stanovená vnitrostátním právem nebo právem Společenství (resp. nyní EU) ve smyslu článku 21 Nařízení 874/2004 – v rámci kapitoly 5
jméno fyzické osoby	křestní jméno a příjmení fyzické osoby – v rámci kapitoly 2
jméno osoby; **jméno**	křestní jméno a příjmení fyzické osoby a název či obchodní firma právnické osoby – v rámci kapitoly 2
označení	označení původu a zeměpisné označení – v rámci kapitoly 4
území	název oblasti, místa, regionu či země – v rámci kapitoly 4
vlastnosti	kvalita, vlastnosti či jakost – v rámci kapitoly 4
výrobní proces	výroba (produkce), zpracování a příprava – v rámci kapitoly 4
základní ASCII znaky	písmena z latinské abecedy bez diakritiky (tj. znaky anglické abecedy), arabské číslice „0“ až „9“ a pomlčka – v rámci kapitoly 5
zboží	výrobky, a to včetně unijních zemědělských produktů, potravin, vín a lihovin, a služby – v rámci kapitoly 4

Bibliografie

Monografie

1. DĚDIČ, Jan aj. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : Prospektrum, 1997. 1303 s. ISBN 80-7175-059-x.

2. DĚDIČ, Jan aj. *Obchodní zákoník : komentář : díl 1.* Praha : Polygon, 2002. 847 s. ISBN 80-7273-071-1.

3. DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví : v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a činnosti WIPO*. Praha : Linde, 2004. 225 s. ISBN 80-7201-467-6.

4. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní zákoník : praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 : podle stavu k 1. 8. 2004*. 4. vydání. Praha : Linde, 2004. 946 s. ISBN 80-7201-475-7.

5. ELIÁŠ, Karel aj. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava : Sagit, 2012. 1120 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

6. FRIMMEL, Martin. *Elektronický obchod*. Praha : PROSPEKTRUM, 2002. 321 s. ISBN 80-7175-114-6.

7. HAJN, Petr; ČADA, Karel; HORÁČEK, Roman. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. Praha : C. H. Beck, 2005. 424 s. ISBN 80-7179-879-7.

8. HORÁČEK, Roman aj. *Zákon o ochranných známkách / Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení / Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.* 2. vydání. Praha : C. H. BECK, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7400-058-4.

9. HORÁČEK, Roman; MACEK, Jiří; BISKUPOVÁ, Eva. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví* : *II. díl*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011. 612 s. ISBN 978-80-7400-375-2.

10. JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu*. 2. vydání. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2002. 265 s. ISBN 80-7282-017-6.

11. JEŽEK, Jiří. *Právo průmyslového vlastnictví : podle stavu k 1. 1. 1996 : právní předpisy a mezinárodní smlouvy s výkladem a judikaturou*. Praha : Linde, 1996. 661 s. ISBN 80-85647-88-5.

12. KLIMEŠ, Lubomír. *Slovník cizích slov*. 7. vydání. Praha : SPN PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, akciová společnost, 2005. 829 s. ISBN 80-7235-272-5.

13. KNAP, Karel; KUNZ, Otto; OPLTOVÁ, Milena. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha : Academia, 1988. 444 s.

14. KNAP, Karel aj. *Práva k nehmotným statkům*. Praha : Codex, 1994. 245 s. ISBN 80-901185-3-4.

15. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení : obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků*. Praha : ORAC, 1997. 213 s. ISBN 80-901938-3-8.

16. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. Ostrava : Key Publishing, 2009. 260 s. ISBN 978-80-7418-044-6.

17. MACEK, Jiří. *Rozhodnutí ve věcech obchodní firmy a nekalé soutěže : II. díl*. Praha : C. H. Beck, 2011. 594 s. ISBN 978-80-7400-410-0.

18. MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva : úvod do právní argumentace.* Praha : C. H. BECK, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7400-149-9.

19. MUNKOVÁ, Jindřiška. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2000. 122 s. ISBN 80-85100-95-9.

20. *Osnova obchodního zákona*. Nákl. Ministerstva spravedlnosti, 1937. 222 s.

21. PELIKÁNOVÁ, Irena; KOBLIHA, Ivan. *Komentář k obchodnímu zákoníku : část 1*. Praha : Linde, 1994. 234 s. ISBN 80-85647-52-4.

22. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku : I. díl.* Praha : ASPI, 2004. 607 s. ISBN 80-7357-009-2.

23. PIPKOVÁ, Hana. *Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství*. Praha : ASPI, a. s., 2007. 363 s. ISBN 978-80-7357-265-5.

24. POKORNÁ, Jarmila; KOVAŘÍK, Zdeněk; ČÁP, Zdeněk. *Obchodní zákoník : komentář : I. díl*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. 1079 s. ISBN 978-80-7357-491-8.

25. SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha : LexisNexis CZ, 2006. 212 s. ISBN 80-86920-08-9.

26. ŠÁMAL, Pavel; PÚRY, František; RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon : komentář - díl II*. 6. vydání. Praha : C. H. BECK, 2004. 723 s. ISBN 80-7179-896-7.

27. ŠIŠKOVÁ, Naděžda; STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 : Ústavní základy Evropské unie.* Praha : Linde Praha, a.s., 2007. 310 s. ISBN 978-80-7201-680-8.

28. ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš aj. *Obchodní zákoník : komentář*. 12. vydání. Praha : C. H. BECK, 2009. 1397 s. ISBN 978-80-7400-055-3.

29. ŠVESTKA, Jiří aj. *Občanský zákoník : komentář*. 10. vydání. Praha : C. H. BECK, 2006. 1465 s. ISBN 80-7179-486-4.

30. TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno : Doplněk, 1994. 344 s. ISBN 80-210-0885-7.

31. TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha : Linde, 1997. 166 s. ISBN 80-7201-102-2.

Odborné články

32. DĚDIČ, Jan; PIHERA, Vlastimil. K některým aktuálním otázkám firemního práva. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 3, s. 7.

33. DVOŘÁKOVÁ, Kateřina. Zápisná způsobilost některých druhů ochranných známek, zejména netradičních. *Průmyslové vlastnictví,* 2005, roč. 15, č. 7 - 8, s. 105 - 113.

34. HAJN, Petr; POKORNÁ, Jarmila. Jméno společníka jako součást obchodního jména. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 4, s. 135 - 138.

35. HAVLÍN, Miroslav. Používání obchodního jména. *Právní rádce*, 1994, roč. 2, č. 10, s. 41 - 42.

36. JEŽEK, Jiří. Označení původu a zeměpisná označení. *Obchodní právo*, 2002, roč. 11, č. 12, s. 10 - 13.

37. KULHÁNEK, Martin. Pojetí a základní zásady firemního práva. *Právní rozhledy,* 2000, roč. 8, č. 7, s. 294 - 299.

38. KUPKA, Petr. Doménová jména a poskytování právních služeb na Internetu. *Právní zpravodaj*, 2003, roč. 5, č. 12, s. 8.

39. KUPKA, Petr. Doména jako ochranná známka? *Právní zpravodaj*, 2003, roč. 5, č. 1, s. 6.

40. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 5, s. I - XI.

41. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Firemní dodatky II. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 6, s. IV - X.

42. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. *Právo a podnikání,* 1996, roč. 5, č. 5, s. 4 - 10.

43. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene I. *Právní rádce*, 2006, roč. 14, č. 12, s. 4 - 10.

44. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Obchodní firma a tvorba firemního kmene II. *Právní rádce*, 2007, roč. 15, č. 1, s. 4 - 11.

45. MRÁZEK, Josef. Obchodní firma. *Právní rádce*, 2001, roč. 9, č. 4, s. 5 - 13.

46. PELIKÁNOVÁ, Irena. Firemní právo v novém obchodním zákoníku. *Právní praxe v podnikání,* 1993, roč. 2, č. 6, s. 1 - 11.

47. SCHÖNBORNOVÁ, Markéta. Ochranné známky v právním řádu České republiky a jejich nové typy. *Průmyslové vlastnictví*, 2009, roč. 19, č. 2, s. 60 - 64.

48. TELEC, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 11, s. 549 - 556.

49. TOMSA, Miloš. Ke správnému užívání obchodního jména obchodních společností. *Obchodní právo*, 1997, roč. 6, č. 4, s. 17 - 21.

Elektronické zdroje

50. *Clarification on the registration of sounds as Community Trade Marks* [online]. ADDLESHAW GODDARD, [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://www.addleshawgoddard.com/view.asp?content_id=3292&parent_id=3288>.

51. *Co to znamená "řetězec ACE"?* [online]. EURid, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.eurid.eu/cs/faq/co-znamena-retezec-ace>.

52. CHARVÁT, Radim. *Ochranná známka Evropských společenství* [online]. Právní rádce, 24. srpna 2004, aktualizováno 25. února 2005 [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c1-14793300-ochranna-znamka-evropskych-spolecenstvi>.

53. JANSA, Lukáš. *Domény měst a obcí* [online]. Právo IT, 26. února 2008, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na <http://www.pravoit.cz/article/domeny-mest-a-obci>.

54. JANSA, Lukáš. *Spor o doménové jméno kaufland.cz* [online]. Právo IT, 3. září 2007, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.pravoit.cz/article/spor-o-domenove-jmeno-kaufland-cz>.

55. KASÍK, Pavel. *Český internet slaví 20. narozeniny, vzpomíná na skromné začátky* [online]. Technet.cz, 13. února 2012, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.technet.idnes.cz/cesky-internet-slavi-20-narozeniny-vzpomina-na-skromne-zacatky-p7u-/sw_internet.aspx?c=A120213_000221_sw_internet_pka>.

56. KUPKA, Petr. *Nová právní úprava ochranných známek* [online]. iHNed.cz, 24. února 2004 [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c1-14010510-nova-pravni-uprava-ochrannych-znamek>.

57. MALIŠ, Petr. *Co to jsou doménová jména, aneb nad právní povahou doménových jmen* [online]. eLAW.cz, 3. ledna 2011, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na <www.elaw.cz/cs/pravo-it/334-co-to-jsou-domenova-jmena-aneb-nad-pravni-povahou-domenovych-jmen.html>.

58. MALIŠ, Petr. *Je užívání druhově pojmenované domény nekalou soutěží?* [online]. Právo IT, 7. listopadu 2010, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na <http://www.pravoit.cz/article/je-uzivani-druhove-pojmenovane-domeny-nekalou-soutezi>.

59. *Označení původu výrobků* [online]. Komora patentových zástupců České republiky, [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://www.patzastupci.cz/html/cz_puvod.html>.

60. *O DOMÉNÁCH A DNS* [online]. CZ.NIC, [cit. 30. květen 2013]. Dostupné na <www.nic.cz/page/312/o-domenach-a-dns>.

61. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k § 8 zák. č. 513/1991 Sb*. ASPI, 1. ledna 2003, [cit. 31. května 2013]. LIT16933CZ.

62. PETERKA, Jiří. *Cesta k milionu registrovaných domén vedla přes první zrušení národní domény na světě* [online]. LUPA.cz, 20. listopadu 2012, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.lupa.cz/clanky/cesta-k-milionu-registrovanych-domen-vedla-pres-prvni-zruseni-narodni-domeny-na-svete/>.

63. *Pravidla pro doménová jména .eu* [online]. EURid, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <http://www.eurid.eu/cs/zaregistrujte-si-eu/tipy-pro-registraci-vasi-eu/pravidla-pro-domenova-jmena-eu>.

64. *Press Release CP/07/01 : Tarzan's trade mark yell* [online]. Europa.eu, 5. listopadu 2007, [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/OHIM/news/051107_en.pdf>.

65. *Root Zone Database* [online]. IANA, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <http://www.iana.org/domains/root/db>.

66. *Seznam TLD domén* [online]. LUPA.cz, 1. května 2008, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.lupa.cz/texty/seznam-tld-domen>.

67. SURÝ, Ondřej. *DNSSEC – co bylo a co bude* [online]. NIC.CZ, 20. května 2008, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <www.nic.cz/files/nic/doc/it08/Ondrej_Sury_IT08.pdf>.

68. SURÝ, Ondřej. *Odkud pochází Internetové standardy (aneb bylo jednou jedno RFC)* [online]. LUPA.cz, 13. ledna 2011, [cit. 30. května 2013]. Dostupné na <http://www.lupa.cz/clanky/odkud-pochazi-internetove-standardy-aneb-bylo-jednou-jedno-rfc/>.

69. *TECHNICKÁ PODPORA* [online]. CZ.NIC, [cit. 31. května 2013]. Dostupné na <http://podpora.nic.cz/page/554/dns-howto/>.

70. *THE MANUAL CONCERNING PROCEEDINGS BEFORE THE OFFICE FOR HARMONIZATION IN THE INTERNAL MARKET (TRADE MARKS AND DESIGNS) : PART B* [online]. Europa.eu, [cit. 2. června 2013]. Dostupné na <http://oami.europa.eu/ows/rw/resource/documents/CTM/legalReferences/partb_examination.pdf>

Rozhodnutí

71. Rozsudek ESD ze dne 12. prosince 2002, *Sieckmann vs Deutsches Patent- und Markenamt*, C - 273/00, ECR 2002 s. I-11737.

72. Rozsudek ESD ze dne 27. listopadu 2003, *Shield Mark BV vs Joost Kist*, C-283/01, ECR 2003 s. I-14313.

73. Rozsudek ESD ze dne 24. června 2004, *Heidelberger Bauchemie GmbH*, C-49/02, ECR 2004 s. I-6129.

74. Rozsudek ESD ze dne 18. června 2002, *Koninklijke Philips Electronics NV vs Remington Consumer Products Ltd*, C-299/99, ECR 2002 s. I-5475.

75. Rozsudek ESD ze dne 6. května 2003, *Libertel Groep BV vs Benelux-Merkenbureau*, C-104/01, ECR 2003 s. I-3793.

76. Rozsudek ESD ze dne 16. července 1998, *Gut Springenheide GmbH a Rudolf Tusky vs Oberkreisdirektor des Kreises Steinfurt*, C-210/96, ECR 1998 s. I-04657.

77. Rozsudek ESD ze dne 8. září 2009, *Budějovický Budvar, národní podnik vs Rudolf Ammersin GmbH*, C 478/07, ECR 2009 s. I-07721.

78. Rozsudek Tribunálu ze dne 25. září 2002, *Viking-Umwelttechnik vs OHIM*, T-316/00, ECR 2002 s. II-3715.

79. Rozsudek Tribunálu ze dne 9. července 2003, *Stihl vs OHIM*, T-234/01, ECR 2003 s. II-2867.

80. Rozsudek Tribunálu ze dne 27. října 2005, *Eden SARL vs OHIM*, T-305/04, ECR 2005 s. II-4705.

81. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 11. února 1999 č. j. R 156/1998-2.

82. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 27. září 2007 č. j. R 708/2006-4.

83. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 4. srpna 2003 č. j. R 120/2001-2.

84. Rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 21. března 2001 č. j. R 448/1999-2.

85. Rozhodnutí OHIM č. j. R 983/2002-3.

86. Rozhodnutí prezidenta OHIMu č. EX-05-3 ze dne 10. října 2005, OJ 1/2006, s. 7 a násl. Dostupné na <http://oami.europa.eu/en/office/diff/pdf/jo-0601.pdf>.

87. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2004 sp. zn. 32 Odo 840/2004.

88. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2007 sp. zn. 32 Odo 1125/2006 (Rc 96/2008).

89. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna 2008 sp. zn. 29 Cdo 201/2007 [SR 5/2011 str. 175].

90. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. listopadu 2009 č. j. 3 As 11/2009 - 115.

91. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 A 16/1999.

92. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. prosince 2005 sp. zn. 7 Cmo 383/2005 [SR 3/2006 str. 103].

93. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. března 2003 sp. zn. 7 Cmo 427/2002.

94. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. prosince 2001 č. j. 7 A 149/99-78.

95. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 1999 č. j. 5 A 11/97-27.

96. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. září 2007 sp. zn. 3 Cmo 122/2007.

97. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. března 2008 sp. zn. 11 Ca 183/2007.

98. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. září 2009 č. j. 5 Ca 307/2006 – 99.

99. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. června 1995 sp. zn. 15 Co 318/95, [R 47/1996 civ.].

100. Rozhodnutí předsedy ÚPV ze dne 28. března 2002 sp. zn. OP 184.

101. Rozhodnutí předsedy ÚPV ze dne 15. října 2004 sp. zn. ZO-225/2002.

102. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. října 1924 sp. zn. R I 790/24, sbírka Vážný č. 4203.

103. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 4. listopadu 1925 sp. zn. R II 327/25, sbírka Vážný č. 5429.

104. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. června 1926 sp. zn. R I 449/26, sbírka Vážný č. 6100.

105. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. září 1926 sp. zn. R I 519/26, sbírka Vážný č. 6241.

106. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22. června 1934 sp. zn. Rv I 11/34, sbírka Vážný č. 13670.

107. Rozsudek Zemského soudu v Mnichově ze dne 16. listopadu 2000 sp. zn. 7 O 5570/00.

Kvalifikační práce

108. BOŘUTOVÁ, Pavlína. *Netradiční známky v EU*. Brno, 2008, 60 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.

109. PEŠTUKA, Vojtěch. *Zeměpisné označování výrobků v právu a praxi EU (ES).* Brno, 2009, 64 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

Důvodové zprávy

110. Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

111. Důvodová zpráva k zákonu č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele.

112. Důvodová zpráva k zákonu č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů.

113. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

114. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Rozšiřující literatura

115. BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law & Regulation*, 2000, č. 6, s. 48 - 55.

116. KUPKA, Petr. Znak obce jako ochranná známka. *Veřejná správa,* 2004, roč. 15, č. 21, s. 12 a 21.

117. LOCHMANOVÁ, Ludmila. Kdo je dědicem firmy. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 11, s. 21 - 29.

118. SANDRI, Stefano; RIZZO, Sergio. *Non-Conventional Trade Marks and Community Law.* Leicester : MARQUES, 2003. 336 s. ISBN 0-9545703-0-8.

119. TELEC, Ivo. Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním smyslu. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 12, s. 444 a násl.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Statistika počtu držitelů doménových jmen „.cz“ s adresou mimo ČR

Příloha č. 2 - Statistika registrovaných doménových jmen „.cz“ z hlediska jejich délky

Příloha č. 1 - Statistika počtu držitelů doménových jmen „.cz“ s adresou mimo ČR

*Statistiku zveřejnilo sdružení CZ.NIC ve svém Domain Reportu za rok 2012 dostupném na <*https://stats.nic.cz/reports/2012/#8*>.*

Příloha č. 2 - Statistika registrovaných doménových jmen „.cz“ z hlediska jejich délky

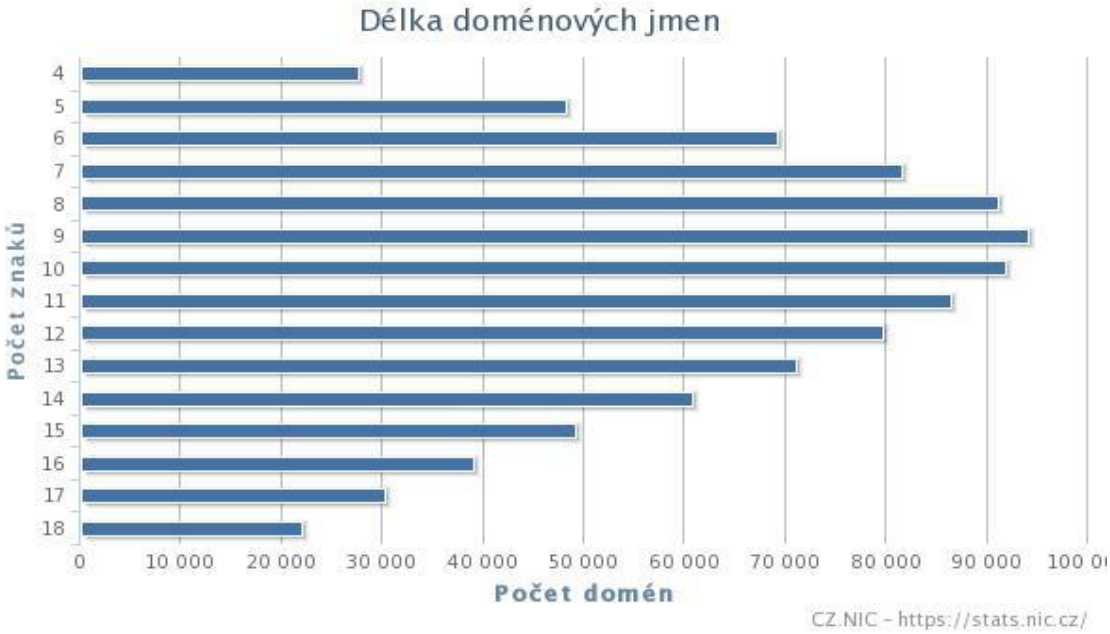

Statistiku zveřejnilo sdružení CZ.NIC ve svém Domain Reportu za rok 2012 dostupném na <https://stats.nic.cz/reports/2012/#8>.

Resumé

In the thesis author deals with the rights for designation which are composed of trade names, trademarks, designations of origin, geographical indications and domains. Area of domains is represented only by domains of the highest level – „cz“ and „eu“. Rights for designation are analysed especially from the view of the rules of their construction. Thesis concerns both national and union institutes and also presents the legal status after the recodification of the civil law.

Chapter One deals with intellectual property in general, which is defined by its conceptual characteristics.

Second, third, fourth and fifth chapter focuses on individual right for designation. These chapters are subdivided according to the same logical structure into the subchapters. Subchapter One provides an outline of the historical development of the respective inalienable possessions from the oldest historical period up to the present day.

In view of the fact that rights to designation are regulated by large amounts of legal sources of law (as current legislation, international treaties, internal regulations, general terms and conditions), which come from national, union and international legal rules, for clear arrangement was necessary to write down the most significant sources. A part of second subchapter of each individual chapter is an overview of the sources and its characteristic.

Subchapter Three concentrates on the definitions, characteristic and basic determination of particular right for designation and subchapter Four describes its functions.

Subchapter Five is the most important for the concentrating on the rules and demands on the construction of the single right for designation.

Název rigorózní práce v anglickém jazyce

Rights of designation and rules for their construction

Klíčová slova v českém jazyce

Duševní vlastnictví

Práva na označení

Obchodní firma

Ochranné známky

Označení původu

Zeměpisná označení

Doménová jména

Klíčová slova v anglickém jazyce

Intellectual property

Rights of designation

Trade names

Trade mark

Designations of origin

Geographical indications

Domain